

OVO I PÈRVO PEČATENJE

IZBRANE BIBLIOTEKE

dělah izvornih i prevodah

U ILIRSKO-DALMATINSKOME JEZIKU

predjašnieh i živujućieh pisateljah.

KNJIGA DRUGA.

RIBANJE

I

RIBARSKO PRIGOVARANJE

I

RAZLIKE STVARI SLOŽENE

PO

PETRU HEKTOREVIĆU.

RIBANJE

I

RIBARSKO PRIGOVARANJE

I

RAZLIKE STVARI SLOŽENE

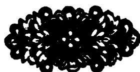
PO

PETRU HEKTOREVIĆU

STAROGRADJANINU

izdao

S. LJUBIĆ.

U ZADRU
Bratja Battara Tiskari Izdatelji
1846.

(1847!)

PREPOŠTOVANOMU

GOSPODINU

PETRU NISITEU

GLASOVITOMU

NARAVOSLOVCU STARINIKU

I

VATRENOMU DOMORODCU

OVU KNJIGU

NA ZNAK LJUBAVI I HARNOSTI

POKLANJA I POSVETJUJE

IZDATELJ.

OPOMENA

BLAGORODNIM PREDBROITELJIM.

.... Sed omnes omnium caritates patria una complexa est.

Cic. de Off.

Čudit ćete se, blagorodni Predbroitelji da dělo ribarsko Petra Hektorevića, napokon izhodi na světlo godinu danah potle neg biaše obljavljeno s pozivom na predbrojenje. Ali to čudo vaše deržim stanovito da će izčeznuti, kad budete sa mnom promislili, da tomu biaše zapréka pravopis. Ja biah izprie odlučio, podati na světlo ovo slavno dělo s pravopisom dalmatinskim, nu sadanje njegovo ohajanje, i još više blagočasno potaknutje prevrědnih domorodacah, da primim pravopis malo da ne općeni u Slavjanstvu t. j. onaj s kojim se služi posestrima naše Dalmacie Hervatska, navela su me na odluku, da se ohajem onog, da zagèrlim ovaj. Al ovaj pravopis biaše zabra-

njen, i za dobiti milost za moć se š njim služiti, trěbno je bilo za godinu počekati. Netom oblast bì mi podata, udilj stavio sam se ovo izversno plodenje na světlo izvesti, ovu ponositu kitu slavjanske književnosti nek mi bude prosto reći ovako, mnogo hvaljenu al odveć malo poznatu.

Nu u těku ovoga sroka, budući po putu knjigah potaknut od vrućih i izvèrsnih ljubovnikah domovnih stvarih na utraženje ostalih pěsmicah Hektorevićevih, dragovoljno sam se toga posla primio. Tražio sam, kako mogoh bolje, dělo s naslovom „ Prevod knjige — De rimedio amoris " — ali sreća nije mi priskočila, da ga nadjem.

Ništa ne manje biaše mi blagovoljno podat od prevrědnog domorodnog uma skup precěnjioi različnih pěsmicah i prostoslovnih knjigah istoga P. Hektorevića, precěnjivi velim, i doisto zašto osim da uzdèrži jednu lěpu knjigu u prostoslovju slavjanskomu, koja Ribanju *podaje světlost, i lěpi broj prekrasnih slavjanskih pěsmicah, pridaje nam još jednu prelěpu pěsmu djačku, gdě isti pěsnik pokazuje nam svoje prem duboko poznanje ovog slavnoga jezika, nu što je više naděliva taliansko knjiženstvo s trimi dělima. Jesu ova :*

a) *Knjiga V. Vanetti-a lěčnika Splětskoga*

b) *Četernaesteroredak istoga Vanetti-a*

c) *Napokon priduga knjiga Petra Hektorevića. Mi za reći pravo neimamo književnih spravkah talianskih od onog staroga doba, i ove, mora da budu pèrvašnje. Javno ove još pokazuju nam ondašnje stanje talianske knji-*

ševnosti u ovoj pokrajini. S druge strane ovako priobljavlja se jedan izvèrsni um Splětski, koi do sada staše u zabiti, koga knjiga i četernaesteroredak jesu za nas stavni bilěgi od njegove neopćenite mudrosti. Knjiga paka P. Hektorevića, koja je po svem pěsničko dělo, jest ukrašena s najsjajnijom Fiorentinskom *krasotom. Dèržim da ovo plodenje podalo je trag slavnomu našemu Ivaniševiću za stvoriti onu prěgizdavu pěsanku* „ kako se je pěsnik naučio peti " *budući da način prihodnog složenja i svèrha isto su u obih.*

Něsu se ovdě sadèržala moja brinutja. Hotio sam zadovoljiti prěvrědnomu i blagočasnomu Otcu I. Ciuliću, koi šeljaše (kako iz jednoga lista meni blagodarno upravljenoga) da podam na světlo ovo slavno Hektorevićevo dělo sa několiko opazakah, i da prosvětlim tako ono što je trudno za kogagodi s pametju dokučiti. I ovoga dragovoljno primio sam se. Izvan toga iskao sam u predgovoru naznačiti istočanje pěsničtva u Dalmacii, i odlučio sam na světlo izvesti s někim pristavom Životospisje Petra Ektorevića oglašeno po meni na broju 31 god. 1834 Zore Dalmatinske, *i sve ovo za podati većju světlost* Ribanju. *Děržao sam još da je stvar prudna priložiti i imena blagorodnih predbroiteljah, i to veće za zadovoljiti one, koji su htěli da se dadu na světlo.*

Evo vam dakle podobrenja, koja sam iskao navesti u priobćenju ovog slavnoga i prestaroga děla Petra Hektorevića. Nu budući se je svitak na taj način prědvostručio i više, i naravskim načinom i trošak za utištiti, zato

je trěbno bilo podignuti cěnu od 30 kr. na 50 kr. i to samo za blagorodne predbrojitelje, koji sy podpomogli svetom odlukom, da se podade na světlo ovaj biser domorodne književnosti. Za one druge paka, koji bi hotěli dobaviti si ovu knjigu poslě nje utiskanja, cěna biti će treći dio veća.

Cić ovoga ufam se stanovito, da će dragovoljno biti primljen ovaj moj trud od blagorodnih prědbrojiteljah, kojima prem puno haran sam, zašto tako ponutkali su me na utraženju i drugih izvèrsnih popravah našeg milog slavjanskoga jezika, koje date na světlo prem puno izvedrile bi satrena lica slavne ove dèržave svedjer izvèrsnih umah preplodne.

IZTOČENJE PĚSNIČTVA

U

DALMACII

Jacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet.

Cicer. Orat. pro Arch. Po.

Biaše na odmaku srědnjeg věka, nazvan od Müllera *věk vrědnosti neposnane*, kad s oborenjem cělovitim Carigrada (1453), odasvudi i sve to veće s tèrgnutim mačem nasèrnivaše na Dalmaciu kopna i pomorska sila turska, odirajuć po njoj, plěneći, i harajuć kuće, sela i varoše, grabeći i zarobivajući mnoge plavi. Ništa ne manje medju ovim i priašnjim strahovitim zvečanjem oružja, medju klepećanjem opustošujućih vojevanjah imalo je svoja pèrva doba i počelo je svićati pěsničtvo jugoslavsko, nami u podpunosti vrěmenah poslano. Nu bì uzrok ovoga odpletanja narav prisnoděva nadahniteljica prednjih pěsničkih začinjanjah, isti ratovi, Dubrovnik, Talija obsinuta po knjigosložiteljih četèrnaestog věka, i napokon dobroćudnost ista govorenja.

U to doba biaše Dalmacia na mnoge strane, kakono Talija, razděljena, s razlikom, da ova po sebi zbog domovnih samosiljah i nepriateljah, ona potom samo po najsadnjih bila je rastèrgnuta. Nje zakoni gradski sa suvrěmenimi talijanskim prilikovani, odmaknuli bi ono pohuljeno i zlo utemeljeno mnenje, koje inostranac bezakonito o njoj začinje. Montesquieu u svomu „*Esprit des Lois*“ i M. Gioja u svojoj „*Fi-*

losofia della Statistica " izmoždanili su se sverhu ljubomudrja zakonah, i tako su oni uzmnožitu slavu sebi i svojoj domovini stekli Oh daje i Dalmacii priosvetiti diku! Onda baš od nje temeljno sudjenje moglo bi se učiniti, budući da, po besěděnju neumèrlog Colletta (Dogodov. Napol. knji. 7. čla. 5), něsu uvěžbanja od bitja jednoga puka iznevčrenja, ratovi i gospodstva, ali zakoni mekosèrčeno izpunjeni i duševno utemeljeni u nami. Zakoni najpokonje, reć ću s jednim glasovitim spisateljem, jesu duševnost pisana narodah.

U ovih dèržavah razvijale su se najgolemie ćudi, silovita ganutja, svěstne pameti, vitežke krěposti, pravo hrabrenstvo i najčistija velikodušnost. Netom se turski měsec počeo nazirati po granicah, na bojno polje junaci prikazivahu se, koji ne manji glas od sebe probudivaju u pèrsih dalmatinskih još i u sadanje doba, nego li Akili i Erkuli medju Gèrcim.

Ni glasna pridaja toliko jaka i moguća u ovomu puku bi sama, da nam preporuči njihova jasna děla, nu i prosti slěpac gorostanik zanešen ljubavju svoje domovine i vedra ponebja, nadahnut od svoje drage Vile, mile gusle jednožične s zida hitajući, potom priklanjajući se medenomu pojanju i sladkoglasnomu udaranju sjedinjaše junačtva onog, koga postavljaše u pohvalu:

Et volucres nulla dulcius arte canunt.

Sladka uspomeno! Pravo i naravno bi ovo spěvanje samo podobno za pojaviti, kakono jest, snažnost ćutjenja. Sèrce čini nas, veli Quintilian, dobrogovorne i sèrce takojer daje krěpost duši. Iz sèrca izhode ganutja, nadodaje A. Teod. Villa, te iz ovih paka slěva se blagoslovje, koje priblazniva i čini još ćutjenjima uzvišit se. I doisto narodne pěsme jesu ukrěpljene s najsjajućim mastima preplodne razmnive i s žarkostju ćutjenja, svu koliko iztočnu krěpost u sebi uzdèržeći. Prostiraju one taj dah prostoće, naripljenje položenjah i odskočenje oprěkah, da zanesuju u duhu, i jesu prilične proměnujućim prizorim naravi, gděno nauk něma města. I doisto u pěsničtvu po sudu slavovitog V. Huga svako dělo mora izvesti se, u svomu perivoju něma stabla zakratjenoga, těk vrěmena jest podložan pěsniku, njegov zakon jest hèrliti, gděno ga želja prati, čini ono, što mu ugadja.

Od ovle sgadja se da narodne pěsme taknuše sèrce prečastnih ljudih, koji su se stavili na skupljenje i sbiranje njih iz ustih puka, i predali su ih pismu. S ovoga još slědi, da

medeno zano se u duhu prejasna imena *Ecksteina*, *Vuka Stefanovica*, *Eichhoffa*, *Tomasea*, *Pelegrina* i t. d. [1]). Toliko jošte bile su k sèrcu Němcim, Francuzim i Englezim, da glasoviti ljudi u domorodski jezik su ih prenosili, kakono *Goethe*, *Gospoja Jacobi*, *Jakov Grimm*, *Gerhard*, *De Ligne*, *Bowring* (John) i t. d. Ali huda sreća! Propast vrěmena lapnù takovo blago, ostavljajući samo něšto malo za učiniti oćutljivu taku uspomenu. Još, doba M. Marula (1450 - 1528) bila su plodna knjižnikah (Ap. Zeno).

Ovo bì dakle pravo i pèrvo pripěvanje, ne začeto po čověku, već po narodu, koi ga je svojom ćudi upečatio. Ovo je pučko priprosto pèsničtvo, komu pristoji se vrědnost naravno donle stignuti, gdě trudno mudraci doprěti mogu s knjigoučenjem, za cić česa štiti ove knjižne poprave jest po sudu izvèrstnoga *Gerresa* poznati narod u svomu istočanju, i piti pěsnistvo iz vrěla. Narodne pěsme, veli Herder, jesu pěsmoshraništa sgodopisja, i u njih, nek rečem s slavovitim Cantù, trag pěsnih uzdèrži se, i tako da ništa ne želi se, izvan svezanja. U krasnoslovju ovoga pripěvanja nahodi se najplodnie blago svih jezikah, oglasuje naš veledušni Tomaseo.

I ova je krěpost narodnih pěsnih, od kojih něma se uspomene, koja nam pokazati more ime složiteljah. Nu medju to nedobro je mislenje, da su one dělo jednoga samoga, a ne mnozih, za sve da prikažuju, nek mi bude prosto reći ovako, istu mast i ponos. I u današnje vrěme nahode se medju vlasim muževi, koji, budući njim podan uzrok spěvanja od bližnih slišaocah, al radi osobitog zatočista, ali cića ugrabljenja děvojke, ili zaradi pogube Turčinah, iliti napokon cić stvarih sasma priličnih, odmah slažu pěsni i iznenada ih pěvaju. Pače ljube oni stihotvorja na način prednjih pěsnih slikati, koje na pameti dèržu, i sadašnjim okolovinam spodobiti ih, nego li

---

[1]) *I ja sam sakupio do sada što ljubornih narodnih pěsnih u Staromu Gradu, varošu, u komu takovo blago punom rukom nahodi se razsijano. Kad bi moji domorodci izvolili predbrojiti se, mogao bi ih tiskom podati na světlo, na općinsku korist i na čast mile domoviae. Několiko njih izveo sam u Zori Dalmatinskoj p. g. i t. s naslovom „Narodne Pěsme — iz ustih naroda na Hvarskomu otoku.“ Jedna od ovezih t. j. Pedepsa nevirnosti (v. b. 18 p. g.) bi tu skoro preobraćena s lěpim načinom u talianski jezik i izvedena u* Iskrici.

naučiti se pisati, za predati ih knjigam, iliti najmanje urezati ih, kakono Sikuli u kori od duba činili su.

Knjižnici dubrovački su još pěsničtvo u Dalmacii uzbudili. Graničan ovoj dèržavi Dubrovnik, priložen njome s vezanjem obćenog jezika, i davno na glasu cić izvèrsnih pametih, nije mogao, još i hoteći, na svèrhu petnaestog věka ustegnuti medju kratkim mejašim svojih obzidah ono uzmnožito ganutje k pěvanju, koje potle učinì toliko prěsvětla imena slavnih spisateljah *Menza*, *Nala*, *Vetrana*, *Dimitra*, *Palmotića*, *Gjorgjića* i t. d. Složivahu ovi ljudi plemeniti svoja pěsnoslaganja i potom hèrlo po svoj krajini prenosivahu se, i pohlepno biahu čitana. Drugde ako bismo proštili časom ono malo naših pěsnih petnaestog věka i onc poslědnih věkovah, iliti životopisja knjižnikah ondašnjih vidit ćemo, da mnozi njih al su doučili jezik i odgojili ćutjenje živući veći dio svoga věka medju Dubrovčanim, ali ako su dni na daleće trajali, doisto iz pěsnih su krasnosti govorenja sasnuli. Listopisanje, neprestavno pohodjenje medju sobom, podloženje književnih plodenjah zaměnitomu priateljstvu, doba obljubljenja medju Dalmatincem i Dubrovčaninom bilěžahu... Onda prem da različno vladali su se, vèrno vezaše ih ljubav, sada su na posluh istim zakonim, ništanemanje!... Oni neće da budu Dalmatinci neg Dubrovčani, ali zašto?... Nu, ima ih koji tako nemisle. I dobro. Ah pogèrlimo se iznova, sklopimo snažnost našu zajedno, i tako procavtit ćemo u prolěću mudroznanja posadjajući naša plemenita i věkovita cvětja u općenomu perivoju, nek obvezana skupno, plode neumèrla voća krěpostih, i tako neg slobodno i nam se mora reći:

. . . . *Fratelli ti dice*
Lo straniero . . . . .
Manz.

Složitelji talianski četèrnaestog věka potaknuli su takojer pěsničtvo dalmatinsko u istočanju. Budući se izkorenuo neměran gorostas rimskog vladanja (476) zbog neprestavnih opustošećih navaljivanjah nemilosèrdnih inostranih narodah, sva Europa umstva u cělovitomu zapuštenju ostavljaše. Ona tako iztěrana iz domorodskih stranah razlikostrano, imala su dvornost medju kratkim mejašim rimskoga grada i medju zidovim manastirah, sva se potom u jednomu narodu izprie toga nepoznanomu utisnula. „ *Neque negari potest*, veli Renaudot, *cum literæ in Europa pessumdari et extingui cæpissent, ab A-*

rabibus omne genus scientiarum tractatum fuisse... i tako *Andres, Uexio, Quadrio, Massieu*... po tečenju osam věkovah od take pomèrčine biše zemlja pritisnuta. Ali potle toga budući se učinilo očutljivo takovo zapuštenje, naučiteljstvo činilo je, da se povrate na život mudroznanja.

I doisto neum iz Talije běžaše (1300) i potle stepeno iz pokrajnih kotarjah, a inomudrja, prem da slabo i različno, po Europi naprědovahu. Napokon upravljenje mudroskupštinah u Bologni i Parisu neumstvo oborì. Prevraćajuć stranice knjižnog sgodopisja četèrnaestog věka i potom, naći ćemo u obćenitom pogledu množtvo muževah po svakovèrstnom znanju preslavnih (*Tiraboschi, Andres, Maffei, Cardella...*). Evo ti u začetju pripěvanje taliansko po trudu rodoljubnih ljudih malo da ne taknù povèrš. Dante posadi temelj tolikoj sgradji, i jurve, oj lěpe srěće, postavlja granice. Ne bì sam. Množtvo muževah ide po njegovom slědu. Evo ti kako besědi o tomu *Andres.* „*La gloria d' aver fatto risorgere la sepolta letteratura si deve senza contrasto attribuire all' Italia... Il vero principio del rifiorimento de' buoni studii cominciò con Dante, con Petrarca e con Boccaccio.*" Je li mogla ta navala zadèržati se medju kratkim mejašim poluotoka? Kakono rěka, koja uzbujena huluje log prirodni, nasapa, polomi, i doline podložne s uzmnožitom poplavom potopi; tako oni dihaj vas novi, vas neoskvèrnjen se po Europi razlěvaše. Něki takvom krěposti ne budući zadovoljni, zapuštivahu sěverne strane k Taliji se upravljajući, za moći želju nad istom vrělu ugasiti. Dalmacia kakono ponajbližja, najbèrže je ovo blagotvorno utočenje mudroznanja oćutila. Van toga okò ovih vrěmenah (1419) učinì se stalan Mletački steg na ovoj pokrajini, i zato lasan biše pristup k Talji. Gospoda dalmatinska opravljaše svoje sinove k Mlecim, Bologni, Rimu... ćić da bi doučili slobodne nauke, rukopisah i knjigah se dobavili, talianske književne krěposti u domorodsku zemlju presadili, i tako da bi domovinske osorne naravi osladili. Ćić toga neumèrlo ime dobavili su se *Toma Arkidiakon, Fantin della Valle, Nikola Makinens, dva Verancia i Petrea, De Tolentis, Lucio, Banisio, Patricio, De Dominis, Biondi* i mnogi drugi pristalni ljudi. I doisto toliku moć napredovanje talianske uljudnosti nad dalmatinskom imaše da betegi, koji se u knjigah talianskih nalaze, nahode se još lako u knjigah dalmatinskih. I nek mi bude dopušteno reći, poslě četèrsta ali malo nazad nije doisto po ovoj dèržavi pěsničtvo do cilja narodno procvalo. Pet-sat istinu u žèrtvi je prikazao, prigèrli studeno razloženje,

i postavio ga je na odmenu ganutja, pèrvi vrutak pravoga spěvanja. Pristupi šest-sat, koi obuhnut u Taliju, jošte tako se ukazao po ovomu kotarju, stvarim naravstvo uzimajući, i oblačujući ih nakaznostju. Pozdni věkovi pripeljahu stvorom slobodne nauke k istini, ali prem malo okoristili su.

Napokon dobroćudnost govorenja imala je veći dio u odpletanju pěsničtva. Slavjanski jezik jest podoban za izglasiti vèrlo i slobodno svako pohotjenje:

Grazie, che a pochi il ciel largo destina.
Petr.

sbog zvečanja, soslovja i nadslovke prikladan je stihotvorja atinskoga, i jest prigibljiv ukrasim skladnopětja. Evo što svèrhu krěposti ovog jezika veli preslavni *Belio* „ *Esperiundo condoctus sum omnium Europæ linguarum decora non æmulari modo sed vincere etiam puram slavicam posse.* “ Prelěpo i javno potvèrdjenje i hitrotvorno odpletano po prěkogorskomu i umětnomu *Vialla de Sommiers*, gděno nagovara: „ *La langue illyrienne est à la fois riche e laconique, énergique et harmonieuse. Elle sied ègalement dans la bouche des deux sexes, et s'emploie aussi heureusement à chanter les douceurs de l' amour, que les hauts faits et le sanglans trophées de Mars. Elle rèunit le nombre á la mesure: elle est sonore, noble, oratoire, vehémente, c' est au fait, le langage des hèros.* “ I tako veli Hitzinger. Niti talianska učionica pohvale je ovom jeziku štedila. Nek bude dosta imenovati samo *Nascimbeni, Fusco, Sardonati, Clerio, Fortis, Sestini, Della Mestre...* a bolje od svih *Ant. Ricardi*, koji u *Pogledu svake knjiševnosti* ovako běsědi „ *Tutte e due* (t.j. jezik slavjanski i moskovički) *contengono un gran numero di quelle parole imitative, che dipingono col suono le cose.* “ I potle nadomeće. „ *Nella poesia possiede i maggiori elementi del genio nell' energia del carattere e nella ricchezza della lingua.* “ Taka jest napokon ćud slovinskog jezika, da něki glasoviti spisatelj mogao je reći, da ako slavjanska književnost na moć hitroumja naměri se, koja jest vèrlo podobna nam pokazati, kako naše, tudje stvari, kakono biaše ona V. Monta, Vosića i Kunića, nijedno prenosenje moglo bi bolje od slavjanskog uzdèržati obličje, za tako reći, onog

.... cieco e divin raggio di mente
Che per la Grecia mendicò cantando.

Niti u neprestavnosti vrĕmenah nečovĕčno uvečanje *Povla Sarpi*, dim dèržati Dalmaciu u neumstvo povitu za imati je sluxbenicu, bi dosta za prirodnu iskru k domovinskomu jeziku u propast bezumnosti potèrnuti. Svedjer se je ona svĕtla u pèrsih Dalmatinca pokazala. I doisto slavjanski jezik (donešen u ove krajine od puckih navalah, koje su po tĕku priašnjih vĕkovah poslĕ Krista Dalmaciu poplavile i zarobile i odtisnule jezik pèrvanji u Albaniu, odkle prozva se po svedočanju vrĕdnih spisateljah *Tumand-a* i *Linhart-a*, *Albaneski*) [1] narodsku narav ovim dèržavam podèrži, i priuzlane pohrani ih prem kako besĕdjenje Omera kupljen pod svojimi kreljutima i sjedinjen gèrčki narod produži. I ovdĕ nek mi bude prosto i prudivo svedočanstvo izvesti glasovitoga *Pertikara*, koi od svoje domovine pisajući na ovaj način klikuje. „*L'Italia se è disgiunta dalla forza della fortuna è riunita almeno dalle arti della sapienza.*" I tako doisto mora se reć od ovih dèržavah savezanih samo po slovinskomu jeziku.

I za reć pravo proišćući u tečenju vĕkovah poslĕdnih, koji u petnaesti zametnuju se, prečastni štovatelji domovinskog jezika razputje utvèrdivahu, njihovi domorodci gdĕno imahu postupati. Bezkoristno je, kako cĕnim, jedno mèrsko brojenje sapletati (V. Appendini, Cicarelli, Dummanco...). Vele dobro zavapi neumerli Gjorgjić u svojoj pĕvki više slovinskog jezika (Prevod. Dolci):

At neque Dalmaticis, quas abluit Adria, terris
Et quas irriguo perlustrat fonte Timavus,
Mille quidem desunt illustria nomina vatum,
Consita ubique viret longo stans ordine laurus.

Imena ovih spisateljah i njihovih umnih dĕlovanjah nam poslanih još iz ustih neknjižnoga izpadaju. Ali ova poslĕdna gdĕ su? Evo me na najtežjem poglavju. Ako nĕsu upečatjena oli na svĕtlo dana, bivaju medju domovinskim listovnicam u prahu omotana, omèrljana, raztèrgana, izlizana, a sasvim

[1] *Svèrhu ovoga ugledaj preprudni članak vèrlog gosp. P. Nisitea na b. 14. t. g. časopisa pod naslovom* La Dalmazia *gdĕ besĕdi o Arbanaskom jeziku; tako još člane istog spisatelja u istom listu izvedene, gdĕ smatra običaje starih Ilirah i Slavjanah, te ti javno iznahodi i bilĕzi različnosti istočanja i jezika ovih pukovah.*

tim veće zapažena od očiuh ledenoga, pače ljubomornog neznanstva, pričekavajući teško blagoljubnu ruku, da ih pokupi; ali ih se mora ogledati u posědovanju izvèrstnih prebivalištah u tudjih knjigoshranah, kakono dragokamenje razkinuto iz pèrsta studenog Dalmatinca; aliti napokon ako su utištena i podana na světlo, zaludu se trudi za jedno upisanje utražiti.

Jaoh lele, ovo je, što stoji pram domovinskom ljubljenju Dalmatinca. Nu već od sad unapréda je vrěme za onoga, koi se ćuti po naravi pristalan krasnih dělovanjah, da ga u tomu priosveti. Nek prazne dakle koigodi za protresti prašinu iz onih vrědnih i prudnih vlastnopisah smetnutih u zabit, nu ništanemanje posvećenih dalmatinskoj slavnočestitosti, prie neg ih sasma izkonca vrěme, jerbo „*Scripturæ vetustate consumuntur, tinearum et soricum morsibus corruduntur, naufragio, incendio atque negligentia facile depereunt, ignorantia lacerantur*“ kakono ti velmi pravo svědokuje Vilim Pastreicio u besědjenju tvorjah oglašenih ljudih Niti tako čeljade, kano cěnim, stanovito manje pohvale bilo bi dostojno, negoli ona viteška děla i pametna na život povratjena. Ah zaklinjem vas dalmatinska bratjo, rukopoložite daklem, napèrtite se s ovim poslom, pomagajte zaměnito vaše rodjake. Nu i ovdě nek umukne budalast, koi sažetim očima nepočivno muku zadaje onomu, koi miso je na prosvětljenje otačbine postavio. Ali vajmeh meni dosta i od veće.

. . . . . . *Vivimus ambitiosa*
Paupertate omnes . . . .

Niti željan ikakva hvaljenja, dali tisnut po naravi k domorodskim stvarima, slědim na daleče oglas, koi se po dèržavi prostire, i od dnevi do dnevi uzmnaža se i koi nas spominje, da se je razputje književnom naprědovanju razširilo:

Rursus amor patriæ ratione valentior omni.

Otačbina.... Otačbina.... čujem iz glasa vapiti. Muževi nadareni svakim krěpostima i uma izhitrena i žene prekrasne uhitile su se ovoga odveć visokoga i najglavnieg tega. Něki s čistim govorenjem kiti i daje na světlo s lěpim redom različne proměne, koje se pristoju zgodopisju Dalmacie, drugi pa vraća na život domorodski jezik, koji o ljubomudrju se bavi, pěsničtvu, težanju, lěkarstvu i t. d. a něki najpokonje ožulja se u opravljenju kvèrah, nadpisah, pěnezah i t. d. I ja, zasve

da mi duh mala snaga krěpi, uslobodim se prem na daleko u slědovanju ove plemenite družbine po naredbi Duha Svetoga:

Diligenter investiga patrum memoriam. Job. 88.

Zaboravljeno stajaše ribanje i ribarsko prigovaranje Petra Hektorevića, spisatelja glasovitog i najstariega, u književnomu jugoslavskom skupnovladanju, prem da ime samo ove knjige prisno trake sunčane světlosti amo tamo razastiraše. Zaljubljen u domovinu, svaku prigodu tražio sam za doznati, gděno u zabitju ležaše. Niti ta moja sladka radnja je u zalud otišla. Izaznao sam gdě je, prosio sam je. i slavovito i prekrasno čeljade *Gos. Petar Nisiteo* s onom blagostju i dobrotom, koja je s njim unaravljena, podao mi je. Jest ovo tvorenje uzdèrženo u rukopisu starovitomu, ali pomnjivo prividjenomu na knjigah utištenih jedna god. 1556 a druga, god. 1638 u Mletcih, koje se sada nahode kod samoga po momu znanju prečastnog tražitelja stvarih domovinskih F. Inocenca Ciulića vele vrědnoga domorodca. Preveo sam ga na pravopis našeg narodnog lista *Zore Dalmatinske* i nje posestrime *Danice* i evo ga na světlo. Ovo slovoredje mni mi se medju običanim najpodobnie sadašnjem vrěmenu i ćudi izgovaranja, ništanemanje nije, za reći pravo bez nikakve, neizvèrstnosti. Što za steći „ *viri ex utraque regione*, reć u s oglasenim *Voltigi*, *in unum convenire deberent, qui definirent, quænam præsertim dialectus magis venusta, varia, canora, regularis, abundans sit, qui ultro sancirent lege, quo sono quælibet vocalis et consonans et sylaba et vox pronuncianda esset, qui decernerent, qua facili et comuni ortographia esset utendum.* “ Dèržim stanovito da će ovo moje dělo, prem da je slabo, sasvim tim omiliti Dalmatincem, i to ne samo cića prostoće jezika, nu veće radi najdaljnie starine ove knjige u domovinskoj književnosti, i saviše da će pobuditi u sèrcih domorodacah požudu za priutištiti druga složenja vele prudna, onih slavnih ljudih, koji su se postarili za naš narod i jezik. [1]) Tako samo domovina rasjati će se iskrama ljubavi, i razpaliti će se vatra, koja će užgati sèrca k milim i većim dělovanjim. Ah zaglavjujem najpokonje:

Vivi o sacro terren vivi in eterno
D' ogni laude e di ben fido ricetto.

---

[1]) *Evo baš kako ljubesnivo odgovori mi vrědni Gosp V. Jelcić, budući ga molio da mi skupi podpisah po Kotorskomu okrugu.*

Ljubezni moj Gospodine *Ljubiću!*

Ono što ja svom dušom i sèrdečno želim činiti, Vi s Vašom ljubeznom knjigom naredili ste mi; i zato ne, kako govorite. Vi meni, dali ja vama moram deržan i na ljubavi blagodaran biti, budući je ovo za mene lèpa zgoda da pomožem kako malo mogu otačbini našoj i domorodnom jeziku.

Puno dobro, i ako Bog da srećno izmislili ste činiti utiskati različna pisma Hektorevića pod naslovom Ribanje, *budući i ovo jedna kita slavnoga stabla otečeska našega jezika. Složite na to da pèsan takve vèrsti, nije nigda se čitala ne samo u nas, dali što ja znam, u nijedanom drugom jeziku. Nalikuje na* pticelovjenje *italianca* Tiraboski, *samo što ovaj izpisa na način vèzbav, a naš Hektorević na pokazvenja način. Dali slava imenu njegovom, dostojan već bivši potrude počitanju njegovom svih onih, koji ljube čistim načinom diku i slavu starovitih i sadašnjih naših dobah. Hektorević pametan i mudar čovèk dostojan je naše opaze. Kada se pogleda ona kuća s njegovom pomnjom gradjena u Starigradu, u kojoj sada prebiva dobrostojni njegov praunuk gospodin Pero Nisiteo, koliko sèrdce veseli čitajući nad pisanja pametno namèšćena u svakom njezinu kraju! Pèrvo čita se u najveća slova:* — Omnium Conditori — *kako hitro u dvè rèči uvètova svoj dom Svemogućemu! — Njegov zgrad bi podignut u srèd mora, a on nadpisa na drugo mèsto:* Opus in mare totum. *Na prag nužnika čita se:* Si te nosti, cur superbis? *Evo ljubezni brate one cèrkvene rèči:* spomeni se čovèče da si prah, *po Hektoroviću toliko mudro svèrnute i namèšćene. Ako poslè hoćemo promisliti kako on po sve umja sè slagati rèči Ciceronova jezika, čitajmo na bunaru u kojem slanai sladka voda se mèša:* Dulcidulus salsis hic latet imber acquis. *Sumlji čitatelj jeli ovo Oracia ali Hektorevića sastavljenje. Tako veli broj mudrih nadpisanjah po onoj kući Ektorovića pamet svèdoči....... Želim u to da ovo njegovo* Ribanje *ulovi, kako on kaže zubača ulovio pod prinosnici gospodina oblačena dragokamenicam, da ulovi želim dragoljubnost našu za otečeski jezik, koi kako u Vašem objavjenju pišete, govorio se je tri četiri vèka nazad ne kako u dan današnji, dali veoma bolje, ako ne u ostalih mèstih istinito na ostrovih, u gradovih i selih bliže mora naše mile Dalmacie; budući da onda nèsu još bili naučili naši pradèdi od inostranciah, navlastito od Mlečićah, nazivati obitil* familia, *vojnika* soldat *i t. d. Koliko mogao skupio sam podpisah. Najt ćete sva*

imena na lepenku ovdè složenu, i budite uvèreni da mnogo više u kotorskom okrugu čitali bi sadašnja utiskanja, kada bi upotrebljavali sèrbski pravopis, budući prem da svi oni koi ljube jezik s kojim pèrvi put roditelja zovjahu iztočne cèrkve izpovědanja i bukvice ljubitelji. Ja dobro znam da to nije ni moguće ni pravedno, promislivši na broj Dalmatinacah, koji tada nebi dobrovoljno čitali; dali samo kažem ono što znam. da je istina.

Budite mi zdravo.

Kotor .....

Vaš sluga pokorni
V. Jelčić.

ŽIVOTOPIS

PETRA HEKTOREVIĆA.

Senza un lungo e sottile studio interno il valore dei vocaboli e le ragioni de' collegamenti loro non crediamo, che alcuno possa mai giungere al pregio rarissimo di buon dicitore. Ne quel valore e quelle ragioni si potranno in altri meglio procacciare e conoscere che negli antichi.

Pertic. Degli Scrit. del Trec. lib. 2. cap. 1.

Uspomena mudrih ljudih, kako se meni vidi, unucim se ima preporučiti, i navlastito ako su najpèrvi bili medju onim, koji su se nakanili u odpletanju uljudnih naukah, izprie toga malo ali ništa poznanih. I to veće uzmnaža se težina od ovoga, ako se upravi misao svèrhu blagorodne slobode onih izhitrenih pametih, koje tlačeći razputje težano od istovrěmenitih štetiteljah, traže sa malo družbe nova ulazišta odprěti, i svoje blagorodne u slědjenju stupajah gèrckih i diačkih spisateljah prepeljati. I to najpokonje po momu sudu najglavnije sastaje, kad pokvareno orudje samo podobno za narodstvo dèržavam podèržati t. j. jezik po davnosti ili cić zloukrenutja inostranacah, iliti velmi često, I to je za pravo osnidivo, po istoj našoj jevtinosti, kojagod izhitrena pamet na světlo izadje, kakono zvězda kroz naglost vihara, za izmutežiti ga od izvèrka i na stalno pristolje podignuti ga, i to što je bolje iz pučkoga jezika sakupljajući, a izkvareno smetnuvši u zabit. I zato uprav Talija skladnim naměrenjem broji medju zastavnikom svoga jezika *Danta, Petrarku* i *Bokacia* i malo inih muževah, koji tlačeći zločestne naslědnike ljudstva (Dan. Volg. Eloq. 1. 2. c.

4. 6....), iz pučkog narěčja što biše dobro pokupili su, tako su pravi i svěŕi jezik, nam po putu svojih slavovitih tvorenjah u těku vrěmenah poslan, utemeljili. Radi šta oni pèrvi, koji su probudili ili su se medju nami nakanili u objačenju uljudnih naukah i jezika slovinskoga zakonito biti će štovani ne samo dokle neprestane naš jezik, dali bolje dokle najposlědna njegova uspomena neizgine. Jere prem da ima spisateljah svakim darom umstva nakitjenih, koji su cavtili od onoga doba do danas, i koji su naš jezik nasporili i nadoglasili, ništanemanje nije nitko mogao još nigda ih u prostoći, u pravičnosti, u uresu rěčih ne tvorenih, u lakomosti i krasnosti prestignuti, što nije lako dokučiti, i po kojoj posobnosti jesu sada i biti će u věke kanó od svih izvèrsni uzdèržani. Neće dakle biti ovdě neugodno našim blagorodnim slišati ime *Petra Hektorevića* pěsnika medju najprednjim, i koi se broji medju onîm, koji živili su u vrěme osornosti i popuštenja nauka, i koji su sa svom moćju tražili pravu mudrost u sèrcih domorodacah probuditi, nakazati, i izpraviti zlobe, i običaje ožestočene po neskladu gradskom i po ratovih ukrotiti ili pometnuti.

Rodio se je *Petar Hektorević* u Staromu-Gradu Hvarskog otoka god. 1487 od Marina rodom od plemenite i starinske kuće. Iznoseći iz utrobe materine naravno visokumje, Mari. stavio se je hitro na věžbanje svoga čeda u slobodnim naucima I doisto još od početa svog umèrlog těka provodeći svoja dětinja doba kod brižljivih roditeljah, dao se je na nauk latinskoga i talianskog jezika, u ono vrěme običajna književna hrana. Kakono pčela u livadi po cvětju zučeći vesela ispija med iz mirisnoga cvěta; tako i on iz knjigah slavnih spisateljah znao je sabirati krasotu, koja je razvila plemenitu njegovu ćud, i uzbudila mu sèrce da se pěsničtvu posveti. Videći ga otac dosta věšta u takom ljuboslovju, naumi poslati ga u Taliju za produženje nauka, no ta naměra nedovèrsena ostane zbog ondašnjih bunah; te on u Splět otide, grad u ono vrěme oglašen po slavovitih muževih izhitrena uma, i tvèrdo se spriatelji s Markom Marulom slavnim pověstnikom, ćudorednikom i pěsnikom, i s V. Vanetom prečastnim štovateljem uljudnih knjigah i lěkarstva. Tute su se veoma razvile njegove krěposti, tako da su ga svi pazili i štovali. Povrativši se u rodno město, i malo u njemu postojeć, budući se razglasila po svoj krajini vrědnost dubrovačkih spisateljah, k njima priveo se je. Al netom došao, stisnuo je književno priateljstvo s Nikolom Dimitri, M. Vetrani, N. Nale.... koji su zabilěžili pěsnički put, kojim

su iza njih mnogi stupali i o...
zanešen put knjigoučenja i jugoslavs...
gah i za tim vrati se k domovini žalos...
svoga roditelja, gdě uredivši stvari domovne, tve...
slovinskog pěsničtva.

Ali jedna nezgoda malo ga poslie ote zboru mudropojskih vilah ne samo, nu još domovini. Biaše se sklopio uvět medju Karlom V. Pavlom IV, i Mletačkim věćem prama Solimanu, koi, potaknut utajno od Frane I. (d' Angouleme) francuskog kralja, opravljaše svoju četu pomorsku pod vladanjem vojvode Barbarose, za smetati brodenje po mletačkom moru. Uvětovani bivahu pod naredbah Andrie Dorie gjenuveskoga, koji budući nepriatelj Mlečanah, nehajaše podpomoći ih i odbraniti od turske sile, a to njegovo ponašanje bilo Karlu vele ugodno, jer je nastojao kako bi oslabio mletačko skupnovladanje, nek to lakše na njegove naměre pristaje. U tom dobio je oblast u Dalmacii nad mletačkim kopnim četama Kamilo Orsini, a nad pomorskim Pesaro. Tada tužno oćuti s drugim otocima i Hvar naglost Barbarose, tvèrdomv ěrom Mlečanim zavezan. U ovom prepiranju i nemiru naš Hektorević pomnivo je gledao za se. Al mu loša sreća. Navukla se jedom četa pomorska u luke Hvarskog otoka u pustoš obraćajući strane i polje, razlijući se po manjih varoših (prem da otočani su se jako na oružje opèrli), ljude pobijajući i harajući stvari posvećene. U tom iz pod mukla stade u jedan mah jeka, lupatanja oružja, triubljavina i vika nebrojenih vojnikah. Oh koje se u nebo dizalo ajmekanje i jaukanje! Turci na grad juriš učine, a gradjani prestrašeni stanu běžati i uza njih i naš Hektorević, koi našavši ribarsku ladju ukèrca se nnju sa několiko svojih zemljakah i na more se naveze, htiući prie dati se u ruke božjega providjenja, neg opornoga i budalastog klanjaoca Muhameda. Sad u tren oka jaki se větar prostre po morskoj pučini, iz svake strane uzdižu se sikavice, leteći jakim mahom po kruzih nebeskih, i (oj prestrašnog prizora) kakono zvěrke u dubravi gustoj, nahèrpaju se. Sunašce mračno postade, u srěd podne po prostoru jasne se zvězde pomolile kao obnoć, a pomèrčina, kako da su sunuli ponori pakleni na zemlju, sve je pritisnula. Prisobnosti nebesah razjazuju se, plahi dažd navali, munje sěvaju, strahovita gèrmljavina stoji. Ah kuda će te tužni brodari!... Nu on, kao da se nije prepao, na to nemari, pače tlačeći vèrlovite valine, daleko zamakne u sinje more. Izlupana ladja od valnih udoracah i valjana tamo amo od naglosti sěvera, napokon

stigne k Taljanskoj obali. Kad oni kroz munju kraj ugledaše i povikaše svi u glas *ah kopno... kopno... hvala Bogu....*, od veselja im se izvedre satrena lica. Petar hitro potegne k Mlecim, gděno, budući vraćanje k ovim stranam pretrudno i pogubno, valjalo mu je jedno godište postati, uljudnim se naucim nasladjivajući. Napokon Alvis Boador mletački poslanik sklopi mir s Turcima u Carigradu, te Petar za tim videći da je prosto našim stranam putovanje, srěćno se kući povrati roneć suze od veselja i ljubavi za svoju domovinu, koja u sèrcu njegovomu nigda dok je živio medju čudnovatim zgradjam mletačkih ne zaněmi. Najprie poče tvèrditi svoju polaču sa strane s dvima kulicama za braniti se ako bi iznova nepriatelji navalili na otok, pak razredio sobe za svoju čeljad, za putnike, i načinio još za se jednu skrovitu gdě će se knjigam učiti, pak utežio jedan lěpi perivoj s ribnjakom u srědi, i oko njega 22 nadpisa postavio.

Ali nije mogao veliku svoju odluku po sve izvèršiti. Neprestano kinila ga bolest u nogah, te gà skončala i satèrla prie vrěmena. Blago tebi, koi si se od ovoga světa odělio ostavljajući za sobom neumèrlo ime. Slavni Dubrovčani, štovatelji njegovih knjižnih složenjah, plakali su ga u plačnopěsnih. I doisto svaki izobraženi čověk dužan je spominjati s častju i slaviti one, koji su za života gojili kèrstjanske krěposti i nastojali su ih buditi s dělom i s knjigama u sèrcih svoje bratje. Umro je god. 1572.

Tražio je tvorenja ljubomudrih i kroz sumjenja, malo ne jedan věk potle prikazana od Kartesia, iskao je tvoreću moć rěkah i pravu snagu i prirodu vrućine. U pěsnih što je on pravio, u kojih, kao u dragocěnjenih darovih znanja, se sije lěpota i čistoća jezika, ostaju lěpe uspomene velike njegove krěposti i mudrosti. Od njega sada nam ostaju samo: — *a)* Dva lista duga o stihotvorju ilirskomu upravljena god. gosp: 1541 jedan pěsniku dubrovačkomu *Vetrani,* a drugi *Nale.* — *b)* Zbranje različnih pěsnoslaganjah. — *c)* Prenosenje knjige „ De remedio amoris. “ Ovidia u domorodskom spěvanju. — *d)* Veliki broj nadpisah i nadgrobnicah latinskih. — *e)* Jedna dugačka knjiga taljanski upisana Gosp. V. Vanetti prěvrědnomu lěkaru u Splětu. — *f)* I napokon Ribanje i ribarsko prigovaranje. Jest ovo poslědne jedna pěsanka razlučena u tri dana, narešena s najsjajućim povidanjima ribarskima i naravoslovskima, s trimi narodnim pěsnima s prirodnim razgovorima, i dodati su joj pripodobni mudrogovi u kojih, kakono u jednom světlom

ogledalu; može se zapaziti naravska ćud spisatelja, i više pokazuju ga umětna u svetomu mudroznanju. Ako se paka promotri ova knjiga od strane književnosti, nalazi se u njoj bistri naš pravi narěčaj, žitkoća stihovah, sladost u rěčih, lakomost u pisanju, hitrina, razmniva u šmišljenju, i druge uljudne krěposti, koje trudno je dokučiti.

Petra Hektorevića izhvalili su slavni spisatelji Nale, Vetrani, Dimitri, Dellabella, Fortis, Stulli..... O njemu beseědio je prevrědni A. Kuzmanić u pozivu Zore Dalmatinske, i tako u istomu časopisu vèrli M. Santić.... Ali nitkor nije ostavio lepše svedočanje okò njega od dubrovačkih spisateljah, koji budući štedni svegda u pohvalah dalmatinskih knjigosložiteljah, učinili su prehvaljene one kim něsu ih zakratili kao Blagočastni otac pobožnih učionicah Frano Appendini ne samo u predgovoru svoje slovnice, ali bolje u knjizi „ *Notizie istorico-critiche della Storia e Letteratura de' Ragusei* " ovako govori: „ *L' Ektorevich è più robusto dei Ragusei, e in merito di lingua non è punto ad essi inferiore. Qualora esistessero* (njegova tvorenja) *in qualunque luogo della Dalmazia, si dovrebbero ristampare.* " Blagosudje više Hektorevića izveo je u oglasnici zadarskoj god. 1839 na broju 85 prevrědni parac Gosp. Ante Kaznacić „ *Pietro Ektorevich con le sue eccellenti egloge e classiche versioni, in cui mostrò forza e sublimità, da non degradare i Ragusei.* "

Ni doisto pohvaljenja ovih dubrovačkih privrědnih ljudih jesu prěkoredna ako se razmjsli, kako ovaj slobodni duh, tlačeći ono, što bi utežano od istovrěmenitih štetiteljah, tražio je otvoriti put i pripeljati blagorodne u naslidovanje gèrčkih i djačkih spisateljah.

PÈRVI DIO

RIBANJE I RIBARSKO PRIGOVARANJE

GOSPODINU

JERONIMU BÈRTUČEVIĆU

Vitezu Poštvanomu Vlastelinu Hvarskomu

PETAR HEKTOREVIĆ

Ova Ribarska Prigovaranja za Milošću i za

Razgovor šalje.

PÈRVI DAN

Viteže naredni - Bèrtučeviću moj [1])
  Svim ljubki i medni - ki znaju razum tvoj,
Koji nas svih brani - u potribe naše,
  I bez ckvèrni hrani - kako zlate čaše,
Koji nas svih kruni - po mnoga zlamenja,
  Kojim smo pripuni - svakoga poštenja;
Najdoh čteć lipu stvar - gdi mudri govore:
  Bez izmine ništar - dugo stat nemore,
I mnoga trujanja - koja su opora,
  Da budu skončanja - ljudem do umora.
I da je stvar prudna - tko će ured nesahnut.
  Uzmaknuvši trudna - težanja, oddahnut;
Ka škodu donose - kipu i živinju
  I kriposti, ko se - svisti, i uminju.
I za to još pišu - *sa trudom daj pokoj*
  Tko neće na prišu - skratiti život svoj.
Odlučih toga rad - minutih ovih dan'
  Puštavši sve nazad - kudgodi pojti van.

Zide ostavivši - meštre i težake,
  Brašno pripravivši - i potribe svake.
Videć se zapleten - u stvari primile
  I čudno umeten - povoljno brez sile.
Kih nisam nigdar sit - ni u san, ni bdeći,
  Mirnii moguć bit - manje se trudeći.
Na TV Ardalju momu - koji me posvoji,
  Ki, pravim svakomu - čudno me opoji.
Kim buduć savezan - kad njega napravljam
  I grad i grajski stan - velekrat ostavljam.
I sve priatelje - (toli je on jaki)
  S njimi roditelje - i razgovor svaki.
Bud da ki ga vide - toli im drag bude,
  Kad u njem poside - tomu se ne čude.
Negli budu pravit - ni u tom grihote
  Svaka taj ostavit - rad ove lipote.
U kom svaki trud moj - toliko me slaja,
  Da mi sèrcu pokoj - to veći poraja.
A sve ča se čini - na Božju jest slavu,
  Na pomoć općini - meni na zabavu,
Na utihu mojih - koji će za mnom bit,
  Jer je pravo svojih - pomagat i ljubit.
Li nehteć u meni - skratit mudrih svita,
  Koji su hvaljeni - po svit mnoga lita.
Prem da se slab čuju - odlučih za tri dni
  Da kudgod putuju - neka me doma ni'.
Ter za spunit željn - najdoh dva ribara
  (Istinu ti velju) - najbolja od Hvara.
Paskoja jednoga - dobra muža i prava,
  Nikolu drugoga - mlada i gizdava.
Jedan se Debelja - drugi Zet naziva,
  Kim je plav postelja - kad litnji lov biva, [2])
I uho blazina - a kad je žeški znoj
  Pitje dobra vina - sèrcu mir i pokoj.
Činih da plav sprave - i arbor i jidro,
  I vesla da stave - i timun i sidro.
I mriže tankoga - tega, ke padaju
  Ter do dna morskoga - i putom plivaju.
I na to ubranu - travu gorske paše
  Ličminom [3]) vezanu - da se ribe straše.
Kopitnjak [4]) i osti - i luča zametaj,
  I kim će ribe bosti - večer vozeć uz kraj.
Još Paskoj dovede - sina za potribe
  Koi s njim prisede - da buca na ribe.

Svi uzliši u plav – veselo pri ploči
  Maknuv se kako lav – Nikola van skoči.
Plesnuv se reče: *nut* – već slova nereče
  Svivši dolami skut – ter domom poteče.
Kako tko nespravi – pinez' punu zdflu
  Al ne zna gdi stavi – dragu rič i milu.
Nitkor nas nemnjaše – daje još u kući
  Kad se jur vraćaše – veselo tekući.
Noseć skrabijicu – i s njom pobuk novi [5])
  I staru mrižicu – kom ježine lovi.
Za tim tanke soli – ka se kupi liti,
  Ku trate na stoli – ljudi plemeniti.
Paskoj mu reče: poj – kanjčenicu još daj [6])
  Rih ja: dostije toj – veće tud nepostaj.
Taj čas se diliše – tako se brodeći
  Junački upriše – put Kabla vozeći. [7])
Došavši u Zavalu [8]) – pèrvi lov počaše,
  Gdi velu, ni malu – ribu ne ujaše.
Jer mrižu zadiše – u pèrvo metanje
  Kom se utrudiše – potezat zamanje.
Zatim popadoše – kolac od kamika,
  Mrižu provèrgoše – spustiv ga dolika.
Koim (nuti čuda) – taj čas ju oddiše,
  I sebe od truda – bèrzo oslobodiše,
Pojdoše naprida – opet ju spuštajuć,
  Kud je ribam ćrida – pobukom bucajuć.
Toj jutro nehtiše – kopitnjak ni osti,
  Mrižom bo loviše – tuj ribe zadosti;
Obilno za svima – ča nebih ja mnio
  Da nisam očima – mojimi vidio.
Jošto nakon toga – jedno ju metaše
  Vèrh Kabla samoga – gdi ino neujaše.
Negli uhitiše – zubatca za sriću
  Ki priličan biše – jednomu teliću.
Koga ne izplitoše – kako ribe ine,
  Negli ga ojdoše – da tako počine.
Vide mi ga tada – zgledat biše bilo,
  Gdi je kako klada – od pedlja mu rilo.
Vidit ga lěpota – čudih se u istinu,
  Kako mriža umota – toliku težinu.
Vitar se podvizat – tada poče od zdola,
  Val vala dostizat – i reče Nikola:

Nik. Pasko, neće nam dat – smorac već loviti;
A vrěme je ručat – ča je meni mniti.
Nu jidro napravi – argutlu izmi van, [9])
I sve ino spravi – hodmo na drugu stran.
Pojdosmo jidreći – od bada onoga
Po moru puzeći – put kraja drugoga.
Paš. Neka skratimo put – reče Paskoj, hodi,
Kad je vitar u skut – rečimo štogodi.
Štogodi najdimo – ne mučimo danas,
Čim obceselimo – Gospodara i nas.
Nik. Ja sam vazda spravan – njega veseliti
I njemu pripravan – vas život služiti
Nudire počmi ti – ki si razumnii.
Uminujem, iliti – od mene starii.
Paš. Možli se domislit – povi mi, jeda znaš,
Da pri hti razmislit – neg mi odgovor daš.
Nigdi se tužio – vele biše jedan,
Da je čudnu imio – nesriću na svoj stan,
Bogatac budući – pun svoga imanja,
Da u svojoj kući – dopade skončanja.
Jer ga obstupili – zlohotnici bihu,
Oružjem strašili – ko sobom imihu.
I da mu ujde van – biža kroz prozore,
On osta savežan – jer ujti nemore.
Što ti se sad vidi – moželi biti toj
Istina, besidi – ali je laž ovoj?
Nik. Ako ti ja budu – povidit toj štoje,
Ča ćeš da dobudu – moj druže Paskoje?
Paš. Pehar muškatila [10]) – znaj da ćeš dobiti
Slatka i sazrila – kim ti ću služiti.
S voljom dim ovoga – ki nas s njim ucčtuje,
Ki će bit vim s toga – vesel, da te čuje.
Ja rekoh: ne jedan – da još mu dva daruj,
Ako ti po vas dan – izreče pritač tuj,
Nik. O tome dobitju – ja ću se minuti,
I o tome pitju – da sliš akoć čuti.
Znaš ko je bogatac – pun blaga zadosti?
Oni ozubatac – komu ti neprosti.
Akoć znat, jeli to – ča ti ja kazuju,
Pošad mu lustre sbroj – ke srebro minuju.
Ribam da je more – dom, toj mož viditi,
Na suhu nemore – nijedna živiti.
Ribam zlohotnici – ki ih obstupaju,
Jesu svi lovnici – koji ih hitaju.

S koga riba gine - oružje jest onoj
  Pritnji i travine - i pobuči tokoj.
Od prozori bud znam - oka su u mriži,
  Ku kad iztegnu van - koz nje more biži.
Kada ja poslušah - tej stvari, u taj čas
  Začudivši se stah - nemalo smućen vas.
I rekoh: bratjo ma - svaki vas uhvan stoj
  Da vam sam ja svima - obezan čuvši toj.
Odkle dojdoh na svit - i po njem putuju,
  Od sedamdeset lit - daleč se nečuju.
Ka mi starost daše - i neznam odkuda,
  Prid mnom ne gataše - nigdar se taj čuda.
Gatku izrečenu [11]) - ja bolje na svit saj
  Ni lipše odrišenu - ne slišah, neg je taj.
Za tim dojidrismo - s argutlom u ruku,
  Kako sami htismo - u najliplju luku.
Gdino je baština - ku sade i riju
  Otca tere sina - vitezi obiju.
Došad, ugledasmo - nepoznane gosti,
  Na plav im poslasmo - svakih rib'cah dosti.
Ki viditi bihu - razumna govora
  Naredno idihu - s pokrovom od zgora.
Oni zahvališe - cić dara lovnoga,
  Ter se prem dilišo - put Grada Novoga [12])
I vaše težake - lova nadilismo
  I š njimi junake - ke totu vidismo.
Rih ja: druzi mili - nahitasmo ribe,
  Ča smo pozabili - svi naše potribe?
Vrime je blagovat - ča se oblinismo,
  Hodmo se poštovat - kakono želismo.
Taj čas potekoše - ter oganj snitiše,
  Variše i pekoše - kako sami htiše.
Tuj se pokripismo - na volju brez priše,
  I pismo i jismo - koliko ki htiše,
Na onu tèrpezu - kamenu, ka stoji,
  Gdino se vitezu - takovu pristoji.
O kolke kon vode - i sada postavi
  Toj svim, ki dohode - i sebi pripravi.
Pod sincom pri kući - svi se veseleći
  Oni potičući - a ja sam sideći.
Paškoj nas ponudi - jer siditi neće,
  Reće: dobri ljudi - biste li što veće?
Hoćete l' od mene - oni prisnač veli,
  Al turtu, ku žene - peku na *padeli*?

Al da vam jajnik [13]) tuj – prinesem, recite,
Nu se svaki poštuj – ter se veselite.
Vazmi svaki vaju – rih, bèrže ribari
Mišati nehaju – s ribom mèrsne stvari.
Meni je ovoj dosti – po nauku momu
Nitkor vas neprosti – tomu ni ovomu.
Sve je toj pečeno – ne da se povrati
I na plav sneseno – ner da se potrati.
Videć, da neću ja – ni oni nehtiše,
Neg da za drugovja – hrane odlučiše.
Nikola misleć stà – hoće l' reć al neće,
Kakono nevista – ka želi od veće.
A već se ujima – neg tretom pitana,
Da muža vazima – li spomnjom iskana.
Nikoko mučavši – sam sebe izmori,
A pak se ustavši – istom progovori.
Svaki vas me zabi – zašto mi nedaste?
Nu recte, kamo bi – ča mi obećaste?
Gdi mi je dobitje – ko s trudom misleći
Najdoh, ali pitje – ko' dobih jidreći?
Rih: Paško, poteci – tri daj kakovismo
Već riči ne reci – nehote sgrišismo.
Iz manjega suda – počmi mu točiti,
Veći hrani onuda – kud ćemo hoditi.
Dosti mi će jedan – neka znate, biti
Nisam toli žedan – da ću tri popiti.
A svakomu vaju – kad ih natočite,
Po jedan pridaju – isto mi zgodite.
Učinmo zdravicu – ovde mi na staru,
Rěčmo počasnicu [14]) – oba Gospodaru.
Za njim ćeš ti meni – ja tebi ćajko moj,
Do sad se ne kreni – dokle se spuni toj.
Tad Paškoj bèrzo je – sam na plav potekal,
Govoreć: dobro je – budi, što si rekal
Bèržo ti poteče – a bèržo se vrati,
Sve se zbudi, reče – i dug da se plati.

POČASNICA

Paš. Naš Gospodin poljem jizdi jizda da mu je.
Nik. Na glavi mu svilan klobuk sinca [15] da mu je.
Paš. U ruci mu zlatne knjige družba da mu je.
Nik. Prid njim sluga pisan poje, na čast da mu je.
Paš. Majka muje lipo ime dila - svitla sunca gledajući,
Ljuba muje zlatom venac vila - uz konjica potičući.
Nik. Lipo ti je brajo pogledati skoka junačkoga,
Gdino mi junak poskakuje od kamenka do kamenka,
Bila ličca pokažuje iza škitka perenoga,
Iza škika perenoga.

Tad ja okusivši - svaki se začudi,
A oni popivši - hvala vam, rih, budi,
Ki tako pojući - mene veselite,
Razgovor dajući - službu mi činite.
Za tim se Paškoje - obazriv u čas taj,
Nut, reče, kako je - baština lipa saj.
Nut oni lipi sad - nut tèrsja onoga,
Da bi mi ovdi sad - Gospodara od toga.
Platil bih štogodi. - Aj Paško nemore
Veće, ner tkogodi - verovati more.
Dim vam starijega - i kad bih toj stekal
Ne dim ni mlajega - da bih se odrekal.
Nik. Akot se ne grusti - što je toj i nam reć,
Nudire izusti - prid nami toti steć.
Paš. Da stojim po vas dan - s vami ter do noći
Nećemi nijedan - mnim u tom pomoći.
U njemu ja čuju - oni razum pravi [16]
Za to vas se psuju - čuj mi nezabavi.
Jednu ću tančinu - samo da mi povi
Za sèrca lahčinu - pojt ću u Grad Novi, [17]
Najti ga na domu - jer veselo čuje,
Priklonit k svakomu - ko ga potribuje,
Za znat je l' istina - i biti li more,
Ali je tašćina - ća slišat govore.
Rekoh ja: Paškoje - znam da s' priatelj moj,
Rad ljubavi moje - kažuj nam, ća je toj.
Za posluh ću riti - i spunit, ća želiš,
I sve povidíti - istinom kad veliš.

U družbi se najdoh - na Solinskoj rici
  (S kimi tamo sajdoh) - s trima redovnici.
Bud da s njimi bihu - jošte mnozi ini,
  Jedan red imihu - u biloj skupštini.
I ki jim služahu - pripravni k volji njih,
  I u svim slušahu - kakono starijih.
Oni tuj staviše - nike cke nad riku,
  Na ke napraviše - tèrpezu veliku.
Tuj se je družina - na obid skupila
  Kod *Urmanih* mlina' - i kod njih *kaštila.*
Došad, se umiše - na same rike kraj,
  Pak blagosloviše - po redski običaj.
Tako i ti čini - Nikola moj ti svit,
  Tere se ne hini - jer ti ću čudo rit.
Ki ne zlamenuju - jizbinu stavljenu,
  Mnokrat izblaguju - nepravdu paklenu.
Čul sam da tri daje - blagoslov koristi
  Tomu, ki to haje - dobro se uvisti.
Pèrvo se neboji - toga, što t'rih sada,
  Da brez sumnje stoji - tko brašnu zlamen da.
I da ga otrovat - nemogu otrovi,
  Ni mu ku skodu dat - u zdili takovi.
Za tim da tučnii - bit mu će obrok taj,
  I kipu vridnii - pameti toj i znaj.
I ov naš Gospodar - (zamirah ga vide)
  Učini taku stvar - pri ner jisti side.
Pak se pokripivši - usta se na noge,
  K Bogu se obrativši - hvale mu da mnoge.
Tako i mi činimo - jer pića i svaka stvar,
  Očito vidimo - da je toj njegov dar.
Tuj jiše i piše - malo govoreći,
  Zadovoljni biše - svi se veseleći,
Biše sve priprave - mlajši se dostižu,
  Ništo teplo stave - a ništo podvižu.
Niki vino nosi - u veloj bokari,
  Tko će pit da prosi - da se ne privari.
Vode bihu sudi - ka rikom ploviše
  Razloženi svudi - kako se gdi htiše.
Niki pogleduje - stav gdi ga svi vide,
  Ako što tribuje - da mu zapovide.
Neće da se krene - zarčeći prid svima,
  Očima da trene - vrimena ncima.
Niki pospišuje - toga, ki sir stèrže,
  Ter mu poprićuje - da ga nosi bèrže.

Niki dvorno služe – riči neimihu,
  I dobro se druže – kako sami htihu.
I bèrzo tecihu – štogodi doniti,
  Jer pomnjivi bihu – stariim zgoditi.
Kad obid svèrsiše – prilipo na rici,
  Ustav zahvališe – Bogu svi kolici.
Čudo vidit biše – svim tote meu nami
  Gdi rika teciše – pod naju nogami.
Sidoše za time – da se razgovore,
  Oblast davši svime – reći, ko što more.
Tad jedan starii – koga svak zamira,
  Kako razumnii – pèrvi rič prostira.
Reče: bratjo znajte – čudo vam ću reći,
  Nu me poslušajte – rič moju zoreći.
Riku tuj vidite – bèrzu i duboku,
  Ovde gdi sidite – ne vele široku.
Od početka vika – nigda nepristaje,
  Odkuda tolika – u gorah voda je?
Da bi je sva bila – polja puna i gore
  Jur bi se istočila – svej tekuć u more
Nigdar ne stajući – naj manji jedan čas,
  Nit se vraćajući – ča je to, prosim vas?
Drugi mlaji malo – reče: akoć znati,
  Kako u zèrcalo – sve ću ti kazati.
Mater našu ovu – po kojoj se hodi,
  Koju zemlju zovu – more svu obhodi.
Ka ima šupljinu – po mnoge načine,
  Pisačje, pèržinu – skrače i sadrine;
Kroz ke prohodeći – more se sakriva,
  Tanko se cideći – tere sladko biva.
Na gore uzhodi – timi šupljinami,
  Paka se slobodi – iztičuć rikami.
Takot voda zgora – u more dohodi,
  A druga iz mora – potajno uzhodi.
Tere za cić toga – rike nepristaju
  Cić mora onoga – kim se pomagaju.
Nebudući red taj – svita od počala,
  Znaj, da bi rika saj – i svaka ostala,
I vela i mala – niz bèrdo prohode,
  Jur prazna ostala – i bila brez vode.
Salamun kazuje – da nije inako,
  I toj potvèrjuje – govoreć ovako:
Sve rike iz gorah – znajte da ističu
  I opet od zgora – u more dotiču.

Komu se do slova - virovat sve more,
  Čagodi njegova - pisma nam govore [18])
Otče, čat se čini - ali ča ti se mni,
  Je li toj k istini - prilično, ali ni?
Koli nam drago svim - toj bi naučiti,
  Ja vam rit neumim - vi ćete suditi.
Kada ga slišasmo - govoreć ovako,
  Bèrzo virovasmo - da je sve toj tako.
Jer slišasmo čuda - tote donesena,
  Neznamo od kuda - pritanko rečena.
Čuvši riči ovoga - nepostav on reče,
  Od puta pravoga - vele si daleče.
Kako ćeš poznati - po razumu tvomu
  Jer ti ću kazati - način svemu tomu.
Zato nu pomuči - tere svaki vaju
  Sada se nauči - ča mali poznaju.
Pèrvo ću razorit - ča si govorio,
  Ne ča bi moglo bit - neg ča si hotio.
Dim: sve tej šupljine - ke si htil zbrojiti,
  Ni mogu, ni čine - more sladko biti.
Jer ča u sebi nima - nijedne sladkosti,
  Toj ti ne vazima - ni moru slanosti,
Razumni govore - tko ča nima u sebi
  Da dati nemore - ni meni ni tebi.
Nu da bi moglo bit - stavsmo govoreći,
  I more se osladit - tanko se cideći.
Drugu ti hoću rit - neg rekoh još bolju,
  Ku ćeš moć procinit - sam na svoju volju.
Je li toj istina - nu mi reci sada,
  Da svaka težina - zgora doli pada?
Sama dim po sebi - po naravu svomu,
  Ako ju tko nebi - siloval u tomu.
I da pojt nemože - uzgora do vika,
  Kad ju ne pomože - ka sila velika?
On reče: tako je - ni tomu protive,
  Ča s' rekal, dobro je - i s. desne i s live.
Starii mu reče: - ne budit sramota,
  Već mi neuteče - jer se sam samota.
Ni' li teško more - nudir camik najti
  Misli, kako more - na goru uzajti.
Po sebi kako li - rikom se stvoriti,
  Kad svaka ima doli - težinu hoditi.
Ako s' rad viditi - toj dakle kako je,
  Nu me htij slišiti - sve znat dobro je.

Istinu ti ću reć — nijedna stvar ina
   Nečini rike teó - neg sunca vrućina.
Jes' vidil vrućinu - koliku moć ima,
   Da svaku vlažinu - pritežuć pojima.
Ako li neznaš moć - jošte toj vrućini,
   Tere ju znati hoć - ovako učini.
Poj vazmi gostaru - (bud da se toj znaje)
   Al novu al staru - istom cila daje.
Tere joj vrući dno - pak gèrlić postavi
   U vidro vodeno - k nebu dno upravi
I prigledaj bliže - vidit ćeš cić toga
   Da vodu podviže - iz suda onoga.
Znaš sude caklene - bantuze [19]) ke zovu?
   Nu ti slušaj mene - ter kušaj stvar ovu.
Vazam jednu, stavi - na golu pùt tvoju,
   Ino nè pripravi - al na drugu koju.
Neće ju nigdar čut - ni se tim smutiti
   Tvoja ni ina put - ni ju oćutiti.
Da ako li lana - užgavši staviš tuj
   Malo razcešljana - (kad kušaš, tad veruj)
Napuni se mesa - ako neostine:
   Znašli za cić česa? - samo cić vrućine.
Ka ima taku moć - ča vlažno doseže,
   Ali neć ali hoć - sve k sebi poteže.
Nu kušaj i ovo - kada je u lito,
   Ako prem ni novo - neg li svim očito.
Polij malo vode - gdigodi na ploču,
   Gdi psi ne dohode - ki ju žedni loču.
Gdi sunce prižiže - kada je sušina,
   Znat ćeš kako dviže - mokrinu vrućina.
Jer malo postavši - nećeš je viditi,
   Sunce će, spuštavši - zrake, nju skupiti,
Ko po morskoj vodi - kupeći nestaje
   Ča u njoj nahodi - vazdakrat najslaje.
Za toj se ne hini - jere svojom moćju
   Po vas vik toj čini - i dnevom i noćju.
Jer kad je ovdi noć - inude dan biva,
   Svude sunčena moć - bez stanka prosiva.
Potanko kad skupi - dosta tej mokrine
   Oblakom zastupi - nas i strane ine.
Iz koga padaju - dažji, snizi i gradi
   Nikada po gaju - nikad po livadi.
Po gorah najlipše - gdino su ravnine
   I stine najviše - i guste planine.

Od kud pak ističu - bistrimi vodami
K moru se zamiču - bèrzimi rikami.
Kakono tko kuha - naprišno u sudu,
Često oganj duha - nepraštajuć trudu.
Malo pridišući - k ognjištu dotiče
Glavnje primičući - ter oganj podtiče.
I kuha onu stvar - po način po ovi,
Stavlja joj pokriv zgar - da ju pri gotovi.
Kad pokriva tega - podvigne do mala,
Ugleda, da svega - rosa je popala;
Koja, dam ti znati - kapljami se stvori,
Ter bude kapati - niz dola od zgori.
Od kud je rosa taj - nudire iziskuj?
Od one dolnje, znaj - mokrine, ka je tuj.
Ka tanko uzhodi - i neće pristati,
Doklegod nahodi - pokriv na *pinjati*.
Salamun je dake - istinu govoril,
Da načine take - ni nam bih otvoril [20].
Čać veće da t' reku - prid ovimi otci,
Sad znaš odkud teku - rike i potoci.
Toj nam povidivši - ne zajde inamo,
On odgovorivši - ovo reče samo:
Da ne bude vrime - domom putovati
Još vam bih rad svime - vèrh toga kazati
Ča sam čul, govore - razumnu glavu ja,
Kad se sad nemore - hoćemo drugovja.
Ustav se spravismo - jer vrime minuje,
Gdi ča gre stavismo - neka se putuje.
Mi, ki toj slišasmo - i kigod tuj sidi,
Na čemu ostasmo - nitkor nas nevidi.
Zato neću bit lin - do grada ću iti,
Da me on vlastelin - bude naučiti
Istinu od toga - znal *Filosofiu*
Taj vitez, od koga - take hvale diu,
I takot pošteno - sidine nositi,
I još pohvaljeno - na svitu živiti.
Je li tko tuda već - razuma takoga,
Ki bi mi umil reć - štogodi od toga?
Rih: u svoj dèržavi - ni jošće onuje
Taki se ne pravi - nigdire, ni čuje.
I *Filosofiu* - i krèposti ine
U njemu ja vin - ke druži ne mine;
HJERONIM Gospodin - umom svih minuje,
Svak mu je kako sin - svak ga zna i štuje.

Zato k njemu hodi - kad imaš tuj želju
  Inud se ne brodi - čini, ča ti velju.
Ča ti on pogèrdi - ukloni se toga,
  A ča ti potvèrdi - dèrži se onoga.
Nikola već neda - riči da se reče,
  Skoči, i noseć meda - u satju, doteče.
Pak reče: opet grem - i doni nemala
  Kus ponačeta prem - s kruhom *kaškavala*
Paprenjakov, vina - i voća pripravi,
  Tuj tko hti, užina - tko nekti, ostavi.
Za tim sè ustasmo - i postav nikoko,
  Sunce ugledasmo - ne vele niz oko.
I pojdosmo za toj - luku prohodeći,
  Toj ovo i onoj - tiho govoreći.
Nikada postajuć - nikad postupaje
  Bašćinu gledajuć - oh koli lipa je!
Onada najliše - vremena onoga,
  Kada puna biše - obilja svakoga.
I dobri postasmo - sve misto prohodeć,
  Kasno večerasmo - jur sunce zahodeć.
Paka večeravši - totu noćevasmo,
  I siti se naspavši - rano se ustasmo.

OPAZKE

SVÈRHU

PÈRVOG DANA.

(1) Ovaj veledušni muž rodio se je u Hvaru od plemenite kuće, i biaše veliki priatelj našeg pěsnika, budući mnogo umětan u naravoslovju. Ovomu jest prikazana ova pěsanka, kakono ti još svědokuju ova dva stiha istog P. Hektorevića.

PETRUS HETOREUS
HIERONYMO BERTUCIO
EQUITI MAJORI.

Hetoreus semper tua stans ad vota paratus,
Hanc tibi perpetua nectit de fronde coronam.

Poklonio mu je jošte drugu pěsan, koju ćemo izvesti u drugom dělu ovog sastavka s naslovom „*Plemenitomu i vele poštovanomu Gospodinu Jeronimu Bertučeviću Vlastelinu Hvarskomu, Vitezu Dostojnomu.*" Stije se još slědeci pismogor latinski:

Responsum Petri Hectorei Epistolae Hieronymi Bertucii, qui ab eo scire cupiebat, qua sit ad superos iter.

Ad superos, si scire cupis, virtutis alumne,
Corporis exuto pondere, qua sit iter;
Hortulus ostendet noster, breve namque quod optas
In gelido sculptum limine carmen habet.

Nalikuje ovdě na nadpisanja, koja vide se do danas uděl ana na četiri strane ribnjaka, a navlastito na slědeće, koje stoji pod okostnicom smèrti:

Respice quod salvant nec opes nec gloria mundi,
Non decor aut aetas, mors quia cũncta rapit.

(2) Tica se ovdi ribanja sardilah općenita po Dalmacii, a osobito na Viškomu, Bračkomu i Hvarskom otoku. Sej uzderži se od travnja do listopada. U vrěme Hektorevića ova versta ribanja veliko bogastvo podavaše našim otocim. Štije se u članku „ *Hvar* “ Ivan. Bat. Justiniana upisanomu još god. 1553. „ *Qui si prende gran quantità di sardelle, gran sollevamento et sostegno di tutti i Liesignani et per non ommettere una bella particolarità in un sol giorno presero i pescatori tre miglioni di sardelle.* „ A malo potle veli da Hvarani, „ *si danno al trafico, il quale consiste in diverse cose, che ponno importar all' anno più di ducati 70,000. Il principal è quello delle sardelle, del quale si cava ducati da 14,000, e si spedisce quale mercanzia per levante come per ponente.* “ I Diedo, verstnik Justinianu, i njemu družbenik u vrěme putovanja po Dalmacii, nadomeće: „ *Si fanno nell' isola gran facende di bottami e barilli per l' aumento di ducati 6000 all' anno per conservar i vini e per salare le sardelle, che in gran quantità pigliano per la valuta di ducati 15,000 ogni anno, principal sovvenimento de' Lesegnani.* “ Takovo biaše ribanja u těku 16 uěka. Ali još u vrime Fortis-a, prem puno taj plod biaše smanjkao. “ *La pescagione era più florida ne' tempi andati, perchè da maggior numero di barche veniva esercitata, ma adesso, quantunque il mare sia popolato di pesci egualmente, il commercio de' salumi è scemato di molto.* „ U sadanje vrime smajkala je i množina ribe. Ali naš verli domorodac Kažoti hoće, da tomu uzrok jest izguljenje koralja iz pomorkih zadorah; budući da tako su one zarezne živinice pomanjkale, koje prije su im služile za hranu. Nu to nije pravi uzrok: već bolje utražiti možemo ga u ribanju sardilah, koje uzděrži se u těku Rujna proti zabranjenju Cesarkome. Poznato je baš, da u ovoj dobi sardila je puna jajah, i da vratja se tada k ledenom moru za ondi oblakšati se. Zato ako se ulovi u vrěme nje plodnosti, smanjkaje rodjenje, i s tim još pomanja postaje množ ribe za dojduće lovljenje.

(3) Konop od lipine, „ *Funis ex tilia, vel tiliae, arum.*

(4) Ribarsko orudje, koje sastaje u duljivomu kotarištu nosećemu u podanku klěšte, koje služe za odtěrgati iz dna morkoga vele lusture i kamenice.

(5) Iliti koplje, koje ima na verhu děrveni zvon, s kim ribari lupaju more za prestrašiti ribu i tako uvesti je u mrěže „ *Clava piscatoria ad pisces exagitandos.* “

(6) Ribarki slog t. j. konopčac tanahan, komu je na

jedan kraj nèki broj udicah, na kih metnuvši kojekakva smoka, vara se riba, jède, te se lovi.

(7) Ovako naziva se najzadnji dio dug tri tisuće sežanjah poluotoka, koi počimlje od sèverne strane Starog Grada, i produži se po bračkom prodoru.

(8) Ova jest pèrva luka, odkle *Kabal* počimlje. Od nje ovako besèdi A. Fortis u svom putovanju po Dalmacii: „ *De* Città-vecchia *j'allai à cheval jusqu'au petit golfe de Zukova, où il y a un port assez sur pour le barques de pêcheurs. Ici, sur le rivage de la mer, sont les carrières des tables d'un marbre blanchâtre, dont le insulaires de la Dalmatie se servent gènèralement pour couvrir leurs maisons. En fendant les lames les plus épaisses de cette pierre, il arrive souvent qu'on découvre des impressions de plantes marines et de poissons que celles des plantes, dont les especes ne sont pas en grand nombre. Celles de corallines sont aussi rares: la seule que j'ai trouvée, a passé en Angleterre dans un riche cabinet, dans lequel j'ai envoyé encore le petit nombre de poissons que j'ai pu avoir dans cet endroit. On y trouve aussi des moules pètrifiées, mais maltraitées et dèfigurées.* “

(9) Dèrvo, kôje u ruke derži upravitelj kormila „ *Gubernaculum.* “

(10) Vèrsta slatka i vele ugodna grozdja „ *uva apiana* „ i tako jošte vino istog grozdja općenito na ovomu otoku i izvèrsne krèposti „ *Vinum ex uvis apianis.* “

(11) Potajnogovor, iliti tmasta besèda, koju ćeš prie gonetati nego s umom uprav dosegnuti.

(12) T. j. put grada, koi se sada naški naziva *Hvar*.

(13) Priganica od jajah „ *Placenta ex ovis fricta* “.

(14) Pèsan, s kojom se pripèvaju zdravice „ *Potoria cantilena* “.

(15) T. j. sènica.

(16) Tiče se ovdè gospodara ove luke *Gos. Jerolima Bèrtučevića*, komu jest prikazana ova pèsanka.

(19) T. j. u. *Hvar*.

(18) Na ovaj način jedan vèk potle Hektorevića utemeljili su svoje zloučenje *Kartezianci* tlačeći svètovati se s naravju, i u odkrivenju knjigoučenih smotrenjah nasladjajući se. Ovi bèstni i pretamašni muževi bili su otisnuti u uspomenah različnih mudroskupštinah, ali bolje u tvorenju premudroga Valisieri-a. *(Poli Elem. di Fis. Sper. tom. 4 sez. 20 § 1061).*

(19) Sud cakleni, koi se nametnuje mesu za kèrv iztegnuti “ *Cucurbita medicinalis* „.

(20) Ovo blagomnenje nahodi se pokazano u upravah premudra Aristotila kakono primljeno od mnogih mudrih istovrěmenitih. Ali sadanji i najglasovitii naravnici isto ćute o tomu (*Poli Elem. di Fis. Sper. Tom. 4 Ses. 20 § 1062*).

DRUGI DAN.

Pojdoše vozeći - kude sami htihu,
  Luku ohodeći - gdi ju našli bihu.
K Suletu gredihu - dèržeć se vèrh vitra,
  U tom višja bihu - ona dva i hitra.
Bud da vitarac mal - lipotom ča znahu
  Od zdol biše ustal - još veći čekahu.
Malo povozivši - pri ner se umori,
  Riči potočivši - Nikola govori:
Recimo po jednu - za vrime minuti
  Bugerkinju srednu - i za trud nečuti.
Da sèrbskim načinom - moj druže primili,
  Kako meû drûžinom - vazda smo činili.
Kako da se utiče - jer bisč od volje,
  Sam Paškoj pokliče - ča može naj bolje:

PAŠKOJ.

Dva mista siromaha dugo vrime drugovala,
Lipotista drugovala, i lipo se dragovala,
Lipo plince dilila, i lipo se razdiljala,
I razdiliv se, opet se sazivala. —
Već mi nigda zarobiše tri junake dobre konje,
Dva siromaha,
Teresta dva konjica mnogo lipo razdilila.

O tretjega nemogoše junaci se pogoditi,
Negli su se razgnivala i mnogo se sapsovala.
Onotomi nebihu družino dva siromaha,
Da jedno mi biše Vitez Marko Kraljeviću,
Vitez Marko Kraljeviću i brajen mu Andriašu,
Mladi Vitezi.
Tuj si Marko potarže svitlu sablju pozlaćenu,

I udari Andriaša brajena u serdašce.
On mi ranjen prima za njegovu desnu ruku,
Tere Knezu Marku potihora besidjaše:
Jeda mi te mogu, mili brate, umoliti,
Nemoj to mi vaditi sabljice iz serdašca,
Mili brajene,
Dok ti ne naručam do dvi i do tri besidice.

Kada dodješ Kneže Marko k našoj majci junačkoj,
Nemoj to joj, ja te molim, kriva dila učiniti,
I moj dil ćeš podati Kneže Marko našoj majci,
Zašto si ga nigda veće od mane nedočeka.
Ako li te bude mila majka uprašati,
Viteže Marko:
Što mi ti je sinko sabljica sva kèrvava?

Nemoj to joj, mili brate, istinu kazovati,
Ni našu majku nikako zlovoljiti,
Da reci to ovako našoj majci junačkoj:
Susrite me, mila majko, jedan tihi jelenčac,
Koi mi se nehti sa drumka ukloniti,
Junačka Majko,
Ni on meni, mila majko, ni ja njemu.

I tuj stavši, potèrgoh moju sablju junačku,
I udarih tihoga jelenka u sèrdašce.
I kada ja pogleda onoga tiha jelenka,
Gdi se htiše na drumku s dušicom razdiliti,
Vide mi ga milo biše kako mojega brajena,
Tihoga jelenka.
I da bi mi napovrate, nebih ti ga zagubio.

I kada te jošće bude naša majka uprašati:
Da gdi ti je, Kneže Marko, tvoj brajen Andriašu?
Ne reci mi našoj majci istine poništore.
Ostao je, reci, junak, mila majko, u tujoj zemlji,
Iz koje se nemože od milinja odiliti,
Andriašu.
Ondo mi je obljubio jednu gizdavu devojku.

I odkle je junak tuj devojku obljubio,
Nikad veće ni je pošal sa mnome vojevati,
I sa mnome ni je veće ni plinca razdilio.
Onat mu je dala mnoga bilja nepoznana,
I onoga vinca junaku od zabitja,
Gizdava devojka.
Li u skori mu se hoćeš mila majko nadiati.

A kad na te napadu gusari u cèrnoj gori,
Nemoj to se prid njimi, mili brate, pripadnuti;
Da iz glasa poklikni brajena Andriaša,
Bud da me ćeš zaman brate pri potribi klikovati.
Kada mi te začuju moje ime klikujući,
Kleti gusari,
Taj čas će od tebe junaci razbignuti,

Kako su se vazdakrat razbigovali,
Kada su te začuli moje ime klikovati.
A neka da ti vidi tvoja ljubina družina,
Kojime si tvoga brata brez krivine zagubio!
Vesel budi Gospodaru, i vesela ti družina,
Naš Gospodaru,
Ova pisan da bude tvoj milosti na poštenje.

Uz toj odgovorih - Paškoj hvala ti,
A pak Nikoli rih - bugari sada ti.

NIKOLA.

Kada mi se Radosave Vojevoda odiljaše
Od svojega grada Divnoga Siverina,
Često mi se Radosav na Siverin obziraše,
Tere to mi ovako belu grade besidjaše:
Ovo mi te ostavljam, beli grado Siverine,
Moj Divni Grade,
Neznam vidjuli te, neznam veće vidiš li me.

Sva je tada družina bèrze konje uztegnula,
Tere stavši, Radosava družina uprašaše:
Jeda nam si Vojevodo zle bilige ke vidio,
Opeta se zavratimo k gradu Siverinu.
A on mi se junakom tihim múkom ujimaše,
Radosave,
Udrio je ostrogami junačkoga dobra konja.

Tere to mi odjizdi prid junaci cèrnom gorom.
I kada je bio sridi one cèrne gore,
Padnuo je Radosave s družinom vince piti,
Da pèrvo to biše stražice razredio.
Istom straža pripade k Radosavu Vojevodi
Siverincu:
Da ti je u znanje naju mili Gospodine

Ovo ti se brode turske kirižie karavane,
Neka to jih pojdemo junaci razjagmiti.
Nemoj te jih po ništo družino razjagmiti,
Radosav mi stražici Vojevoda odbesidi,
Da isto jim vazmite jedno brime dobra vina
Junaci bratjo,
Lipo jim ga vazmite, i dobro jim ga platite.

Lipo ga su vazeli, i lipo ga su platili;
I kada su padnuli jumaci vince piti
Druga straža pripade k Radosavu Siverincu:
Zlo si vince popio Radosave Vojevodo,
Na te se je spravio Vladko Udinski Vojevoda,
Siverine.
Bèrzo mi su junaci bèrze konje pohitali,

Tere mi su poseli junačke dobre konje.
Radosav mi nemože svoga konja uhvatiti,
Zašto mu se bèrz konj biše po livadi razigra.
Za njim to mi potikući vojevoda klikovaše:
Stani jure konju, stani jure bèrzi konju,
Aj davori konju,
Stani jure berzi konju, da bi konju zaginuo,

Kako je meni tebe sića zaginuti. —
Kada mi ga nemože Radosave sustignuti,
Poklopio se je svojim šćitkom perenim,
Tere mi je otišao za družinom bez konjica,
Svojom svitlom sabljicom, svitlim kopjem na ramenku,
Siverine.
Za njim se je upustio Vladko Udinski vojvoda,

Na svojemu, Vitez Vladko, junačkomu dobru konju;
I kada mi Radosava Siverinca sustizaše,
Smirio ga biše medju pleća udariti,
Položivši vito kopje bèrzu konju meû uši.
Već mi se je Radosave junački izvernuo,
Vojevoda,
Tere to mu vito kopje na peren šćitak prijà.

Na peren ga šćitak prijà, a sabljicom ga obsiče.
Stavši to mi Vitez Vladko, Radosavu uzbesidi:
Oto sam te kušao Radosave Siverince,
Bili mi se umio pri potribi izvèrnuti;
A sada ti vera budi Radosave Vladkova,
Vitežko kopje,
Da će hoću prid družinom Vojevodom postaviti.

Odmetni to od sebe junačko oružje,
Neka da se medju sobom junaci pozdravimo.
Radosav mi odpasà svoju sablju junačku,
K njemu mi je pristupio Vladko Udinski Vojvoda,
Tere mu je pričao bele ruke vezati,
Siverncu,
A sam ga je odveo na svoje divne dvorove.

K njemu su se kupile sve devojke i neviste,
I one mlajahne družino udovice,
Tere to mi Radosavu Siverincu klikovahu:
Aj davori davori Radosave Siverine,

Mnozim ti nam si cèrno ruho postavio
Vojevodo!
Već to mi je hotila nika srića Vladkova,

Da te je junaka na veri privario
I njegova bi ljubovca cèrno ruho pronosila.
Tuj mi se je Radosave na Vladka razžalilo,
Tere to mu junak iz glasa klikovaše:
Neverna ti Vladko vira, i neverna ti ljubovca,
Viteže Vladko.
Kada ga je začuo Vitez Vladko klikujući,

Vele t' se je na njega vojevoda razgnjivao,
Tere mi je dozvao one svoje verne sluge,
Kojim to je pridao Radosava Siverinca,
Tere ga je poslao junaka zagubiti. —
A sada mi i vazda dobra srića s tobom budi
Naš Gospodaru,
I zdravo nam svuda hodi, i veselo domom dojdi.

Za tim ja nepostav - zahvalih i njemu,
Ter mu rih, budi zdrav - i vesel u svemu.
Tako bugarivši - bolji put obrati
Htiše, jer svèršivši - sedoše ručati.
Ponudivši mene - da im činim družbu
Za pravi družbenc - i za čast i službu.
I kako ručaše - nehteć se liniti,
Veselo ustaše - ijaše voziti.
Naprid se tiskoše - dobro napirući,
Oba dva klikoše - pisan začinjući.
Potiho nebèrzeć - svaki vesel i vruć,
Jedan niže dèržeć - drugi više pojuć.

PAŠKOJ I NIKOLA.

I kliče devojka, pokliče devojka,
Još kliče devojka, mlada mi tere gizdava,
Mlada tere gizdava, sa brig bela devojka Dunaja.

Stani se Šišmane, stani se Šišmane,
Stani se Šišmane, tere mi razbiraj glasove,
Tere razbiraj glasove, ča devojka mlajahta klikuje.

Dva mista Kraljevića, dva mista Kraljevića,
Dva mista Kraljevića od bojka nedobegla,
Ali šta ubijena, ali šta živa odvedena.

Nisu ti ubijena, da nisu ti ubijena,
Nisu ti ubijena, da živa mista odvedena,
Živasta odvedena k Caru Pajazitu na *Portu*.

Andriaš se moljaše, Andriaš mi se moljaše,
Andriaš se moljaše Baši, Álubaši, Subaši,
Ne toliko za sebe, koliko za brata Lazara.

Puštaj naju Bašo, puštaj naju Bašo,
Puštaj naju Bašo do naju mile majke,
A verom bi se mojem junačkom obetuju.

Sabljice da nepašu, sabljice već da nepašu,
Sabljice da nepašu, konjica da nejižju,
Kalujer da se postavlju, svetoj gori da služu.

Kad pisan dospiše - u vrime obroka,
Prem na kraj dopriše - Bračkoga otoka.
Gdi voda, ne vim zač - na hipe bèrza je (1),
Gdi se Suletom Brač - malo ča nestaje.
Za tim malo stavši - kopit navadiše,
Pak plav privezavši - obid pripraviše.
Sidismo blagovat - nič ono nič ovo,
I onim se čtovat - ča biše gotovo.

Za svim tuj razbiše - jur kad siti bismo,
    Ježin', ke skupiše - prem kad isti htismo.
Nikolu odpravih - za rad veće stvari,
    U mošnju mu stavih - nikoko dinari;
Njemu naredivši - da ide prik gore,
    Ništar neštedivši - kupit sve ča more.
Za našu potribu - jer mi se čini to
    Ne sladko svej ribu - blagovat u lito.
Zašto odlučismo - vele naprid iti,
    Ča pri nevidismo - za moći viditi.
On se zamaknu tja - pošav kupovati,
    Tuj Paškoj na me ja - govore mèrmnjati:
Zašto nis dal ni htil - ponest kajčenicu,
    S ke bi kadgod imil - dobru brašnenicu.
Nakital bi kanjac - jer ovde love se,
    Procipov i janjac - dokle on donese.
Da sam ja kriv budi - tej riči pustimo,
    Rih, dokle on trudi - legši počinimo.
Ovdi prem u plavi - pod ovim pokrovom
    Sladak se san pravi - pod sincem takovom:
Kad nimamo ini - zaslon tuj na dvoru,
    Ni stabla ni sini - na kraju pri moru.
Takot učinismo - u sunce najvruće,
    Jer ondi neimismo - ni zida ni kuće.
I malo pospavši - bèrži od sokola
    Vidismo ustavši - gdi grede Nikola,
I s njim pastir tokoj - da na plav sve stave
    Noseć svaki dil svoj - njegove priprave.
Za tim se spraviše - dav pastiru piti,
    Ki pivši želiše - k stadu svomu iti.
On se poklonivši - kada hti da ide,
    Ter se uputivši - uzbèrdo otide.
Nikolu hvalismo - bèrzo da je hodil,
    I dobrot je, rismo - kupil sve ča je htil.
Tad oni nehtiše - tuj veće siditi,
    Vesla napraviše - ter ijaše voziti.
Poisdosmo k Nečujmu (2) - za kušati sriću,
    Gdi je bil Don Dujmu - stan Baništrilića.
Koji Split ostavi - i tamo se zavi
    Cić božje ljubavi - da ga bolje slavi;
Lúku tuj obravši - za njemu služiti,
    U svemu poznavši - da će zgodna biti.
Lúka je velika - vridna za življenje,
    U koj su razlika - mista za lovljenje.

Ki u njoj plavi vežu - liti dohodeći,
　　Na šest mist potežu - mrižu, tuj loveći
Dugo vrime Marul - Marko (3) je tuj s njim bil
　　Koga mnim da si čul - i knjige njega štil.
Ke su raznesene - po sve svita kraje,
　　Čudno narešene - svake slasti slaje.
Ki cića uminja - koje on imiše,
　　I cića živinja - svude poznan biše.
Ki svojom dobrotom - kudgod je hodil,
　　I svetim životom - svim je bil drag i mil.
Svu našu okruni - stranu mnogom dikom,
　　I častju napuni - i hvalom velikom.
Kim je urešen bil - i jezik slovinski,
　　I kim se je dičil - tokoje latinski.
Ja mnim, ona dila - ka vidih od toga
　　Da ti nisu bila - brez Duha Svetoga;
Ki mu da nauk taj - i razum unj postavi,
　　Da ga zna svaki kraj - da ga vas svit slavi.
Marko Marul oni - komu se svi čude,
　　Koga glas svud zvoni - i cvate od svude.
Znali su njegova - pisma ki su štili,
　　Razuma takova - jesu l' gdi vidili.
O Splite čestiti - ku si sriću imil,
　　Da s' vazda gnizdo ti - razumnim ljudem bil (4)
U tebi knjižnici - mnozi se rodiše,
　　Veli razumnici - koji slavni biše.
Ljudi vridna broja - kojih glas mukal ni',
　　Vazda družba tvoja - bili su po sve dni.
Ki kriposti biše - svake napunjeni,
　　Kako sami htiše - i vele hvaljeni.
Li Marul nad svima - za reći rič pravu,
　　Najveću čast ima - i diku i slavu.
Zvizdami meû svimi - kako sja Danica,
　　Takot meû mudrimi - ime mu protica.
Oni jur svoziše - sežanj dvi hiljade,
　　Kad (neznam ča biše) - žedja me napade.
Al bihu kopita - uzrok al ježine,
　　Al vrućina lita - al ke stvari ine.
Rih, žedja me tira - nu mi dajte piti,
　　Nije tuj zamira - navlastito liti.
Kad oni, da dadu - i da služe, htiše,
　　Vidih velu svadu - ričmi se snitiše;
Jer nebi buklie - onde ni pehara;
　　Jedan mre od jie - a drugi se stara.

Pak su se svidili - stid jih biše reći
    Da su toj zabili - pastiru služeći.
Meni tuj služiše - vinca razvodjena
    Kupicom, ka biše - za njih ponesena.
Po krajih zlaćena - srebra izvèrsnoga
    Tegom napravljena - načina staroga.
Počeh ja gasiti - tiho tuj nezgodu,
    Ki se imah sèrditi - i žaliti škodu.
Malo t' me griziše - taj škoda takova,
    Neg ča mi drag biše - ki mi ga darova.
Od Damaška strane - doni ga znanac moj
    Medju stvari izbrane - kojim nebiše broj.
Kada u njem staše - vince al vodica,
    Na dnu mu se sjaše - s misecom Danica.
Meštar nanj pisat hti - ovu rič ne inu:
    — Gdigodi budeš ti - veseli družinu —
Moriškimi slovi - toj hti upisati
    Pri ner ga gotovi - i zlatom pozlati.
Zabivši se staše - nikoko mučeći,
    Nijedan neznaše - ča činit, ni reći.
Tuj nagovoreći - smisliše sotada,
    Jedan sprid vozeći, a drugi na zada.
Plavju obèrnuše - na tihomu moru,
    Tere se vèrnuše - opeta uz goru.
U tomu' nemiru - odlučiše iti
    Gdino se pastiru - podaše napiti.
Paškoj se boleći - cić toga dostojno
    Vas taj put noseći - sèrce nepokojno.
Govoreći njemu - vid, se omersismo,
    Jere te u svemu - toko prihvalismo.
I glavom pokima - rekši: mudri neće
    Da se nitkor ima - hvaliti od veće.
Priče ga karati - nemilo rad toga,
    Za tim mu davati - nauka dobroga.
Veće pomnju prudi - čoviku imiti,
    Ner težeć ki trudi - i vele dobiti.
Isti na bo je toj - i pravot se reče,
    Pametuj svak ovoj - pomen kuću teče,
Nepomnja rastiče - stoke i velike,
    Kako kad iztiče - vodica iz rike.
Toj veći Domodar - ne u zloj haljini
    Sam sebi Gospodar - i svojoj družini.
Lako ćeš doteći - gdi se taki shode,
    S nepomnjom nehteći - čuvat se od škode.

I znaj, da ćeš tvoj stan - skoro razčiniti,
I ne u vele dan - hteć tako živiti.
A to (ča mogu znat) - još veće činjaše,
Za sinu nauk dat - koi ga slišaše.
Nikola ki je kriv - i negleda gori,
Koliko da ni živ - riči negovori.
Vas taj put mučavši - čestokrat uzdiše,
Za tim malo stavši - dojdoše, gdi htiše.
Kada tuj dojdosmo - nuti sriće naju,
Bukliu najdosmo - s peharom na kraju.
Pri ner se krenuše - (Paškoj ga pozire)
Njom se nategnuše - na volju brez mire.
Kada se napiše - našav sve tuj milo,
Kako pozabiše - sve, ča biše bilo.
Ter se uputiše - hteći naprid iti,
Vrimena nehtiše - veće tuj gubiti.
I tako vozeći - na pospih niz dolu,
Paškoj govoreći - upraša Nikolu

I

ĆUDOREDNI RAZGOVOR SPIVAN NA IZMINU.

PAŠKOJ I NIKOLA.

Paš. Hoć mi odpivati - za mnom neostaje,
Ča te uprašati - budu pripivaje?
Ako budeš htio - sve ću ti prostiti,
Ča me si činio - vrativ se voziti.
Nik. Ča budu umiti - nu počmi govorit,
U tom ti ugoditi - neću se umorit.
Paš. Što je najstarije - nudir me nauči,
I dugovičnije - rec, ter me ne muči.
Nik. To je jedini Bog - brez simena koren,
Kino je sam svemog - ne rojen, ni stvoren.
Paš. Da najliplje što je? -
Nik. Oto vas ovi svit,
Po Bogu jerbo je - vas kolik stvoren bit.
Paš. Do najveće ča je - odgovor daj berzi?
Nik. Sam znaš misto da je - jer svaka uzdèrži.

Paš. Nu najbèrže ča je - reci mi da viju?
Nik. Mišljenje jest moje - i tvoje i sviju.
Ko svuda protiče - ko svude prohodi,
Koje se promiče - po suhu i po vodi.
Paš. Da najjače ča je?
Nik. - Od tih, čim svit plodi,
Potriba jača je - jer svaka nadhodi.
Paš. Da što je vridnije - i to mi kazuj sad,
Ali razumnje - zašto sam znati rad?
Nik. Razumno je vrime - svaka iznahodi,
Vele težko brime - oblakša kadgodi.
A k tomu vridno jest - nad svaka od svita,
Časa nemore sest - najbèrže prolita.
Prohodi nestajuć - ter se nepovraća
Blag jest, ki ga znajuć - u dobro sve straća.
Paš. Nudire totu stan - ter mi rec, ako hoć,
Al je bil pèrvo dan - ali je bila noć?
Nik. Ki bihu razumni - oni tako riše,
I meni se toj mni - da pria noć biše.
Paš. Rec mi, mučno što je - i laho, ako viš,
Jer bih rad oboje - toj meni da poviš.
Nik. Svakomu mučno je - sama sebe znati,
Za tim lahko je - druzih pokarati.
Mučno je i onoj - potajno dèržati,
Ča ti priatelj tvoj - bude povidati.
I još stvar trudna je - htih pokajan biti,
Vrime, ko ostaje - dobro razdiliti.
I psovke podniti - ke budu rečene,
Sèrce neimiti - ni misli smetene.
Mučno se još ima - prem da ćeš nehtiti,
Licem i očima - zlobu neodkriti.
Paš. Jel ko dilo veće - al može li biti,
Ner u greb ležeće - tilo uskrišiti?
Nik. Veće čini oni - od čuda takoga,
Ki sebe ukloni - od griha smèrtnoga.
Tilu život dati - manje će toj biti,
Jer će li nestati - i opet umriti.
Da tko dušu shrani - i grihom otima,
Oni stvar obrani - ka konca neima.
Paš. Što s' ridko vidio - na svitu ovomu,
Ako s' procinio - u življenju tomu?
Nik. Ridko ti ova gre - Vladavac, ki deri
Starosti da dopre - žal i pun neveri.

Paš. Kako ćemo moći - mi pravo živiti
U dne i noći - pohvaljeni biti?
Nik. Ako uzpomnimo - sebe ukloniti,
I čemu vidimo - druzih prigrišiti.
Paš. Kom kripostju budè - mlad čovik ponižan?
Nik. Ako on nebude - nigdare zališan.
Paš. Da ča se nahodi - u mužu i ženi,
Ča prudi i škodi - nudire rec meni?
Nik. Jazik je, da znaš, toj - dobro i zlo voće
Ki po običaj svoj - govori, što hoće.
Paš. Da čim se jizbine - i pitja slačaju?
Nik. Neznam stvari ine - nego glad i žaju.
Paš Umiš li mi riti - ka su Božja dila,
Medj nami činiti - koja mu su mila?
Nik. Niegovo dilo je - oholih snižiti,
Umiljenih to je - gori uzvišiti.
Paš. Htij mi poviditi - ako ti je od volje,
Na svitu činiti - ča nam je najbolje?
Nih. Toj moreš sam znati - mene ne prositi,
Dobro dilovati - i dobro živiti.
Paš. Da ča se nahodi - potajno i duboko,
K čemu nedohodi - uminje visoko?
Nik. Ke dojti imaju - al prave al krive
Stvari se ne znaju - jere su sumljive.
Paš. Ča je ljudem sladko - i milo od svude,
I ljubko i gladko? -
Nik. Ufanje, kim žude.
Paš. Rec mi, kada vesel - čovik vele biva?
Nik. Kada je s mirom sel - ter čagod dobiva.
Paš. Ka t' se najbolja plav - i brez sumnje vidi?
Nik. Ka dugo putovav - došad, doma sidi.

Čudno mi ti biše - Nikolu viditi,
Gdi hip nepridiše - ni stane misliti.
Paškoj ga uprašaše - i dobri postajuć
On odgovaraše - toj čas odpivajuć.
Sedši, užinaše - dobro se napivši
Malo počivaše - meû sobom šalivši.
Vesla popadoše - vozeći još bolje,
Na izminu klikoše - opet s dobre volje.

II

ĆUDOREDNI RAZGOVOR SPIVAN NA IZMINU.

PAŠKOJ I NIKOLA.

Paš. Jesu l' ča vridnii – mudrí i umići
Al ča nevridnii – ki su neumići?
Nik. Ki su naučeni – vridni će se zvati
Kako zrak sunčeni – jer se budu sjati.
I koji nastoje – tuj kripost imiti,
Druzih sve dni svoje – na dobro učiti.
S timi svitlinami – vazda će živiti,
Skladni će s zvizdami – nebeskimi biti.
Taka je od jednoga – k drugomu prilika,
Kolika od života – do mèrtva čovika.
I konji povodni – ki jiždit umiju,
Veće su ugodni – neg li ki se riju.
Paš. Oni lažci veli – da ča dobivaju,
Ni gredu veseli – dokle jih poznaju?
Nik. Toj će dobivati – kad pravo govore,
Da jim virovati – ništar se nemore,
Paš. Ča se bèrzo stàra – ter izgubi zlamen,
Kakono i žara – udrena o kamen?
Nik. Bèrzo se staraju – sva dobra činjenja,
Ako neimaju – česta ponovljenja.
Paš. Reci mi: ufanja – je l' čemu, ali ni?
Nik. Jest kako i spanje – kad se što lipo sni.
Paž. S priatelji sami – kaki ćemo biti?
Nik. Kakovih njih s nami – želimo imiti.
Paš. Zač su draži svudi – vazda od počala,
Ki su lipi ljudi – i kipa pristala?
Zašto je milije – s njimi govoriti,
Toj ti se ne krije – sidit i hoditi?
Ner ki su mèrdavi – neslani i kromi,
Al ki su gèrdavi – kljasti i hromi?
Nik. Ostav tej beside – neka toj pitaju,
Ki sunca nevide – i oči nimaju.
Paš. Misli, dim, u tebi – tko će se ženiti
Lipu l' ima sebi – ženu isprositi?

Nik. Ako grubu najde - mučan je sa svima,
Jer u tugu zajde - ka lika neima.
Ako l' lipu jame - nač more iziti,
Molim te neka me - ino t' neću riti.
Paš. Da koga dopade - nekoristna žena
Al ku mu nasvade - da je nepoštena.
Nevesel o tomu - kad bude toj znati,
Koji lik zlu svomu - on ima izkati?
Nik. Ja ga ništar bolje - ne vim naučiti,
Ner take nevolje - tèrpeć podnositi.
Inako čineći - porugan će biti
Hodeć i ležeći - sraman će živiti.
Paš. S takimi trudnii - da nom je život vas,
I vele mučnii - ne gli je smèrtni čas?
Nik. Komu je mučno toj - neće podnesti,
Čuva se, i nemoj - u to se zaplesti.
Paš. Ča je najbolje - ljudem naučiti?
Nik. Zlobe i svojvolje - pridnje odučiti.
Paš. Zašto zlato blidi - tere nima mira?
Nik. Jere ga svak slidi - i hlepi i tira.
Paš. Reci mi za time - odahnuvši malo,
Obrokovat vrime - kada je pristalo?
Nik. Vrime blagovati - bogatu najbolje
Jest (ča mogu znati) - kad mu gre od volje.
A ubogu se da - vrime, kad uzmore,
I kad se dogoda - al bolje al gore.
Paš. U čem je do vika - zla najveće mnoštvo?
Nik. Kad stara čovika - pritisne uboštvo.
Paš. Ko t' je draže vino - od svih ča se čuje?
Nik. Viruj mi, ne ino - ner ko se daruje.
Paš. Rec mi: kakav je pas - i koje je ćudi?
Nik. Lačahan, skakće vas - igra se, i trudi.
Da sit, ćud promini - režljiv je k svakomu
Priličan se čini - ogaru velomu.
Paš. Koja zvir najgore - ujida i rani,
Kojoj se nitkore - vazda neobrani?
Nik. Od divjih jest zviri - nesramni laživac,
I ki dobrih tiri - zlobni razpravljivac.
A od pitomih on - ki vuhleć i mažuć.
Zvoni himbeni zvon - priatelj se kažuć.
Paš. Da ča je reći htil - ričmi brez otvora,
Koje je govoril - mudri Pitagora?
Nik. Nemoj dubsti oganj - oštarjen od noža,
Čagod se stavi nanj - skonča je ne množa.

Općena stanjica - nima se pustiti,
Ni lasno desnica - k svakomu kloniti.
Kad vlase podstrižeš - nad ustrižci nastoj,
I nohte obrižeš - ni nanje mokrit poj.
Protiv suncu stati - nimaš kad govoriš,
Jer ćeš se kajati - kad usta otvoriš
Paš. Da ča je htil reći - nehteć da svi znaju
Razumno učeći - da mudri uganjaju?
Nik.. Uklon se i biži - i nemoj to dati
Svej u jednoj hiži - lastovicam stati.
Čin dat se pohvata - ruka lug smersiti,
Na kom ti *pinjata* - bude se variti.
Nigdar prik *statire* - ne skači hudobno
Ni prik ine mire - jer nije podobno.
Uljem stol čistiti - nemoj ni stirati,
Na kom ćeš siditi - ali počivati.

Za tim primuknuše - oba dva prem tada,
Kad se spomenuše - da sunce zapada.
Bèrže se makoše - jače napirući,
Dolame svukoše - i potni i vrući.
Tuj se podvikujuć - i trisku čineći,
Kraj morski minujuć - more se pineći,
Prostirući ruke - ča bolje umihu,
Na usti od luke - dojdoše, gdi htihu.
Tote plav staviše - svi tri nepridišu,
Večeru spraviše - pekući na prišu.
Sedši večerasmo - dokle svitlo biše,
Večerav zaspasmo - jer nam se to htiše.
Na hladu tuj speći - koli bi sladak san,
Ptice žubereći - dokle pozna se dan.

OPAŽKE

SVÈRHU

DRUGOG DANA.

(1) Něma se nitko čuditi, ako ovako veli naš Hektorević oko plime i oseke. Ovo bogomišlenje bilo je za onda slabo pače malo poznato, ali ništa. Naš Patricio, jedan medju pervim i najglasovitiim protivnikom Naučiteljstva, broji se još medju pervim, koji su stavili pamet na iztraženje ove prikaze morske u svome tvorenju s naslovom. „ *Nova de universis Philosophia* (*Pancos. par. 4. lib. 14*). “ Bi doisto poman u ogledanju, nu ne tako srećan u spoznanju ovih čudjenjah naravi. Pristojaše se ovo visokoumje Markantunu D-Dominius, našeg prevrědnom domorodcu. Ukazao se on u svome *Euripus* t. j. kazanju plime i oseke mora veliki mudroznanac, i tako medju one postavio se je, koji su upravili put, po komu su se uvèkovili preslavni muževi *Kartesio*, *Newton*, *Leibnicio* i tako tolika druga slavna bistroumja.

(2) Ovako naziva se jedna luka na sěvernoj strani otoka *Suleta*. Nahodi se i u današnje vrime, na žalu nje obalina monastira.

(3) Marko Marul, vlastelin splětski, rodio se je u Splětu na 18 Kolovoza god. 1450 od plemenite kuće. Otac mu biše imenom Nikula, a mati Dobrica od obitěli *Alberti*. Još iz dětinstva pokazà, gdě s vrěmenom imadjaše dosegnuti. Vas život svoj ukrašao je dobročinstvima, pokorenjem i s naučenjem bogoslovja i svakověrstne književnosti. Okolo 60 godine preveo se je na Sulet, gdě u někom monastiru u luci nazvanoj Nečuj odluči ostati tja do smerti: „ quertioris vitao „ gratia, veli naš Dumanić, jam jam sexagenarius ad insulam „ Soltam duodecim milia passum distantem a patria secesse„ rat, ibique in monasterio quodam D. Petri vallis Surdae „ sic appellatae per bienium moratus, deinde ob piratarum „ formidinem in patriam reversus est. “ Umro je po besědjenju F. Natalia na 5 Sěčnja god. 1524. Bi ukopan u Cerkvi S. Frana. Gul. Eysengrein svědoči, da M. Marul bi za onda

najnaučnii u svetomu pismu, najhitroslovnii spisatelj, i pervi mudarac i pěsnik. R. Lavaković naziva ga, drugom dikom naše deržave iza S. Jerolima. Ostavio je različna pisma latinski izpisana i slovinski. Medju ovim broje se — Šest knjigah *de ratione bene, pieque vivendi per exempla sanctorum*. „ — Sedam knjigah Vangjeljah — De imitatione Christi — Quaestiones utriusque testamenti — Quinquaginta parabolae — Vita D. Hieronymi — Commentaria in inscriptiones veterum in marmore incisas — Dalmatiae Regum — Psychologia de ratione animae humanae — Davidicos carmen — Poematom — De humilitate et gloria Christi — De vitio avaritiae, divitiisque contemnendis, liberalitatisque virtute — De viris illustribus veteris Testamenti — De Hercule a Christianis superato, dialogus — De ultimo judicio — De paee Italiae carmen heroicum — Od slavjanskih njegovih dělah, poznate su samo ove dvi knjige — Zgodopisje iliti povest Judite utiskana u Mlecih god. 1522. kod Bernardina Benali-a, i iznova u Mlecih god. 1627 kod Augustina i Alesandra Bendoni-a (Ekz. u g. Stazića učitelja u Splitu). Ovo dilo, veli F. Natali (Farl. knj. 3), jest tako ukrašeno govorenja čistoćom, da ništa lěpšega ništa dražjega ne mogu želiti ljudi uvěžbani u ovom jeziku. Knjiga razlučena na šest pěvanjah. Izvan ove nahodi se još — Navěšćenje Muke Isukerstove posvećeno Vicenci svojoj sestri koludrici od reda S. Benedikta, utiskano u Mlecih god. 1636 kod Marka Ginani-a. — Veći dio ovih tvorenjah propao je jur davna, kad u Splitu biše se najveća sila kuge uplakala. Različna pohranjena su u knjigospremah Rimskih.

(4) U svakoj dobi našega književna zgodopisja, za reč pravo, Splět děrži pervostolje. Jurve prie *Hektorevića* bio je prem puno na glasu cić *Tomasa Arkidiakona, Kristofora i Tomasa Něra, Franciska i Jeronima Martinika, Jerolima Papali-a, Šimuna Selimbria, M. Marula* i t. d. Niti danas pomanjkaju.

TRECI DAN

Tad se podvigosmo - već se nelineči
  U luku idosmo - tiho se vozeći.
Za tim plav surgavši - da se ne razbija,
  Pojdosmo ustavši - u cèrkvu najprija.
Ter se poklonismo - u cèrkvici onoj,
  I molbe zvèršismo - svak po običaj svoj.
Taj hvaljena mista - paka obhodismo,
  Ka lipa i čista - pomljivo vidismo.
Ki se zelenjaše - vèrtal i gustirnu,
  Ka nikad pojaše - onu družbu virnu, (1)
Od ke ti zgor pisah - (koj budi vičnji raj)
  Ča od nje čuh i znah - i ja i svaki kraj.
Vidismo njih stanje - kakovo je bilo,
  I sve pribivanje - obično i milo.
Zemlju, ka se teži - i lipu poljanu
  Kod kuće ka leži - kakono na dlanu.
I pridvorje i dvor - k tomu stabla nika,
  Više hiže od zgor - od voća razlika.
I malo postavši - svuda obajdosmo,
  Pak se popeljavši - s plavju otajdosmo.
Idoše druzi ti - kakono leteći,
  Gdi htihu loviti - luku prohodeći.
Mrižami loveći - okolo pojdoše,
  Zamani nehteći - da totu dojdoše.
I rib naloviše - ja ti dim za niko
  Koko sami htiše, - čudo priveliko
Lipo t' bi viditi - kada jih lovljahu
  Kraj plavi siditi - gdi mriže dvizahu.
On, ki jih dosiže - gdi cić ribese kosti,
  S trakom jih podvriže - bojeć se nabosti.
Nikad se kajaše - nut praveć ovoga,
  Koga iztezaše - zubatca veloga.

Nikad jih brojaše - drugi, treći, peti,
  Nikad govoraše - deveti, deseti.
S njimi se hitahu - škerpine kolike
  I ke se mičahu - komèrče velike.
Čcrnorepi takoj - ne mali za timi,
  Nih biše veli broj - ribami meů svimi.
Salpe se lovljahu - vrane, drozgi, pici,
  Meo kirni višahu - pagari velici.
Skèrji, trilje, koje - kogod bi zbroio,
  I arbuni to je - vid bi se utrudio.
Al jim biše paša - kud lovit hodismo,
  Al bi srića naša - da totu lovismo. (2)
Ke kad izplitahu - mećući po plavi
  Plahot se metahu - jedna drugu davi.
Taj jedna pridiše - taj dalje nemore,
  Taj jure izdiše - taj joše kopore.
Nika repom plešće - nika se primeće
  Taj se varti češće - taj plaši od veće.
Lovivši pristasmo - u niki veli bok,
  U komu imasmo - odveće dobar smok.
Tuj stavši najedno - ne samo ručismo,
  Dà ručak zajedno - s obidom sdružismo.
Pak s vesli u ruke - spraviv se, pojdoše,
  I vozeć van luke - berzo se najdoše.
Izajde Galija - stasmo se čudeći,
  Kako vesli svija - put od nas vozeći.
I k nam dovozivši - odkud smo pitaše,
  Mi jim povidivši - ino neiskaše.
Pozna me Gospodar - vesel da me je sril,
  Jere u Stari Hvar (3) k meni on biše bil.
Taj čas progovori - i zva me da viju
  Uzašavši gori - njegovu galiju.
Ondi me pozdravi - za ljubav ne novu,
  Kod sebe postavi - za milost njegovu.
Poljubi, poštova - vele mila zvana,
  Kako je njegova - ćud vazda poznana.
Gostu, ki s njim biše - povida od svega
  Sve, čagod umiše - zidanja mojega.
Pohvali perivoj - zide sve kolike,
  I ribe, kim ni broj - i sve njih konike.
I stupe kamene - ki su pod lozami,
  I voće sajene - višnjimi rukami.
I koji dvižu se - čaprisi najviše
  I barze, i buse - s njimi tamariše.

Kapare, žafrane - od njih neodklada,
  Smokve indiane - listjem, ko' obada.
Za tim jelsamine - po stupih povite,
  Žilje, ruzmarine - oleandra cvite.
Tko me ga dobavi - i čini saditi,
  Bog mu daj u slavi - Nebeskoj živiti.
Meni poštovani - Don Mavar posla toj (4)
  S ceprisi, ke hrani - gizdavi perivoj.
Jednu živu vodu - i drugu i tretu,
  S njimi dragovodu - dažjenicu petu.
I vodu mu reče - sladku, ka od zgora
  Jednim ždrilom teče - u ribnjak do mora.
Kroz on sud kameni - ka tekuć minuje,
  Gdi druzim i meni - peru, što tribuje.
I pisma mu zbroji - u kami dilana (5)
  I koje gdi stoji - na mista zidana.
Sva mu hti pribrojiti - jedno mučat neće,
  A još jih može bit - dvadeset i veće.
Tèrpezu kamenu - grozde u njoj dilane,
  Meâ sada stavljenu - ka je sa tri strane.
I početke nike - od jedne tvèrdine (6)
  Jur dosti velike - i stvari još ine.
Ke mi se nevide - ovdi sad pisati,
  Neka svaka sidi - gdi se će pak znati.
Nad ribnjakom odzgar - golubinjak oni,
  Više njega rebčar - hvalom više poni.
Nehti ostaviti - najmanju shranicu,
  Ku nehti praviti - već ni dèrvanicu.
Gdi se vino vari - pod pokrovom čisto,
  I za svimi stvari - kokošinje misto. (7)
Činih ja doniti - i nam iz plavi van
  Od rib, ke loviti - trudtše oni dan.
Ča najbolje biše - i liplje izabrav,
  Oni učiniše - ča rekoh nepostav.
Toj mu prikažavši - ispitah prošćenje,
  K moru pogledavši - da nam je jidrenje.
A on sud napuni - ke nosi iz Splita
  Naranac, limuni - ter mene počita.
Tuj se razdilismo - nehteći praznovat,
  Veće nesidismo - pojdosmo putovat.
I vrativ se na plav - s galije čas oni,
  Paškoj se nepostav - tuj k meni prikloni.
Jere me uprosi - ne rećši rič drugu:
  Tko je on, ki nosi - od zlata verugu?

I svilnu kavadu - kom se je odio,
  Mni mi se u gradu - da sam ga vidio.
Kolici pèrsteni - na rukah mu stahu
  S dragimi kameni - u njih ki se sjahu.
Zlatom pèrst pokriven - i bičvah gizdavi,
  I svilom odiven - lipo t' ga sve slavi.
Kad mu povidašc - Gospodar po broju
  Sve, čagodi znaše - u tvom perivoju.
On njega slišiti - vele vesel biše,
  Reć bi da viditi - sve ono želiše.
Rih ja, čat se čini - od toga čovika ?
  Reče: meni se mni - od broja velika.
I meni; ja mu rih - jer ki prid njim stahu
  Dobro zamirah svih - da mu čast činjahu.
I žal mi će biti - kad smislim (dobro znaj)
  Da jih uprositi - nemogoh tko je taj.
Mi tuj govorivši - lantinu svèrnuvše,
  Timun načinivši - vesla zamaknuše.
Kad jidro napeše - ktiše se napiti,
  Za tim se počeše - meû sobom šaliti.
Tuj bi pripovisti - vrěmena staroga,
  Kojih se dosti šti - do dneva ovoga.
Kad su živinice - ričmi govorile,
  I kada su ptice - pojuć svih učile.
Ki putuju gorom - neka bilja znaju
  Uzbudiv se zorom - ku krěpost imaju.
Zelena dubrava - kad mlikom tečiše
  Košuta kod lava - brez straha kad biše.
Zec tokoj kod hèrta - gdi se ljudi čude,
  Prid kim vas posèrta - kad ga tirat bude
Kad voćke gredihu - pustiv perivoje,
  Rike pristanihu - brez bèrzinc svoje.
Kad stinje uzběsni - naglo postupajuć
  Za sladkost od pěsni - Orfea slišajuć.
Malo primuknuvši - svaki se čujaše
  Skuta potegnuvši - da vitar padaše.
Ne rečši rič inu - staše se gledati,
  Tere na izminu - pričaše spivati.

ĆUDOREDNI RAZGOVOR SPIVAN NA IZMINU.

PAŠKOJ I NIKOLA.

Paš. Tko dèrži hotnicu - blago će izgubiti,
Pak piuć vodnicu - nevoljan će biti.
Nik. Tko se češto štuje - hteć gerlu zgajati,
On život skraćuje - a blago raztrati.
Paš. Tko raskošno kuha - ki jidu sladčine
Već ih od tèrbuha - neg od mača gine.
Nik. Gdi priatęlja ni - i još gdi on bude,
Vazdi ga spomeni - da se nezabude.
Paš. Čin da si milostiv - i laži se čuvaj,
K svakomu dobrostiv - starim čast vazda daj.
Nik. Vridnije t' je nastoj - da se zla ostaviš,
Nego li obraz tvoj - da lipo napraviš.
I da se proslaviš - s kripostna nauka
Da ga se dobaviš - nebudi ti muka.
Paš. Čagodi otac tvoj - od tebe će prijat,
Od sinov tvojih toj - ti ćeš se nadijat.
Nik. Ča nisi postavil - toga nepohiti,
Ter čin das ostavil - sa zlimi hoditi.
Paš. Od mèrtva čovika - nigdar zlo ne reci,
A vazda do vika - za dobrimi teci.
Nik. Tko ima blaga dosti - taj se sit nahodi,
Od sitoće psosti - i karanje hodi.
Paš. Ljubimo dobroga - zašto je dostojan,
Milujmo zaloga - jer je nepokojan.
Nik. I pravdu ljubimo - staviv ju na sridu,
Brez koje vidimo - zviri da se jidu.
Paš. Onoga pohajaj - ki te pohodi,
I dar onomu daj - ki s darom dohodi.
Nik. Čuj se neprihini - nečin se veći svih,
Sile neučini - jer je velik grih.
Paš. Vazdi jezik stisni - za stolom najliše,
Da te neuzbisni - veće ner se htiše.
Nik. Saznaj vrime ko je - istinu nasliduj,
Smèrši zlobe tvoje - s iskanjimi miruj.
Paš. Nereči zle riči - nikomu, dobro čuj,
Ni na koga kriči - ni koga neopsuj.
Neprijam ovi svit - i ti ćeš slišiti,
Čim ćeš žalostan bit - ter se zasramiti.

Jer tko drugih psuje - kako mu je zgodno,
Taj mnokrat začuje - ča mu ni ugodno.
Nik. Oberi pri škodu - neg sraman dobitak
I inu nezgodu - neg porugan žitak.
Paš. Zabiv škodno bitje - pak ćeš miran sisti.
A gèrdo dobitje - vazda će te gristi.
Nik. Dobro se nauči - hižu tvu oditi,
A jezik odući - prid umom hoditi.
Zlata imaš ne malo - i srebra, tim dvojim
Učin pravo žvalo - berzo ustom tvojim.
I ričem mirila - na ka ćeš miriti
U svaka tva dila - ka ćeš govoriti.
I o tomu nastoj - vazda se čuvati
Ne pušćat jezik tvoj - u. čem pomajkati.
Najliše gdino viš - da zlohotnik čuje,
Da negoli ti mniš - nezgodit se huje.
Paš. Čat se da uz hranu - povrati pošteno,
Da neradaš ranu - potajnu skroveno.
Nik. Nesrićna nikade - nemoj pogèrditi,
Da te ne dopade - čim ćeš se boliti.
Paš. Neuzmožne stvari - ne hlepi ni čini,
Čim se hini stari - mladi i svi ini.
Nik. Ki su mudri zvani - misleći se trude
Da jim se na stani - koje nezbude.
A kad jim došla je - nesrićna koja stvar,
Tada se poznaje - ki je jak i hrabar.
Paš. Čagod ćeš činiti - al dulje al šire,
Nemoj poviditi - da ti ne zamire.
Jer kad se nezbude - ča si govorio,
Ljudi t' se začude - sam se s' pogèrdio.
S umiljenim volim - dil škode imiti,
Nego li s' oholim - dobitje diliti.
Nik. Tko će pobdljšati - duševno živeći,
Taj more ufati - milosti doteči.
Paš. Nedostojan tko je - hvalit ga nemari
Ció blaga takoje - ni za cića dari.
Nik. Tko hoć, dobro čini - na svitu ovomu,
Ter se velik ne mni - umiljen svakomu.
On u svemu tomu - nedaj hvalu sebi,
Neg li jedinomu - stvoritelju tebi.
Paš. Tko želi dobavit - brašna se zadosti,
Počan od mladih lit - do vele starosti,
Dobav se razuma - jerbo ni ina
Od mudroga uma - vridnia bašćina.

Nik. Tko u drage stvari – mnogu ljubav stavlja
Bolezan ga vari – kada jih ostavlja.
Paž. Gospodarom biti – ni dobro nikomu,
Tko pria služiti – nebude drugomu.
Nik. Svim mistanom tvojim – nastoj ljubak biti
I tujim i svojim – jer će t' bolje iti.
Protiv tomu stoji – kako ljuta zmija,
Ka se svih neboji – smradna oholija.
Paž. Ako t' nemore bit – nać sèrce kopore,
Čini da budeš htit – ča ti biti more.
Nik. Nikoga Bog od zgar – razumom čestiti,
Nikomu drugi dar – i milost poštiti.
Paž. Koja su snažnija – ona neizkušuj,
I ka su tančija – ništar neiziskuj.
Dà misliti nastoj – (ako si sebi mil)
Gospodin i Bog tvoj – ča t' je zapovidil.
Nik. Ni toliko grih mal – ki kad se zapusti,
Da nije uzbujal – i da neotusti.
Kad ča nepristalo – čine neumići
Ni samo ostalo – vazda se optići.
Paž. Smèrtni grih minit – za ništar neimaš,
Ni dušu prihinit – koju čistu imaš;
Prem da će zgoditi – svaka se čudesa,
Ter se zazoriti – zvizde i nebesa.
Nik. Milosèrdan buduć – tko će pravo živit,
Neće ga zlobe tuć – blagoslovjen će bit.
Paž. Milosèrdja dilo – ovo je pod šibu:
Pogledati milo – iskèrnjih potribu.
Pomoć udovicu – ter ju pohajati,
I njeje dičicu – i njim svita dati.
Nik. Umiljen tkono je – i zlom neodvraća,
On dobro dni svoje – provodi i straća.
Jer najobičniju – krěpost je dotekal,
I najkoristniju – mudri je toj rekal.
Paž. Blažen ti je oni – čovik, Gospodine,
Koga ti zasloni – neka neizgine.
Skazav mu tvoj zakon – i njega naučiv,
Ki obslužujuć on – neće ti biti kriv.
Nik. Krěpost mnogu prave – dare neprimati,
Tko će prez razprave – poštenje imati.
Jer tko skupost slidi – on svoj stan smućuje,
Tko dar nenavidi – častan životuje.
I takove dari – naravi se čuju,
Da se mudri i stari – s njimi zaslipljuju.

Paš. Bolje t' je pravednu – o malu živiti,
   A dušu narednu – i pamet imiti,
Neg veliko blago – s grizim, ki te kolju;
   I sve ča ti drago – imiti na volju.
Nik. Ki je zlo obučen – i priprost sa svima,
   I ki ni naučen – ni knjige neima
Bolje je, neg oni – ki zakon pristupa,
   A razumom zvoni – svude, kuda stupa.
Paš. Lipol' je viditi – i toga ja hvalim,
   Ki riči poštiti – s obličjem pristalim.
I ki s mirom hodi – za svoje poštenje
   U njem se nahodi – kriposti zlamenje.
Priloživ jošće smih – i odićn k tomu
   Kakov je koji njih – kazat će svakomu.
Najboljega broje – pri ner inih čuje,
   Ki u stvari svoje – čini, ča tribuje.
Nik. Dobar se i on di – ki misal nemuči,
   A činit nesidi – ča ga tko nauči.
Dà tko neumi sam – druzih nehaje,
   On ti sebi i nam – nevridan ostaje.
Paš. Gdigodi se goji – stanom oholija
   Njoj ti se pristoji – vazda pedipsija.
Nik. Ako te uzmažu – grišnici gladeći,
   Neviruj ča t' kažu – tva dila slaveći.
Paš. Zloban čovik biga – kad ga tko netira,
   Po ulicah sniga - često se obzira.
Dà kigodi se prav – i dobar nahodi,
   Taj kripak kako lav – brez sumnje svud hodi.
Nik. Tkogod za saznanje – od griha se kaje,
   Kripko mu ufanje – pri Bogu ostaje.
Paš. Cić dragosti nemoj – priatelja tvoga
   Vas kolik život tvoj – uvridit nikoga.
Nik. Najveć on udi – koji se pričinja
   Kazuć da ti prudi – a sam te ražčinja.
Kad se tko nebljude – kad se nenadije,
   On se ne zabude – ča more zadije.
Ki te hvaleći – usta i nestisne,
   Dokle te gladeći – u jamu potisne.
Čuv ga se koko mož – kad bude smijati,
   Jer smihom oštri nož – kim ti će smèrt dati.
Paš. Dobrote zadosti – u sebi tko nosi,
   Lako ti milosti – u Boga isprosi.
Nik. Tko brime varima – druzim nauk dati,
   Onu pomnju ima – lipše svih imati,

Da guli tamnosti – i zlobšćine svake,
A sije kriposti – hrabrene i jake.
Paš. Tkogodi nehaje – ljudskoga hvaljenja,
On miran ostaje – slišeć pogèrdjenja.
Nik. Kad koga vidimo – uz grišanju stati,
Nu se spomenimo – pomoć mu podati.
Nečineć toj dilo – mismo nečinili,
Koga smo primilo – ljubiti imili.
Paš. Velike kriposti – blagom se odiva
Tko Božjoj svitlosti – pravi sluga biva.
Nik. Lasno ć' sebi svita – dat pri ner se zgodi
Ako t' je očita – izgibil kagodi.
I lako će svaki – moć se ukloniti
Nepriatelja, ki – bude mu prititi.
Paš. Za nauk vazdi je – jezik pravednika,
Vridno sime sije – rič dobra čovika.
Nik. Gdi se nenahodi – tko rič božju sije,
Velikoj se škodi – toj misto nadije.
Paš. T[illegible]e seržbe pun – i zloban se vidi,
[illegible] župa, vas kantun – njega nenavidi.
Jer kako umiljeni – za bit miran truja
Tako ti sèržbeni – nesklade podbuja.
Nik. Nastojmo imiti – mi kriposti one,
Tim dobro činiti – koi nas progone.
Paš. Ni dosta čistoće – i divstva imiti.
Vikovnje tko hoće – spasenje dobiti.
Jer jedna dobrota – u raj ne dovodi,
Ako se grihota – koja s njom nahodi.
Nik. Nitkor protiv volji – neće spasen biti,
Ni pokoj najbolji – nebeski imiti.
Paš Tko rugljiva uči – on veće nego mni,
Jer se zaman muči – sebi škodu čini.
Nekaraj rugljiva – jer ti će zlo htiti,
Neg li spametjiva – ki će te ljubiti.
Nik. Veće je pristalo – dobra dila tvorit,
Ner vele ni malo – o sebi govorit.
Jer nas naša dila – ljudem povidaju,
Draga al nemila – po njih nas poznaju.
Paš. Nepriazni pusti – nigdir ne zagrubi
Ni dilom ni usti – sa svakim se ljubi.
Tim prosti najlipše – (sebi čineć silu)
Ki te uvridiše – u komgodi dilu.
Na toj potaknutje – jest vèrna svakoga
Često spomenutje – danka umèrloga.

Nijedan ini lik - ražerbi ni veći,
  Ner kad misli čovik - da će mèrtav leći.
Nik. Pri volju podniti - psovku i vašćinu
  Neg ti učiti - komugod gèrdinu.
Jere podnoseći - mir ćeš zadobiti,
  Osvetu čineći - nećeš miran biti.
Tko ti psovku reče - lažeć po nauk svoj
  On sebi dotečе - grižnju i nepokoj
I sram će ga biti - samoga od sobe
  Kada se smisliti - on bude od tebe.

Oni toj govore - na kobal dojdosmo,
  I vitar i more - veselo projdosmo.
I tote došavši - iz glasa viknuše
  Bokaru popavši - ter se napinuše.
Nigdir o večernjoj - u najbolje doba,
  Velik jim biše znoj - i tašta utroba.
Toga rad sidoše - za tim užinati
  Ća bolje mogoše - vincem pripivati
Dokle užinaju - pojdoh posiditi
  Pri moru na kraju - ter se otah čuditi;
Da su ljudi mnozi - viditi priposti,
  Zlorušni, ubozi - a imaju dosti.
Jer i takmi ljudi - budu pribivati,
  Razum pravi sudi - i njih odivati.
Kripost s njimi zato - otajno pribiva
  Kakono i zlato - ko zemlja pokriva.
Mnimo da neumiju - koliko Ugarci
  Kad riči prosiju - tot veli mudarci.
I vidi se izvan - u tisnu živinju,
  Iz nutra budu stan - čudnomu uminju.
Čulsi Diogena - ki blaga neimiše,
  Bačva nezadnjena - koja mu stan biše.
Ter mu zavijaše - Alexander Cesar,
  Jer u njem vidjaše - kriposti velik dar.
Zato kad ustaše - jah jim govoriti,
  Svaki vas kazaše - ne vele umiti.
Ter me ste varali - jel pravo toj vite,
  Zač niste kazali - vele već umite.
Toj su potvèrdile - vaše pèsni one,
  Ke mi vele mile - u sèrcu još zvone.

Ke mi će uzrok bit – da vas ću želiti,
  I s vami češće it – kudgod se voziti.
Poklonıv se na toj – Paškoj zahvaljiva,
  I jošće razum svoj – besidom pokriva.
Reče umiljeno – hvala tvoj vridnosti,
  Sve je toj rečeno – po njeje milosti.
Svaki nas poznaje – mi da smo isto toj,
  Siromaški da je – meû ljudi veći broj.
Toj rečši za tad, rih – da riči ostave,
  Večeru naredih – da samo oprave.
Kako bi rečeno tako bi svèršeno,
  Vareno i pečeno – lipo napravljeno.
Zaran večerasmo – i na volju sedeć
  Večerav postasmo – meû nami besideć
Od lova morskoga – dosti govorismo,
  I puta onoga – dobar dil zbrojismo.
Totu jim rekoh ja – oto ste vidili;
  Sve se je bratjo ma – zbilo ča smo htili.
Dobro smo hodili – po moru duboku,
  Zdravo se vratili – k našemu otoku.
Vi ste pripivali – bugarili dosti,
  Dostojni ste hvali – za vaše kriposti.
Gdi su sad vitezi – od kih pripivaste,
  Vojvode i knezi – kojih spominjaste?
Na svit jih sada ni – jedva se ime njih
  Zna, reć bi je u sni, – kakono ljudi svih.
Kud oni pojdoše – i mi ćemo iti,
  I gdi svi dojdoše – mi ćemo prispiti.
Kamo vojevanje – kamo njih hrabrosti
  Biše i gizdanje – i svake radosti?
Vrime jih odnaša – kako se nečuje
  I dila će naša – smert bo sve skraćuje.
Jer je sve taština – ovi svit ča prosi
  Kakono maglina – ku vitar zanosi.
Ali kako para – iz zemlje ka hodi;
  Taj čas ka se stara – kada se porodi.
Zač ovdi dugo stan – nemore nam biti
  Odkle do malo dan – tribuje otiti.
Zato mi išćimo – oni stan doteći,
  Koji nahodimo – od svih vikov veči.
Ona pribivanja – dabi nas dopala
  Gdi su ljubka stanja – nada sva ostala.
Koja su želile – na svitu ovomu
  Duše Bogu mile – u dile svakomu.

Koja Bog pripravi – stvoritelj od svega
U nebeskoj slavi – tim, ki ljube njega.
A on ti ga ljubi – i oni ga štuje,
Ki mu nezagrubi – ki zakon spunjuje.
Njegovi zakoni – hvale su dostojni,
U kih su nasloni – mirni i pokojni.
Rekal je: netuži – nitkor: od zla se kaj,
Zapovid obsluži – ter hod k meni u raj.
Zapovid usilna – nijedna Božja ni,
A plaća obilna – zato se svim čini.
Veli nam jednoga – Boga virovati,
U njega samoga – ufanje imati.
Ime u taštadi – njegovo nereći
Poštenja zaradi – vazda ga časteći.
Blagdan poštovati – na misu hodeći,
I tege puštati – molitve čineći.
Jednomu i drugomu – da svako rodjenje
Roditelju svomu – pridaje poštenje.
Nitkogar nemilo – da nitko neubije,
Na rič ni na dilo – da mu smèrt želije.
Da ča neukrede – tko vazam u ruku,
Tko neće da sede – u vikovnju muku.
Da na nije ugodne – putju nezgrišati,
A krivo i škodno – nesvidokovati.
I tuju nigdare – ženu neželiti,
Gdi se duše vare – tko neće otiti.
I takoj nikadar – nežudit ni htiti
Od pravde koja stvar – nemore nam biti.
Zato nečinimo – nijedno zgrišenje,
U komu vidimo – zakona uvridjenje.
Člane svete vire – dèržmo stanovito,
Koji se nemire – ni vide očito.
Oćućenja naša – s kih čudna množ gine,
Nedajmo da paša – budu ke taštine.
Vidinje, slišanje – obvonjanje s timi,
Gèrla okusanje – taknutje za njimi,
Htijmo, da toj čine – nač nam jih Bog poda,
A ne stvari ine – s kih je duši škoda.
Milosèrdja dila – činmo telesnoga
Ka su Bogu mila – tere duhovnoga.
Pitajuć lačnoga – sužnje odkupujuć
Pojeći žednoga – golih obukujuć.
Na stan primajući – goste i putnike,
Ter pohajajući – slabe nemoćnike.

Mèrtvih nečineći – van zemlje ležati,
  Ne jih nastojeći – milo pokopati.
Priprostih učeći – bludnih upravljajuć,
  Svita nekrateći – neumitnim dajuć:
Žalosnih tišeći – s naredne beside,
  Za onih moleći – ki nas nenavide.
Psovke i rasprave svih – od sèrca praštajuć,
  I takoj usilnih – mirno podnašajuć.
Vazda ljubeć Boga – stvoritelja svega,
  A kako samoga – sebe iskèrnjega.
U tomu se broje – zakoni njegovi,
  I u tom svi stoje – i stari i novi.
Ki di riči one – Ako me ljubite,
  Čiute da zakone – moje obslužite.
Od tih, ki jih znaju – tko se s njih nekrene,
  Ja dobro poznaju – da ti ljubi mene.
I ja ću se njemu – milo očititi,
  I njega u svemu – za draga imiti.
Jošće di vèrh toga – tko me bude ljubit,
  On od otca moga – ljubljen će vazda bit.
K njemu ćemo priti – s njim se dragovati,
  I njega ljubiti – i s njim pribivati.
Za to ga ljubimo – nada sve ostalo,
  I njemu služimo – virno i pristalo.
Molimo, neka dar – ovi nam daruje,
  Da duša vazda sgar – tilom gospoduje.
A dušom razum naš – da vas vik oblada,
  Svih ljudi moj i vaš – ne pošav nazada.
A razumom vaju – Božja milost vela,
  Kojom se vladaju – svi gradi i sela.
Sad samnom svaki vas – Bogu hvalu pridaj,
  Na zdravju koji nas – dovede na naš kraj.
On nam raj dohrani – i pošlji nam zlamen,
  Ki nas vazda brani – Oni riše: *Amen.*
Ja prem toj svèršivši – sunce se obori,
  Malo poterpivši – noć osta od zgori.
I za tim do malo – bèrzo se spravišc,
  Vazamši svićalo – (8) luč nanj postaviše.
Idosmo puzeći – potiho kraju pram,
  Jedan njih vozeći – drugi osti vazam.
Oh lipo ti biše – meni pogledati,
  Kad riba ploviše – gdi jc on zamlati.
Oni tog težati – hitrobo umiše,
  Svude obgledati – kako se gdi htiše.

Čudo sam vidio – pohodeć oni kraj,
Jednom je grišio – ne veće večer taj.
Jedna, ku prežaše – al mu se neumače,
Jer nigdi ležaše – tajeć se meû krače.
I drugu tuj vadri – bolje nego mnjaše
Kojoj se pri sadri – kus repa vijaše.
A niku nemilo – kakono sam htiše
Upravi u rilo – ko van rupe biše.
Udri dva jastoga – dobra i ne mala
Posrid svakoga – rana je dopala.
Kojino skačući – po moru igrahu
Štipali mašući – svega zla neznahu.
Prid samu zavalu – dojdosmo loveći.
Kako u zarcalu – sve na dnu videći.
I znaj da lov taki – mili mi biše
Nego ini svaki – ki pèrvo činiše;
Pravo ti govoru – oni bo jest bio,
Ako sam na moru – drugi lip vidio. (9)
Ribe nabodoše – ne prem kako htiše,
Ner kako mogoše – malo mraka biše.
Poča se povidat – misec iza gore,
Svu zemlje obsivat – i toj sinje more.
Za to se ja počah – tote razpravljati,
Veće časa nestah – pojdah počivati.
Samo jim ovo rih – volju mi spunite,
Imam potrib mnozih – čujte nezaspite.
Bugarite i pojte – li dasmo po hladu,
Veselo nastojte – u Staromu Gradu.
Paškoj rič izusti – priča govoriti,
I nami se grusti – veće dni gubiti.
Vrime upuštasmo – cić ove lovine,
Vele se raztasmo – od naše družine.
Luč nam je cipati – i kèrpiti mrižu,
A pak putovati – k Visu na Komižu.
Kako jim rekoh ja – tako učiniše,
I pri ner sunce sja – na Tvardalj dopriše. (10)
Ča večer lovismo – po moru sviteći,
Za nestvu dilismo – gdi može doteći.
Bil bih ti poslal rib – Viteže svim pravi (11)
Ne to cić potrib – neg zarad ljubavi.
Već ča si daleče – meû nami je gora,
A znaš ča se reče – ji ribu iz mora.
A meso iz kože – jer jedno i drugo
(Kako i znaš) nemore – li[illegible]stat na dugo.

Li neć brez lovine - niti moje biti,
  Jere Gospodine - mužu plemeniti,
Jer ju će imiti - u knjižici ovoj
  U koi ćeš viditi - i vas lov i put moj.
Kojom ćeš živiti - pun slavna imena,
  Skončanja neimiti - do duga vrěmena.
Dokle strana ova - (der do togaj vika)
  Bude štiti slova - našega jezika.
Toj ti će draže bit - ner moja lovina
  (Ke bi bil bèrzo sit) - al koja stvar ina.
Ja ću želit meni - rodjače primili,
  Da bi mi taki dni - često dohodili.

Svèrha.

OPAZKE

SVÈRHU

TREĆEG DANA.

(1) Iliti D. Dujma Banistrilića i Marka Marula.

(2) Neprěstavne krčlosti u ovomu otoku, grebenitost amo tamo prosuta pod vodom ili prem malo izhodeća na morski skorup, klisurite morske hridine, duboke pećine i luke, gusta trava i gèrm, koi se prostire na dnu mora, ne vele kalovitomu podaju slobodno utočište i bogatu pašu ovim ribam. U vrěme Rimljanah ovo preribno more bì vele na glasu. Urešivahu naše ribe onda gospodske gostbe *Krasa*, *Lukula*, *Apicia*, *Trimalciona*, *Vitelia*, *Eliogabala* i.t.d. Netom se lovljahu, odmah postavljene u shrane nosahu se koljem put Rima.

(3) T. j. u Stari Grad. Ovo mèsto naziva se ovako, zašto u vrěme Rimljanah vele bì na glasu, i baš tada imenovaše se *Faria*. To nam potvèrdjuju zidine stare i mnogovèrstne kovnice s nadpisom gèrčkim ΔΙ, ΦΑΡΙΩΝ, ΒΑΛΛΑΙΟΥ, ΟΜΗΡΟϹ, koje se nalaze medju pećinam i klisuram i tako nadpis gèrčki i latinski. *Faria* propala je god. 219. Ovdě rodì se oko početka trećeg věka Demetar Farski. Ovaj čověk bì zapinjač, na komu su se obèrtala dělovanja onog doba za ilirsko vladanje i rimsko. Podložnik Teute ilirske kraljice i gladitelj puka, steče stolovanje otoka Kerfa i predstavu Farie (Appiano); izdatelj Teute i samosilnik, hitro preda svoju vlast En. Fulviu Centumalu i L. Postumiu Albinu (229) poslanicim rimskim i stavi se njima na službu, i to ne samo za vladati poslě odstupjenja njih samogospodično, ali još za dotegnuti druga i višja tinjenja. Budući se sklopio mir medju ilirskim i rimskim vladanjem (228) otme za se kraljevstvo. Ni sit, sěde na prestolje Agrona oženeći se s Triteutom, od ovoga odvèrženom materom naslědnika Pinea pomanjega. Na potlačujući rimsko priateljstvo i sliznujući se s Antigonom Dosone (Polibio), stvara poraz sebi i izorenje svojoj otačbini. Běžav k Macedonii, u vrěme obsědanja Mesenskog grada s malo suvojnikah prěko zida prepenjajući se, u što sorivaše se, spoznat bi, potisnut i smaknut. Bi neprepaden, bez dosude, ali nerazborit i bez pravdosudja.

(4) Ovomu je naš Hektorevič pěsnički list upisao nadođan u drugom dělu ove knjige s naslovom „*Gospodinu hvale i časti dostojnomu Don Mavru Kalujeru Dubrovčaninu.*"

(5) Bivaju do danas ovi nadpisi neočkvèrnjeni ondě, gděno su bili postavljeni od Hěktorevića, i ima ih 24. Oni su dèlom našeg spisatelja, a dělom iz Svetog Pisma. Svèrhu načelnih vratah polače čita se s laktnim pečatom:

Omnium Conditori.

Dostojno je navlastito da stavimo opaz vèrh ovog slavjanskoga.

Misli chi ctisc ovoy - dvi stvari chorisne
Date u vicgni snoy - sgriscanye netisne
Ako dach umriti - ter pusti sle chiudi
I napokon priti - ch Bogu date sudi.

(6) Vide se i danas još početki nike tvèrdine, koju Hektorović sazida, za braniti se proti gusarom. Nad ulazkom ove zgradje štije se:

A quo principium Christus bene cæpta secundet
Scendat et hic surgens in sua vota labor.

(7) Imanja P. Hektorovića dopala su u vlast obitěli Nisiteove. Sada jest u rukuh preizvèrstnoga Gos. *Petra.* Ime ovo jest drago i milo našoj dèržavi, koju išće razglasiti s neprestavnim odkrivenjima oko domovinskog zgodopisje. Ovaj prevrědni muž razprostranio je prem dobro baštinstvo, ukrasio je polaču, razširio ju s drugim zgradjama, sazidao je osobito město za bube, i na način englezkih je razredio perivoj, ukrašajući ga s gizdavim ribnjakom. Dobavio si je još knjižnicu kakova vele trudno bi se mogla naći u svoj dèržavi.

(8) Gvozdje čapetavo, na komu ribari žigaju oganj u noći za varati ribu „*manus ferea.*"

(9) *Opian* upisao je pěsan svèrhu ribanja i tako *Gracio Fališko* i *Teokrito*, i njihova kazanja slagaju se do cěla s ovima Hektorovićevim.

(10) Ovako se naziva jedna lučica u luci Staroga Grada, gděno blizu stoji sagradjena polača P. Hektorevića.

(11) Iznova se obraća Gosp. Jerolimu Bertučeviću, komu je prikazana ova pěsanka.

DRUGI DIO

RAZLIČNA DĚLA

PETRA HEKTOROVIĆA

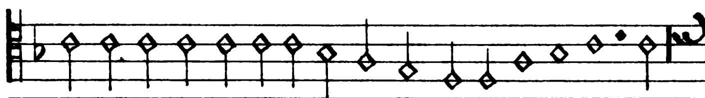
PETAR EKTOROVIĆ

Istomu

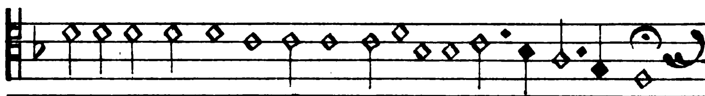
GOSPODINU MIKŠI PELEGRINOVIĆU.

Evo ti šaljem, krěposni i naredni Gospodine Mikša, oni Sèrbski način (ovdi doli upisan), s kojem je Paškoje i Nikola svaki po sebi bugàrskicu bugario, i taki je način od one pěsni „*I klice děvojka*„ koju su obadva zajedno pripěvali.

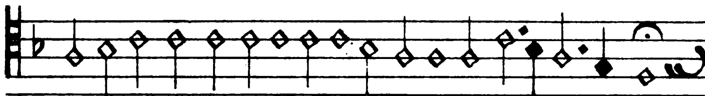
BUGÀRSKICA.

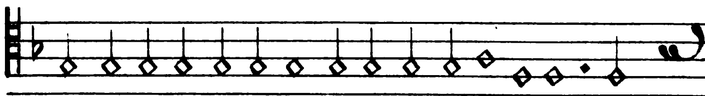
Ka-da mi se Ra-do-sa-ve Vo-je-vo-da o-di-lja-še

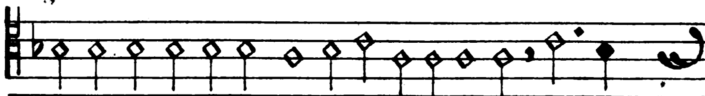
Od svo-je-ga gra-da dif-no-ga Si-ve-ri-- na

Čes-to mi se Ra-do-sav na Si-ve-rin ob-zi-ra-- še

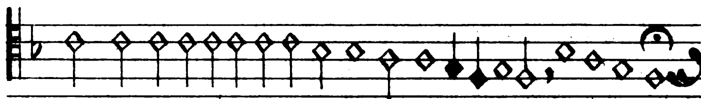
Te-re to mi o-va-ko bě-lu gra-du be-si-dja-še:

O-vo mi te os-ta-vljam bě-li gra-du Si-ve-ri-ne

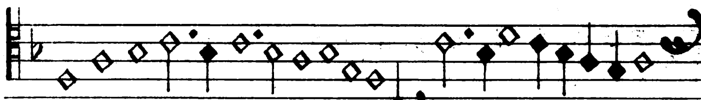

Moj Di-vni gra - de

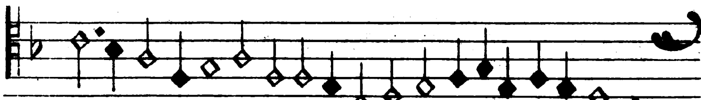

Ne-znam ve-će vi-ju li te ne - znam ve - - - će vi-diš li me

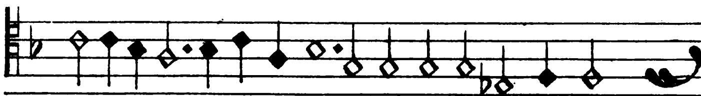
PĚSAN

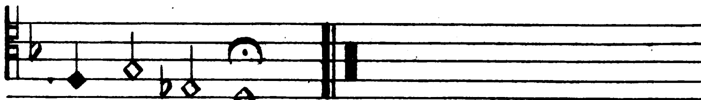
I kli-če dě-voj-ka po - kli - - če dě - voj - - ka

Još kli-če de-voj-ka mla - da mi te-re giz - - da-va

Mla - - da te-re giz-da-va sa brig bě la dě - voj -

ka Du - na - ja.

Trieste, Tip. Linassi e C.°

RAZLIČNA DĚLA

PETRA HEKTOROVIĆA.

OVO PIŠE

PETAR HEKTOROVIĆ RLVARANIN

Poštovanom Gospodinu Mikši Pelegrinoviću Vlastolinu Hvarskomu, Caučiliru Zadarskomu.

Prigoda mi se po svomu napokonjem uskèrsenju, Pelegrinoviću mili, pojti do onoga Slavnoga Grada (koim se svi dičimo) Dubrovnika, s nikimi rodjaci i s prijatelji mojimi, u ormanu brigentinu, s jednom mrižaricom pod zapovid našu, gdi nas biše dvadeset po broju, meu onimi koji slušahu i ki služeni bihu, liše prisidac, namirnikovi priatelj, na ki put vele me podtaknu želja da vidim i stare priatelje i nove navlastito nike nigdar pervo nevidjene, i došadši tamo prijati bismo i združeni s velikom ljubavi. koju ti neumim ispisati, nit mogu, i prem da bih mogal, bila bi stvar vele doga pobrajati ljubav i milosti, koje prijasmo najpèrvo od one prisvetle i prave Gospode (koju kako je Bog milostivi gospodstvom darovao, tako je pametim i uminjem i umiljenstvom i blagodarstvom i pravdom i krepostim narešio), i potom koju smo imali od priatelj mnozih. Samo ti naiedno go-

vorim, ne listo u Gradu da vazda u dèršavi i kotaru njegovu gdigodi smo došli (a prošli ga smo i vidili dosti) vazda smo bili po čudnovati način vidjeni, ljubljeni, i obilno obdarovani, tako da im smo ostali svim veće nego gvozdenimi verigami vikovnjim načinom obvezani. U kom Gradu meu stvari ine najdoh se vesel ne malo kada vidih, da je i ondi poznano ime tvoje, jere izpitovan bih dosti za tebe, i vele mi pohvaljena bi Fjubka tvoja, kakono stvar zamirita i izvèrsna, koju ti nikad u pridnja vremena sloši naredno i upisa s toga puta nakon dvadeset i pet danah. Vraćajući se domom, povidan mi bi jedan glas vele drag i ugodan, a to da se je tvoja vrednost združila s Gospojom Liviom Vladikom narednom, plemenitom i pohvaljenom, za kû stvar ti se raduju sä svim sèrcem i veselim, željúći vam dug život, skladan, miran, čestit i dobar. I za zlamenje od toga šalu ti s ovom knjigom pripisano (izvan onoga ribanja moga i ribarskoga prigovaranja) ono čim mene u rečenom Gradu Dubrovniku i potom u našemu, na zavraćenju nadiliše, hoteći tebe od svih stvarih, koimi mene darivaju dilnika učiniti. To ti će biti na misto onih darov, koji se budu priateljim na pir posilati, i povidaše mi do nikoliko vremena potom, da si se pozlovoljil, jere ti je pèrvi plod pomanjkao, nemoj, molim te, da na svem daj hvalu Bogu, koi sam i jedini zna ka nam je za bolje, i ki nam daje mnoge pute po kih moremo kreposti od ustèrpljenja pokazati, koj nam dili milosti, i daje ono što je drago njemu, i vazima opet (kakono stvar svoju) kada je njemu ugodno. Budi ti dosta poznati, da imaš verenicu plodnu,

ku si (tako se meni mni) vele želio, neću da se pročudiš, da ti se nisam prie radoval nego sada, jedno zač i pozdno radovanje nie nigdar pohujeno, drugo zašto i nemogoh, jere sutra dan kako se vèrnuh s puta onoga dojde mi jedna čudnovata nemoć, koju ti ne umim izreći, i koja mi omrazi život moj; za tom druga, koja me dovede do smèrtnoga mejaša, tako da mi jedva u staru kipu nevoljnu dušu ostavi, za njimi treća i četvèrta (koje mi netrebuje pobrajati) tako da evo šesti misec teče, da me muče i nevolje, i malo je danah, da sam se počel dizati s odra i po malo postupati, u komu stanju najpèrvi trud prijah tebi ovo pisati, ufajući kada i zaznaš istinu od mene, da mi ćeš sve prijati za dobro. A zašto imam sumnju ne malu, da ti će u onomu ribarskomu prigovaranju jedna stvar biti neugodna dokle joj uzrok ne poznaš, a to jere si (može biti) i od druzih slišal bugarskice one, koje su moji ribari bugarili, i onu istu pesan, koju obadva zajedno pripevaše, i mni mi se da mi ćeš reći u sebi, zašto nisi sam od tvoga uma kojegodi bugèrskine i pesan izmislio i složio, nego si pošal one stvari, kê i druzi umiju povidati? zato ti dam znati, da sam ja veliku pomnju stavil izpisati izvèrsnomu Vitezu onomu, i dati na znanje sve ribanje moje, i vas put moj pravom istinom onako kako je bil, ne priložih jednu rič najmanju, jer se inako nie pristojalo ni onomu, komu pisah, ni meni koi sam pisal, budući mi draga bila vazda istina u svemu i toliko veće, zašto tkogodi bi šteći poznal da su riči nove složene i izmišljene, mogal bi potom verovati i dèržati, da je i sve ostalo ono s lažima složeno i izmišljeno. Za

tim jošte vim da zna tvoja milost, kakono Latini dèršе (pravo i dostojno) istoriu za rič istinu, jere joj stavljeno jest ime, od one riči, koja se zove Hister, kâ zlamenuje vidjenje ali poznaje, a to zač nitkor ini ne piše tej stvari nego koi ih je vidio i poznao. Tako ti i mi, , sve strane našega jezika (koi se meu svimi ostalimi na svitu najveći broi i nahodi) dèršе i cěne bugerskice za stvari istine, brez sumnje svake, a ne za lašne kako su pripovisti neke i pesni mnoge; za to ovo budi odgovor moj i tebi i svim inim, koi sam sa svom moći (kako sam umil najbolje) izpisal sve ono što je Paškoj i Nikola bugaril i speval: koje stvari ali su se oni od druzih naučili, ali druzi od njih, toj meni ništore ni daje ni odnosi, i ako ćeš da ti povim ono što se meni mni, dim ti, da je veće prilično k istini da su se oni od druzih naučili nego druzi od njih, a to jere su oni ribari i ljudi od mora, koji brodeći se nigda s ovim a nigda s onim, ništa su od ovoga a ništa su od onoga slišali i s pomnjom slišajući naučili. Ino mi neostaje da rečem za sada nego da ti se u svemu priporučujem, i da šelim svaki tvoj napridak i poštenje i čast, kako sam šelio vazda krat.

U Staromu Gradu na dvadeseti dan miseca Otobra, sedmoga godišta od Spasenja vèrhu tisuća pet sat, i petdest.

NADOMETAK

Nije bez prudnosti ovdě priutištiti pěsmicu zgorizvedenu za izgled slovorednog maticopisanja.

PYESAN

Paschoj i Nichola.

Ichlice Devoycha, pochlice Devoycha,
Josc chlice Devoycha, mladami tere gizdava,
Mlada tere gizdava, sa brig, bèla devoycha Dunaya.
Stanise Sciscmane, stanise Sciscmane,
Stanise Sciscmane, temi razbiray glasove,
Tere razbiray glasove, ca devoycha mlayahta chliehuje.
Dvà mista Chraglievichia, dvà mista Chraglievichia,
Dva mista Chraglievichia od boycha nedobegla
Ali sta ubiyena, ali sta xiva odvedena.
Nisuti ubiyena, da nisuti ubiyena,
Nisüti ubiyena, da xiva mista odvedena,
Xivasta odvedena ch Çaru Bayazitu na portu.
Andriascse mogliasce, Andriascmişe mogliàsce,
Andriascse mogliasce Basci Alubasci Subasci,
Ne toliko za sebe cholicho za bratta Lazara.
Puscchiay nayu Basco, puscchiay nayu Basco,
Puscchiay nayu Basco do nayu mile mayche,
Averòmtise moyom yunàcchom obetuyu.
Sabgliçe da ne pascu, sabgliçe vech da ne pascu,
Sabgliçe da ne pascu, chogniça da neyixyu,
Chaluyer da se postafgliu, Svetoy Gori da slùxu.

PETRUS HECTOREUS

MICHAELI AEMILIO PRÆEDICTO

cum idem Aemilius ad baptismum suae filiae ipsum pro Compatre vocavisset.

Epigramma.

Compater Excellens salve: mihi dulcior illo
Mele, quod in caeris laeta recondit apis.
Filia maternos mores imitata tuosque
Vivat, foelicem mox aditura virum.
Livia nestoreos tecum tua transeat annos
Conjux, quae tali conjuge digna fuit.

BOGOLJUBNOJ

I svake hvale dostojnoj mladici

GRACIOZI LOVRINĆEVI

PETAR HEKTOROVIC

Hvaranin ovo složi i upisa.

Sestro poštovana - kreposti mnogimi
  Ka si vazda zvana - dobra meû dobrimi;
Kojû grad ovi, Hvar - nepoznaje listo
  Split i njogov kotar - i Trogirsko misto.
Da po svoj dèržavi - ovoj, ka ni' mala,
  Tvoja čast u slavi - svuda je procvala.
Ja videći dare - složene naredno.
  Kakove nigdare - nevidih zajedno,
Ki mi te nadilì - vičnji Bog od zgora,
  Ki mi te okrilì - kako jutro zora.
Mislcó u sebi sam - čim tebe darova,
  Stavši mu hvalu dam - cić čuda takova.
Dal ti je to ime - hvaljeno zadosti,
  Po kom prozu zime - razlike milosti
Da zavtiš milostim - s takovim imenom,
  I svakom urednostim - imenu takmenom.
Dal ti je razum taj - za druga tvojega,
  Ki ima pervi kraj - od straha Božjega.

I Božje ljubavi - za tim ti hti dati,
  Bogoljubstva pravi - put u svem dèržati.
Tvoje dobre ćudi - broji se nehaju,
  Koje vridni ljudi - hvalom uznašaju.
Tihost umiljenu - ka t' nigdar neumire,
  I u svem svèršenu - dobrotu brez mire.
Poste i moljenje - k iskernjim dragosti,
  Pokorno življenja - od pèrve mladosti.
Kad skladanja vidih - prilična k živinju
  Je tko njoj takmen rih - u svakom uminju
Ka biše pisala - tad priateljici,
  S kom se biše stala - Božjoj službenici.
U ko ih nauke - duhovne nahode
  Ki tiho bez buke - pravim putem hode,
Ufam da će biti - vazda mojoj svisti,
  Čim, budu živiti - s pruda i s koristi.
Ka u svako misto - tkogod bude štiti
  Tvoje sèrce čisto - po njih će ciniti:
Kako se čuvala - od griha svakoga
  Sèrčeno iskala - stvoritelja tvoga,
Brašno spravljajući - kud si putovala
  Družbu nukajući - na bi te neostala.
Još nam će zavidit - mnozi želiući
  Stope vaše slidit - spasenje ištući.
Da bi je pristal kip - pozrinje za stidom
  Izgovor vele lip - s narednom besidom.
Kad rič progovoriš - oda svake strane
  Čovika zatvoriš - verh sebe da stane.
Da stane misleći - tvomu govorenju,
  Vele se čudeći - i tvomu življenju:
Bud da toj čudo ni' - čut od tvojih usti,
  Jer ko se meni mni - Bog ti toj dopusti.
On bo je tako htil - jezik tvoj da bude
  Umić, sladak i mil - narešen od svude,
Da ga vazda slavi - gdigodi ga čuje
  U pravoj ljubavi - spovida i štuje.
Lipa ti 'e toj srića - bit na svitu semu
  Vridna i umića - i izvèrsna u svemu.
Tuj milost imiti - bit mlada i zdrava.
  A vazda živiti - u svem, Bogu prava.
Tilu nedaš pokoj - na vrime moleći
  Nehajuć mraz ni znoj - tegam se moreći.
A od ruk tvojih teg - kigod bi imio,
  Knez, Ban, ali Herzeg - a njim bi se dičio.

Ki bi ga vidili - mladi ali stari
  Ki bi ga hvalili - Kralji ter Cesari,
Za tim ti još poda - sve tvoje potribe,
  Neznaš ka je zgoda - ni ke su pogibe.
Neznaš ka je tuga - ni sćeta ka je stvar,
  Jer ništar u druga - nepitaš nikadar.
Obilna i sita - svega zadovolje
  Kako voća kita - gdi je rodno polje.
A posli imaš glas - od koga govore,
  Da vas ovi svit slas - veću dat nemore.
Za manit nedju - ti ki voća sade,
  I ki zemlju rju - i siju livade.
Od dobra korena - dobra je mladica,
  Od dobra simena - dobra je pšenica.
Kažeš stanovito - svude po svaki kraj,
  Da se zna očito - odkud je vridnost taj.
Odkud si izašla - tolike kriposti,
  Ka s' pri Bogu našla - brez broja milosti.
Ti si potvèrdila - nitkore već nedvoj
  Kako su živila - majka i ćajko tvoj.
Za to ja za svima - učinih odluku,
  Da dojde knjiga ma - tebi sad u ruku.
Ku pisah i složih - eto vidiš kako,
  Ne prem sve kako htih - da neumih inako.
Ne da t' ona pravi - kako ti znaš bolje
  Ni da te proslavi - hvalom zadovolje.
Ovi bo je broj mal - jer nisam ni tretu,
  Ka bih reći imal - rekal ni desetu.
Jer gdi su slabosti - ali moći male
  Skraćuju se dosti - velike pohvale.
Kako su u meni - sama mož toj znati
  Za koga veće ni' - jur pèsni skladati.
Ovo te sad molim - jednu stvar ku ć' čuti,
  Ku veće ja volim - neg sanan usnuti.
Ku veće želim ja - za svakim vrimenom,
  Ner trudan pokoja - pod teškim brimenom.
Jer moleći molju - tvoj razum izbrani,
  Da mi spuni volju - i milost dohrani,
Kada se spomene - za drugih roditi,
  Da priloži mene - u ta broj čestiti.
Jere ćutim, mnogu - s gorčinom nevolju,
  I grihov nalogu - ki mi dušu kolju.
Kad bo se ozrim zad - tudje me obajdu.
  Sèrce mi projde jad - neznam gdi se najdu.

Kamo mi biše dni - kako vrima projde,
  U nikoj maglini - a starost da dojde.
U grisih ležeći - kako se oblinih,
  Dobra nečineći - da sebe prihinih.
A kad spred pogleda - nevoljna svist moja
  Od straha uzpreda - neda mi pokoja,
Misleći strašni sud - nakom će sva dila
  Vidit se odasvud - kakova su bila.
Da će grišni ljudi - slišavši odluka,
  Ka mih Bog osudi - u vičnju pojt muku:
I kad zbrojim lita - vim da mi govore
  Diliti od svita - spravljaj se nebore..
Ča s' pripravil nosi - malo ti je tuj stati,
  Je da te pokosi - smèrt stoi za vrati.
Nu i u kom stanju - najdem se to znajuć,
  Al u kom ufanju - smèrtni rok čekajuć.
Tere mi pomoć daj - ka mož sèrčenije,
  Da mi pakleni zmaj - dušu neubje.
Da ćića ljubavi - Boga Nebeskoga
  Mene neostavi - kad mološ za koga,
Jeda naš Gospodin - jedini Bog oni,
  Otac Duh tere sin - pakla me ukloni.
Jeda me posvoji - tere s obranimi
  Plaće mi odbroji - i misto shrani mi.
Pored s ostalimi - kih no milo zove,
  Težaci virnimi - od njive njegove.
Kako je po riči - rekal od istine,
  U vanjelskoj priči - u kojoj ni' hine.
Nukajuć svakoga - da se ne lini speć,
  Slaba i jakoga - kih vidi zaman steć.
Da pojdu al rano - al kasno težati,
  I da će ufano - svi plaću imati.
Pak večer kad pride - sazvavši težake,
  Svih lipo obide - dav plaće jednake.
Jeda nerazmiri - vrime u ko pojdoh,
  Jer mi nezamiri - ča pria nedojdoh.
Jeda sèrce vidi - i volju prignutu,
  Ka želi da slidi - stope mu po putu.
Da čini pokoru - ku more podnesti
  Ter mi da u dvoru - njegovom prisesti.
Sestro nezamiraj - mojemu moljenju,
  Običaj jer je taj - u ljudskom življenju,
Kad ki nastoje - za zla se ukloniti,
  U Gospode svoje - milosti prositi.

Tad slugam posal svoj - uzpríporučuju,
  Pri gospodi onoj - prijatih kih čuju.
I ja mojim tugam - prosih pomoć tvoju,
  Ka si Božjim slugam - pridragim u broju.
Viruj mi neharan - da ti neću biti,
  Ako još koi dan - budu živ na sviti.
Jer i oni dug mal - ki molitvom zaja,
  Ni' ti na tasće pal - kako se prigaja.
Plaćam ga svaki dan - dim ti brez laganja,
  Nehteći da jedan - projde brez saznanja.
Još ću t' s pomenuti - ovu stvar za bolje,
  Ku znam da ćeš čati - vele s dobre volje.
Da ju nezabudeš - stoj s pomnjom velikom,
  Da zaznana budeš - na daru tolikom.
Na take kriposti - ke ti Isus mili
  Po svojoj milosti - obilno udili.
Sama mu dim budi - i zimi i liti,
  Mori se i trudi - za njemu zgoditi.
I u svako vrime - svaki čas, svaki dan
  Njega slavno ime - slaviti nepristan;
Hvale mu dajući - obilne i nove,
  Zakone štujući - vazdakrat njegove.
Sa tim se usiluj - koliko mož' veće
  U dobra napreduj - inako se neće.
Ki nenapreduju - ter se nazad vèrnu
  Ti zaman putuju - i rado posèrnu.
Kako se toj čuje - čestokrat i vidi,
  Jer svit napertuje - a pohlep ga slidi,
Nisu ti sveršeni - do sride ki pridu,
  Oni su spaseni - do konca ki idu.
Riči koje prostrih - na dobar broj kladi,
  Jere ih istom rih - milosće zaradi.
Samo te svituju - ne da te ozdrave,
  Ni da t' potribuju - ni da t' ćud izprave.
Jer će te takoga - dara častju kruni,
  Vim da te svakoga - nauka napuni.
Li škodu nenose - nit dobroti ude,
  Ni kríposti ko se - da prie barž prudo.
Kako kad konj teče - pusti se niz polje,
  Kad mu konjik reče - kliknuši: nu bolje.
Snažnije se gane - kad mu rič začuje
  Da neizostane - družbe s kom vojuje.
Jezdeć kad ga takne - šibikom gdigodi
  Prenese i makne - i bolje uzhodi.

I plav jača bude - u njoj vozci mnozi
  Jer kad se odkude - na vesla uzvozi,
Kad nje vitar dojde - more joj prikrivši
  Vele bèrže pojde - jedro otvorivši.
Ino na svèršenju - neću ti reć sada
  Ner daj t' u poštenju - Bog svoj mir vazda.
Ovdi te obrani - od svake nezgode
  I raj ti dohrani - gdi se sveti shode.

NADGROBNICA

KOJU SLOŽI PETAR HEKTOROVIĆ

FRANETI HEKTOROVIĆU

rodjaku svomu dragomu za milošću.

Naredna mladosti - Frane, i čestita,
  Li razcvili dosti - ćajka vremenita,
I majku dreselu - učini i bratju,
  Da svim tugu velu - na prišnom tom smartju.
Ki vapiju Frane - glasom čudne sile,
  Zać nam zada rane - brez mača i strile?
Bližike i rod broj - komu dika biše,
  Tisće u nepokoj - jer tobom cvatiše
I stari Hvar ovi - u kom se porodi,
  O žalosti i Novi - i sve kudgod hodi.
Tiha pitomino - zgovore veseli,
  Beside istino - pokoju naš veli.
Istino brez rote - poštenje veliko
  I svake dobrote - očita priliko.
Tihosti velika - umiljenstva slavo,
  Ki ranom brez lika - rani nas nepravo.
Pokol nas odbiže - bolji stan odbravši,
  Kad te smèrt dostiže - zalost nam zadovši.
Daj imaj spomenu - nabiti nehteći,
  Svih onih ki venu - svakdan te želeći,
Kadgod nas od zgora - htij milo pozriti,
  Jer čemo do umora - za tobom cviliti.
I sliš svih ča t' poju - u pisnih na miru,
  Za dobrotu tvoju - i kripost i viru.

I primi svaki dar - koi se postavi
  Na tvojem grobu zgar - rad naše ljubavi
Uzdahe ti nose - tvojoj družbenici
  Mlade Mome kose - a pesni knjižnici.
A ćajko suzi se - à žalosna mati
  Od sèrca tuži se - ke je će skončati,
U veliko želji - za ljubav svèršenu
  Juanci s priatelji - svak za nju spomeniu,
Mlade udovice - skupom se ustaju,
  Žene i diviče - koje te poznaju.
Ter ti prikazuju - ružice rumene,
  Neka te poštuju - i vence zelene:
Pelinom kitjene - povite kosamì
  Zlatom narešene - žali te suzami.
Eto ako t' je dan - mladiću primili
  U raju oni stan - ki se dobrim dili,
Moli se i nastoj - u nebeske strane
  Svih tvojih dražih broj - s tobom da se stane.
A ovo ti piše - nemiran sam sobom,
  Ki plačuć uzdiše - pokèrnjen za tobom.
Pomèrkat očima - pun svake žalosti,
  Ki pokoju nima - cić tvoje mladosti.

EPITAPHIUM

IN TUMULO SCULPTUM

PETRI HECTOREI

MATRIS.

Hectoreae Catherina domus probitatis imago,
Hic jacet, o quantum tam brevis urna tenet,
Cujus ab exemplo connectes undique lector,
Quam memorem Famam, qui benedixit, habet.

Plemenitomu i vele Poštovanomu

Gospodinu

JERONIMU BERTUČEVIĆU

Vlastelinu Hvarskomu

Vitezu dostojnomu.

Vridni Jeronime – poštenje veliko,
Pohvaljeno ime – naša vela diko.
Budi da (kako vim) – život se moj hita
Nakon šesdeset zim – jur šestoga lita.
Ljubav me tva steže – u zli nepokojni,
Izbrani viteže – sve časti dostojni,
Da mi teg bude mil – rad tvoga imena
Ki sam bil ostavil – mnogo je vrimena.
Da budu skladati – sej pesni na volju
Kako budu znati – u miru najbolju.
Tebe neka pojdu – pohodit u gradu,
Pošadši kad dojdu – da t' poklon podadu.
Od mene ovoga – ki sam bil vazda tvoj,
Za života moga – i ki ću bit takoj
I da ti istinim – načinom kazuju,
Onim a ne inim – od mene ki čuju.
Da ti sam obezan – za razgovor mili,
Minutih ovih dan – koim me nadili.
Ki kako nakiti – izvèrsni razum tvoj,
Da svim nasiti – dušu i život moj,
Ki mnokrat prištivam – i s družbom i sam ja,
Pametju priživam – sva tvoja pisanja,
Ka složi naredno – puna svake dike
I ljubko i medno – da im ni' prilike.
Meû stvari naredno – kigodi ih čuju,
Svi te glasom hvale – do Neba i čtuju

Veli razumnici – ne misćani sami,
  Da izvan knjižnici – ki su meû nami.
A za tim družina – stavši se razumna
  Hvali Gospodina – spametna i umna.
Koji ti na noge – kad te se dobavi
  Zlatjene ostroge – s tom častim postavi.
Ke strane za svake – dostojna te diju,
  Jere časti take – tacim se dariju.
Kako je razum tvoj – i tvoje tančine
  Kojih je velik broj – i kreposti ine.
I ovde i svudi – ke ti hvalu daju
  Meû svimi ljudi – koji te posnaju.
Od ke (kad sam vidil – očima mojimi)
  Ni' moj najmanji dil – meû svimi tvojimi.
Koga si prave vire – u svako tvê dilo
  Draguješ brez mire – sèrčeno i milo.
Vela ti hvala bud – na svakoj ljubavi
  Kâ neplati moj trud – Bog ti sve napravi.
Sad ću se obratiti – željom sèrca moga,
  Goruće moliti – stvorca svemogoga,
Ki te je okrilil – tej časti svitlostju,
  I tako nadilil – i darom milostju.
Koi ti dopusti – da t' se glas prostira,
  Da ti med iz usti – kad hoćeš izvira.
Koi ti da riči – razborite dosti,
  Da se tim stvar diči – u veloj radosti.
Ki ti da ti razum – i mudrost i sminje
  Da te zna svaki drum – za tvoje uminje;
Ki te svoj dèržavi – za vikovnju diku
  Za krunu postavi – i za čast veliku.
Ki tebe i rod tvoj – proslavi po tebi,
  Dohrani ti pokoj – čestiti na Nebi.
I on te nastani – još u rajskoj slavi,
  Gdi su svi obrani – ki su Bogu pravi.

U Starom Hvaru,
četvèrti naše dan miseca Setembra drugo godišće odkle Diva porodi, nakon tisuća, pet sat i pet deset.

PETAR HEKTOROVIĆ.

RESPONSUM
PETRI HECTOREI
EPISTOLAE
HYERONIMI BERTUCII
ANTEDICTI

qui ab eo scire cupiebat, qua it ad superos iter.

Ad superos, si scire cupis, virtutis alumne,
Corporis exuto pondere qua sit iter.
Hortulus ostendes noster, breve namque quod optas
In gelido sculptum limita carmen habet.

Otcu i Gospodinu hvale i časti vele

DOSTOJNOMU

DON MAURU KALUDJERU DUBROVČANINU

PETAR HEKTOROVIĆ HVARANIN

PIŠE OVO:

Službeniče pravi - Boga Nebeskoga,
Ki na te postavi - bileg reda svoga,
Ki tako nosiš ti - i tako provodiš,
Da ti se ime šti - kuda neprohodiš;
Kreposti velika - kojom je procvala
Grada Dubrovnika - ureha ne mala
Ne vim ja ka je stvar - uzrok ni ča mi je
Da sam kako mornar - koi plav razbije,
Koi se razbivši - kad na kraj iskoči
I sve izgubivši - grozne suze toči.
Jer iz glasa viče - tuj zahodu žaleći
Da tim se zariče - zakletve čineći:
Ako se dobavi - polja ali gore
Da veće nestavi - stupaja na more
I gdi ga svak čuje - odluči učini,
Da već neputuje - po morskoj pučini;
A do malo potom - nezna ka je rekal,
Ni ka se je rotom - kunući zatekal.
Jere se povrati - na prednje življenje
I volju privrati - na drugo želenje.
Ter bude jedriti - gdino ga pokriše
Valovi sèrditi - i o kraj udriše.
Gdi prie malo dan' - jedva se obrani.
Da zdrav izgazi van - i život ohrani.

Tako t' sam mnokrat ja - zaradi zaznanja
 Tiral od mene tja - pesni i skladanja.
I druzim govoril - da ću toj pustiti
 I sam sam vada mnil - da će tako biti.
U mninju kojemu - uz probode lita
 Da mi se u temu - već misal nesplita.
Taj posal u meni - tako se razčini
 Kako led studeni - na sunca vrućini.
Kako da nikadar - ne kušah taj dila
 Ni općih taku stvar - ni da mi bi mila.
Rad koga zaznanja - uzroka rad koga
 Poslat' ću kazat ja - sred pisma ovoga.
Ka da bude za tim - u nikomu čudu,
 Neznam kako ni vim - pesni me dobudu.
Ke počnu skladati - opet po nank moj,
 Mneć od njih imati - razgovor i pokoj..
Da kad se s mislim stav - i lita kad zbrojim,
 Sebi kriv i neprav - neznam ja gdi stojim.
Kojim ni' ni mal broj - (ka se šteć nahodi)
 Jer tko teče ovoj - sedamdeset vodi.
Videć da mi malo - vrimena ostaje,
 Ko bi se imalo - provodit najslaje.
A to nastojeći - nada svaka ina
 Milosti doteći - Boga Gospodina.
Njega sa svom moći - sèrčano moleći
 I dnevom i noći - službu mu čineći.
Pitajuć proštenje - i neštedeć truda
 Za grešno življenje - i za dila huda
Pesni i skladanja - odlučich pustiti.
 Nebeskoga stanja - ištući imiti.
Gdi nisu žalosti - gdi ni' zlo hotinje
 Neg svake radosti - i mirno živinje,
Gdi je zdravje milo - život neskončani,
 Ljubko svako dilo - gdi su brèz noći dni.
Gdi nie studen, ni znoj - gdi nisu kajanja,
 Gdi bez truda pokoj - ljubav trez pričanja.
Gdi svilost brez tmine - sve strane obsiva,
 Gdi su slasti ine - kim se broj zabiva.
Jer koja stvar luda - na svit more biti
 Škodnia ni huda - neg tebe zabiti.
I duše spasenje - ka nigdar neumire,
 Koja je stvorenje - vikovnje brez mire.
I nehtit bolji dil - buduć na zaspinju,
 Ni zlu ćud prominit - na boljem živinju.

Jur kad mladost projde - ka nezna kud hodi,
I kad starost dojde - ka nas k smèrti vodi.
Svega kipa bitje - kad se je skončalo
Neveselo žitje - kada je ostalo.
Kad budu bliscati - oči zlo gledajuć
A uši sušnjati - to gore slišajuć.
Kad prizižc koža - kad lica blide,
Kada slabost množa - a snaga otide.
Kad vračavo čelo - kad oči ńapada
Plačno i dreselo - a sida je brada.
Kad glava plišiva - na muke se tuži,
Kad starost ričljiva - svakomu dotuži.
Kad se pleća zgerbe - usta zlom vonjaju
Zubi se oškerbe - i sami padaju.
Kada malo ćute - usta slasti svake
Ćućenja se smute - ruke su nejake.
Kad je pùt opala - vlasi opuzuju,
Pèrsi se od mala - truda zadušuju,
Kad otiču noge - i stupala to je,
Kad nemoći mnoge - kupe se i goje.
Kada kašlji muče - nehteći pristati,
Slaba se oduče - kolina trujati.
Kad se nestepljaju - uda neg li stinu
Često naslanjaju - želeć da počinu.
Kad malo primukne - jezik govoreći,
Kad se s trudom hukne - posidit hoteći.
Kad se ječeć dviže - kada se jiduje,
Ne daleć od hiže - kada se putuje.
Kada se od veće - noge potipaju,
I kipom kud neće - zanoseć motaju.
Tej zbrojene stvari - manjšine takove,
Tilu poklisari - svèrhe su njegove.
Svaka navišćuje - kad dojdu taki dni
Sprav da se putuje - već na svit stanja ni'
I ti se usviše - umom u mladosti,
Kadgodi pogriše - pamet u starosti.
Jer tako luduju - i malo se svide,
Da ih usmiluju - mnokrat ki jih vide.
Ka se dake hoće - čoviku svakomu.
Kad žiljenju voće - prizriva ovomu.
Ino nemisliti - neg ono vèrh svega
Čim će put dobiti - života višnjega.
Mladim se nezna pok - vika dokle projde,
Di vazda ni njih skok - do cilja nodojde.

A starost poznaje – po mnoga zlamenja,
 Blizu svèrhe da je – tere razčinjenja.
Dvi stvari se dake – čuvati imaju
 Već neg ine svake – jer se nestaraju.
Ke nigdar do vika – na manje nehode
 A svega čovika – na grihe navode.
Sèrce i jezik dim – jer dokle se žive
 Oni se ljudem svim – najveće protive.
Sèrce misli nove – svaki čas pripravlja
 A jezik njegove – posle neostavlja,
Hiti govoriti – ča misal pripravi
 Da se sve očiti – na dvor i objavi.
Za to se čuvati – ima toj ča truje
 I s pomnjom dèržati – kad se pomaljuje.
Neka moć tih stvari – za svu njih tašćinu
 Dušu neprivari – ni nam da vasćinu.
Svak ima smisliti – vrime u kom stoji
 Dobro prociniti – ča mu se pristoji.
Tere dilovati – čim neće toj vrime
 Razpravu imati – bljuduć se sasvime.
Ka neće životu – ni stanju njegovu
 Navalit grihotu – ni bitju takovu.
Oto t' dah na znanje – sve ča nenavidi,
 Pesni i skladanje – i ča starost slidi.
Nu ja za svaka taj – li htih se slobodit,
 Da te jednokrat daj – još budem pohodit.
S dostojnim poklonam – s častim kom te štuju,
 I s harnostim onom – kom se dužan čuju,
I sèrcem ovim – i ljubećim pisanjem,
 Skakovim takovim – ko vidiš skladanjem.
Kad kipom nemogu – kad mi ni' dano toj
 S česa bih ja mnogu – slast ćutil i pokoj,
Na to me dovede – priatelj jedan moj,
 Prid kim me uzvede – visoko razum tvoj.
Kada mi povidi – došad k mistu svomu,
 Ča s tobom besidi – o meni o tvomu.
I dohodeć ini – s kojimi naredno
 Ljubav me tvâ mini – sèrčeno i medno.
Na svem zahvaljuju – ter ti se pridaju
 Da svi ki to čuju – za tvoga neznaju.
Rad ljubavi tvoje – šalju t' s knjgom ovom
 Nike stvari moje – pod odićom novom.
Zdol imenovane – ke sam ja brojio,
 I stočil na člane – kako sam umio.

Da se vridnost tvoja – Kad joj što domori,
Šteći pisma moja – o tom razgovori,
Kad nam se viditi – neda srića naju.
Bog nam se združiti – dopustí u raju.

U Starom Hvaru,
pèrvi dan miseca Lulja, šestoga godišća od
spasenja našega, nakon tisuća pet
sat i pet deset.

PETRI HECTOREI PHARENSIS

CARMEN DE LYCEO.

Viderat Augusto Proles Semeleja menſe
  Fervere spumosis dulcia musta cadis.
Exardensque; sitim cupiens sedare per aeustus,
  Deprompsit rapida fervida vina manu.
Nec satis est; putasse semel Cratere liquorem
  Pleno tam gratum, stat renovare vices.
Protinus ardentes flagrans rubor occupat artus,
  Erubuere genae, blaesaq., lingua fuit.
O quam dulce meum dixit, dixisse potantem
  Dulce merum, risit rustica turba Deum.
Procubuit, sertumque cadit, tenuantur ocelli,
  Ructantis premit hinc turgida membra sopor.
Turpiter obscena detectus parte jacebat
  Fabula ruricolae ludibriumq. choro.
Transiliant nimij mortales munera Bacchi
  Talia cum laedant pocula sumpta Deos.

EXIMIO ARTIUM ET MEDICINAE DOCT.

VINCENTIO VANETTI.

Vincenti clarum nomen cognomine vincens,
  Et patrios superans nobilitate lares.
Cernis quanta tuae virtutis signa dedisti,
  Te vult nostra Pharus te cupit Aspalatum.

Petrus Hectoreus.

Al Mag.

M. PIETRO HETTOREO

Mio Maggior Osser.

Mag. S. Pietro, le molte buone qualità e parti, le quali di dì in dì praticando con M. Ant Lucio ho scoperto in lui: sono state di tanta efficacia, che ove prima poco, e quasi niente ebbi che fare con le Muse, mi hanno invitato anzi sforzato a dover scrivere questi allegati versuzzi, nei quali il mio proposito è doverlo lodare. Ma dubito che con sì rozzo e goffo stile forsi potrei operar il contrario, la qual cosa molta noja e dolore mi recarebbe: però ho voluto in ciò imitare l' Alchimisti, i quali da poi che hanno usato ogni diligenza, et industria in comporre qualche loro mistura, e metallo, lo portano al paragone: come a quello che ne abbia a fare vero giudicio della sua finezza e perfezione. Così medesimamente anco io ho voluto innanzi che questo mio Sonetto venga alle mani d' altrui, sia prima tocco dalla pietra del suo fermo et raro giudicio, secondo il quale poi gli sarà concessa lunga o breve vita, come la sua finezza meriterà: però la prego che lo voglia leggere per amor mio, e farne consapevole del suo sincero parere, e così di cuore molto mi raccomando.

Di Lesina alli IX di Febbraro del LXI.

Alli Servigi di V. S.

Vincenzo Vanetti.

AL MAG.

M. ANTONIO LUCIO.

Lucio che con la luce de' tuoi rai
Sì chiaro rendi il tuo natio terreno,
Ch'i miseri mortali il più sereno
Non vider già, nè son per veder mai.

Perchè sovente con tua luce i trai
Fuora di stato di miseria pieno,
Col latte di pietà qual trai dal seno,
Converti in riso lor miseria, e guai.

Questa è la luce, e questi sono i raggi,
Benignità, giustizia, e cortesia,
Prudenza con pietate e con amore.

Hor quando trà di noi un'altro fia
Di sì santi pensieri, e così saggi,
In cui virtù si trovi senza errore?

All' Eccell. delle Arti, et Medicina

DOTT. M. VINCENZO VANETTI

Mio Honorando Maggiore.

L'altro giorno hebbi la lettera di V. Eccellenza S. con un sonetto incluso, alla quale innanzi che risponda narrerò a quella un mio sogno, ovvero visione. La notte innanzi che mi fu data essa lettera, mi ritrovai in un piano bellissimo, pieno trà le rugiadose erbette (che per tutto si vedeano) di molte et infinite varietà di fiori, anzi di terrene stelle, e di tanti colori dipinte, quanti nella pomposa coda del superbo pavone se ne vedono variare. Ivi sedendo sopra una pietra, in una assidua et lunga cogitazione delle mie fabbriche, le quali mi hanno totalmente tutto occupato, che non mi lasciano un giorno rifiatare, et voltandomi alquanto alla destra mano, vidi ver me venire una giovane di bello, e gratioso aspetto, tutta di bianco vestita, la quale essendosi a me prossimata, mi chiamò per nome et salutandomi prima con una grata et cortese riverenza, disse: Le mie honorande patrone mi hanno mandato a pregarvi che per vostra gentilezza e cortesia vi contentate di venire meco, et salir su la cima del monte, ch'è qui vicino: per ragionar con voi: perchè hanno gran desiderio della vostra presenza in una cosa nuova, che ivi vedrete, il che sarà non senza conveniente guiderdone della vostra fatica. Dove avendo io ben mirato la incomparabil altezza del monte, gli feci una validissima excusatione, dicendo, che lo farei volentieri: ma gli miei lunghi anni, i quali (come vedete) mi hanno tutto estenuato, et la debil virtù non lo consentono. A che ella rispose, siate sicuro, nè di ciò dubitate punto, che io sarò la vostra guida, e vi farò agevolmente, e con poco, ovver niente di noja salire, porgendovi la mano, et ajutandovi ovunque farà bisogno, et lasciandovi riposare, dove, et quando vi sarà in piacere. Dalle quali parole alquanto inanimato, la dimandai che monte è questo di sì faticosa ascesa, e lunga via? Ella disse negar non posso ch'ella mi sia faticosa, lunga, e difficile, ma chiunque vi arriva alla sommità di quello, di tutte sue fatiche, si trova soddisfatto e contento. Il monte veramente si chiama Helicone, sopra il quale si fermò una volta Pegaso quel cavallo

alato, dove percotendo con le unghie la pietra viva (cosa vera ma maravigliosa, et alle vostre menti umane incredibile) fece scaturir un fonte, detto Ipocrene, del cui liquore colui che beve quella proporzionata misura che dalle mie venerande Signore gli vien esser data, diviene musico perfetto, acquistandosi il nome inestinguibile, e fama immortale. Allor gli dissi, quali sono le vostre Signore, e come sono nomate? Rispose esser nove sorelle chiamate Muse, la prima è Caliope, seconda Clio, terza Erato, quarta Talia, della quinta non mi ricordo appieno qual disse essere suo nome, ben mi passa per mente (se non erro) che il somigliava al mele, et ai pomi, della sesta disse un certo nome, che non mi ricordo, la settima Euterpe, ottava Polimnia. Mi disse anco la nona, il cui nome in tutto ho scordato. Il che avendo inteso mi posi con lei in camino, et ascendendo di passo in passo, hora ragionando, et di una cosa in un' altra entrando, ora riposando, ora volgendone verso il piano che dopo le spalle ne era rimaso, ella con sua facile agilità, ed io con mia grandissima fatica giungemmo alla sommità del monte. Ove poichè arrivati fummo, trovammo un luogo molto spazioso e bello, circondato di varj alberi ed infiniti. In mezzo del quale vi era un boschetto con mirabile artificio dalla natura disposto, che copriva con dilettevol ombra il fonte Caballino, il quale non era sì discortese che non lasciava entrarvi dentro i raggi del Sole, ma da diversi lati sì graziosamente gli riceveva, che da quelli il detto fonte prendeva molta ricreazione. Et mirando tutte quelle cose intorno, vidi venire in schiera da quel boschetto tutte le muse con le loro servitrici, e molte altre donne, che in loro compagnia allora erano ragunate, con un uomo tenuto dalle due prime per le mani, con grandissimo applauso, e favore di tutte (persona veramente di aspetto riverendo, di esemplar costume, di un parlar basso, e grave) vestito pomposamente di seta damaschina di sopra, e di sotto di nero veluto, in tutte le parti umano, e grazioso. I quali tutti, come da presso mi videro, subitamente ver me volgendosi, mi vennero all'incontro per salutarmi. Ivi dopo i cari saluti, ed onorevoli accoglienze, fu da loro amorevolmente (con grandissime offerte) ringraziato di quelle mie tante fatiche. Poi inviandosi, quelle gentilissime Signore verso una catedra (che si vedeva tutta dorata), fecero sopra quella sedere quel loro tanto favorito amico. Ora una di esse se ne andò in fretta, e gli portò innanzi in una coppa o tutta d'oro (non lo so dire) o indorata, quel delicato, ed unico liquore, dicendo: La vostra virtù sopra tutte le altre singolarissima, mi ha fatto portarvi questo

dono, acciochè lo beviate per farvi divenire in tutto eccellentissimo, e fatta la riverenza, gli lo porse. Allora l'altra, chè gli era più vicina (innanzi che lo tolse) disse, che aspettasse un poco. La quale andata, e tornata velocemente, recò seco un sottilissimo velo di seta bianca, ed un pajo di forbici, fatte di certo lavoriero artificioso, e bello, il quale avendogli poste sopra il petto rivolto sulle spalle, da tutti fu lodata, conciosiacosache le credevano averlo fatto per fargli più onore, e per preservargli il veluto della sotana da qualche gocciola di quel liquore, qual gli potea cadere sul petto dagli mustacchi, che portava alquanto grandi. Ma ella che aveva fatto altro disegno disse: Eccellente Signor, tutte le vostre qualità sono singolari, et esquisite, questa sola vi disdice, e detrae a tutte le altre, perocchè non si conviene ad una persona di quella sorte portar la barba in quella guisa, nè imitar l'ignaro volgo, qual non seppe mai elleggere, nè fare cosa che fosse buona, qual buono commercio per aver la luce con le tenebre? Qui mi potreste dire, io faccio quelchè fanno i Signori, e buona parte di uomini di gran condizione. Ove vi risponderei questa scusa non esser buona, perchè cessa l'autorità, dove corre la ragione nè possono tutti gli uomini del mondo (siano grandi quanto si voglia) far una cosa viziosa divenir virtuosa. Io ho molti di lor per iscusati, perochè non adoprando il crivello della ragione, senza pensar altro, par bello a uno far quello, che vede far gli altri. O se sapessimo quanto danno ha fatto la natura ai mortali per tal cagione, certo si darebbe gran meraviglia. Però conchiudendo dico. che questo a voi non si conviene, massimamente essendo già gran tempo stato commentato da quel collegio tanto dotto ed eccellente. Ed ora siete per essere oltra modo onorato da questo sacro collegio nostro, però fermatevi un poco, e quello che la vostra gravità ricerca. Il che detto, prese le forbici, e gli tagliò quella parte di mostachi, che uno de' nobilissimi membri gli copriva, con tanta facilità, e destrezza, con quanta non farebbe un barbiere. Egli abbassando gli occhi in terra, e non so che fra se stesso tacitamente mormorando, poi avendogli convenevolmente defilati, vidi quelle Sorelle molto godere, e dire trà loro: vedete ora come apparve una faccia di verouomo. E quando l'ebbe fornita, gli fu data la potione, la quale quando ebbe bevuta, senza alcuna dimora gli fu posta una corona di lauro sopra il capo, e datagli la lira in mano con modesta persuasione, che per loro soddisfazione dovessi un poco cantare. Ove egli senza tardare, cominciò concordare le sue rime, con le soavi corde della lira,

e si pose a cantare in tal maniera, e con tal dolcezza di suono, e soavità di voce, che tutte le Muse si videro appieno soddisfatte, dal cui canto pareva che gli alberi, e gli uccelli che vi erano intorno ne godessero, rispondendogli alle fiate gli uccelli meglio che sapevano, e gli alberi pienamente sibillando col fiato de' venticelli, che gli moveano. Poi finito il cantare, venne da me una delle dette Sorelle, con una patera di lavoro di majolica, dicendo bevete ancora voi di qnesto sagro liquore per premio delle vostre fatiche, alla qual risposi: gli ordini della vecchiezza, Signora mia, sono si grandi, che o vogliamo, o non, bisogna obbedirli, il capo canuto, e'l raffredato sangue non vuole ch'io adopri ciò, che a giovani s'appartiene, e già gran tempo è che la mia lira pende al muro. Ove ella quando udì quel ch'io dissi della lira, mi dimandò s'io fossi mai stato sul monte Parnaso dove simil gratie si sogliono donare. Il che disse vorrei sapere, perocchè vi ho udito in vostra giovinezza più fiate, ed in lingua latina, ed in quella della vostra patria con grandissimo favore degli ascoltanti dolcemente cantare. Ed io gli dissi: Parnaso non vidi mai. Ma quel poco che mi avete udito cantare è stato per la poca pratica che ho avuto con loro, che sono stati sopra questo, e quel altro monte: e fatti partecipi delle grazie di quelli. Il che ho fatto per una contagione, e non per acquisto principale. Poi gli dissi, che crediate io aver tolto a disdegno, perchè il dono mi è stato portato in questo vaso di minor valore, ch'è stato quell'altro (perochè così fatto mi si converrebbe in riguardo di quella eccellente persona) et tolendo il vaso delle sue mani gustai con le estreme labra un poco di quel liquore, ed il resto gli diedi in dietro. dopo molte grazie con parole renduteli di quella sua tanta cortesia. Ove avendo veduto il fine di quel spettacolo, voltandomi verso il sole, e vedendo l'ora esser tarda, ed esser tempo ch'io torni a casa, mi accomiatai da loro, e me ne andai per una via più breve ad ascendere il monte, ragionando con la mia guida, e con non poca ammirazione, commendando lo udito nuovo poeta, tanto ch'essendo quasi al piano discesi mi venne fallito nn piede, o sterpo. o pietre, e altro che se ne fosse cagione, e non potendo punto ajutarmi, cadei subitamente in terra, ed ivi mi risvegliai, ove il sogno, e la visione disparve. Pure così risvegliato me ne stetti alquanto sopra di me, non tolendo in alcuno sinistro augurio il mio cadere; ma pensando che cosa voleva significare quella mia visione, e così ultimamente la interpretai, che qualche mio amico aveva cominciato nuovamente poetare, e sopra di questo

me ne fermi. Guardate Sig. mio Eccellente gli strani e mirabili casi del mondo. Io la notte me ne sognai, e il dì seguente mi fu recata la vostra lèttera, con un sonetto, nuovo frutto della vostra poesia, nella quale desidero che vi acquistate onorato nome e fama immortale con lunga vita, e gran felicitade. La qual lettera, poichè ebbi ricevuta e letta, vennemi ardentissimo desiderio di rivedervi, per conoscere e certificarmi, se voi siete quello che nella già detta visione mi apparve. Venendo ora alla vostra lettera e al sonetto, primamente ringrazio Vostra Signoria, la quale contro ogni dovere (quella mi perdoni) mi reputò degno di tanto onore, ch' io abbia giudicar il suo sonetto massimamente sapendo, e conoscendo di tal pensiero. Nondimeno per non usare ufficio di uomo ingrato, dirò il vero, non come giudice, ma come vero e sincero amico. Io l' ho letto, e riletto il più delle volte e fatto leggere da persone dotte, ed intelligenti, sopra il quale tutti siamo concorsi in un medesimo parere, che il vostro sonetto di ogni canto, in tutte le sue parti merita somma lode, così nel sonetto, come nelle sue rime, nella dotta, ed elegante composizione, e molto chiara e bella elocuzione. Il che V. Eccellenza S. creda esser vero, alla cui grazia mi offro per sempre, e con umil riverenza mi raccomando.

Io Pietro Hettoreo
alli piaceri e comandi di quella paratissimo

SADRŽAJ.

IMENA

GOSPODE PRIDBROJNIKAH.

BORDINI FILIP, prisvětli i pripoštovani biskup, u Faru.
Abramović Ivan, župnik, u Risanu.
Alačević Josip, u Zadru.
Alibranti Andria, u Zadru.
Arnaud Antun, učitelj, u Kotoru.
Avoškani Juro, bogoslovac, u Zadru.
Babukić Vekoslav advokat, tajnik družtva narodne čitaonice u Zagrebu, profesor jezika i knjižcvnosti slavonsko hárvatske. 2 kom.
Bačić Petar, sveštenik, na Korčuli.
Balović Kristoforo, M. oblastnik, u Perastu.
Barić Fortunat, posědnik, u Perastu.
Bašić Visko, pisar tèrgovački, u Perastu.
Belamarić Ivan, bogoslovac, u Zadru.
Bercić Antun, u Zadru.
Bercić Ivan, svestenik u Zadru.
Berlić Injacio Al., u Brodu za 5 kom.
Bevilaqua Ivan, bogoslovac, u Zadru.
Bianki Dragutin Lav, sveštenik, u Zadru.
Biankini Dominik, bogočasni otac, u Đobrovniku.
Bilić Nikula, u Zadru.
Bojanić Anjel, bogočasni otac u Dubrovniku.
Bonmarčić Ljudevit, sveštenik, u Zadru, 2 kom.
Božanić Petar, bogoslovac, u Zadru.
Bošković Josip, sveštenik, u Korčuli.
Boteri Jakov, djak u Staromu građu.
Baiglević Janko, pravdopravnik i prisednik, u Zagrebu.
Bujas Simun, u Tisnu.
Bulić Ivan, župnik, u Rogoznici kod Šibenika.
Buljeta Stipan, bogoslovac, u Zadru.
Bunjevac Josip, podžupan sl. varmedje Zagrebačke.
Bunjevac Janko, veliki sudac sl. varmedje Zagrebačke.

Car Janko, uzv. stolice banske zakl. bilježnik u Zagrebu.
Car Stiepan, pravdopravnik i Asesor u Zagrebu.
Čegel Dragutin, uzv. stolice banske zakl. bilježnik u Zagrebu.
Cetković Nikola, župnik u Boasiću kod Novoga bokeljskoga.
Ciulić Inocent, blagočasni otac u Dubrovniku, 4 kom.
Dalla-Costa Antun, u Splitu.
Damiani Ivan, svestenik u Zadru.
Damianović Franjo, bogoslovac u Zadru.
Depolo Josip, u Korčuli.
Domancić Juro, župnik na hvarskomu otoku.
Duboković Juro, kanonik u Faru.
Duboković Visko bogoslovac u Zadru.
Dudan Petar, u Zadru.
Fanfogna de Fausto, plem. u Zadru.
Florio Mikail, sveštenik u Perčanju.
Foško Antun, u Šibeniku.
Franašević Petar, župnik kod Dubrovnika.
Galac Dragutin, věr. spis. domor. u Zagrebu, 6 kom.
Galac Ljudevit, u Zagrebu.
Granić Jerko, blagočasni otac pobožnih učionicah u Zadru.
Grati Spiro, c. k. tomačnik ilirski Kotorskog Kruga.
Harbić Matia, bogoslovac, u Zadru.
Ivcević Visko, kanonik u Zadru.
Ivelić Mikail, posědnik u Risanu.
Ivićević Stěpan, u Makarskoj.
Ivićević Matia, u Makarskoj.
Jelcić Visko, učitelj u Kotoru.
Jelcić Petar A., u Staromu Gradu.
Jelcić Ivan, bogoslovac u Zadru.
Jelinić Matia, župnik u Staromu Gradu.
Jonović Antun A., u Percanju.
Jiučić Kristofor, župnik u Kamenaru.
Jiučić Matia, posědnik u Juriću.
Jovanović Marko, posědnik u Risanu.
Kačić Dimitri Ivan, sveštenik, u Staromu Gradu.
Karara Franjo naučitelj i verli učitelj u Spliskomu sěmeništu.
Katić Antun, župnik u Splitu.
Katurić, tèrgovački kapetan u Risanu.
Kasandrić Ivan, biskupiki kancilir u Faru.
Keler Ernest, slušatelj ljubomudrja u Zadru.
Koludrović Franjo, učitelj u Kotoru.

Kovačević I. Nikula, učitelj u Staromu Gradu.
Krilović Visko, posědnik u Perastu.
Kunjasić Franjo, župnik kod Korčule.
Kurtović Matia, upravitelj pėvališta cerkve pervostolske u Zadru.
Lantana Šimun, u Zadru.
Lombardić Krištofor, župnik u Toplí.
Lučić Luka, sveštenik u Staromu Gradu.
Luković Antun V. u Perčanju.
Madiraza Ivan u Trogiru.
Maneniza Viško u Omišu.
Marasović Ivan u Zadru.
Mareović Bonagracia, blagočastni otac u Faru.
Marinković Iv. Rafael. u Bolu na bračkom otoku.
Marinković Paval u Splitu.
Matošić Adolfo, uzv. stolice banske zakl. bilježnik u Zagrebu.
Matulić Antun, bogoslovac u Zadru.
Maupas Petar, učitelj od bogoslovja u Zadru.
Mazuleni Franjo, djak u Zadru.
Medanić Philip, blagojaik cerske pečatnice u Zadru.
Merkica Josip, bogoslovac u Zadru.
Mersa Matia, tergovački kapetan u Perastu.
Meterazi Dujam, bogoslovac u Zadru.
Mikulić Josip, pravdopravnik i asesor u Zagrebu.
Milin Josip, bogoslovac u Zadru.
Miskiato Ivan, bogoslovac u Zadru.
Mustić Krištofor, župnik u Podu.
Nikolić Marko, miešteserdar u Risanu.
Nikolić Šime u Zadru.
Nisiteo Marko Dr. gradski likar u Kotoru.
Nisiteo Nikula, c. k. okružni udožnik u Kotoru.
Oparenović Trifon, sveštenik i pėvališta namjesnik u Kotoru.
Orsić Ivan, bogoslovac u Zadru.
Ostoić Andria, sveštenik u Staromu Gradu.
Papafava Dominik, slušatelj kod c. k. zbornog sudišta u Zadru.
Pavišić Ljudovit u Makarskoi.
Paulović Stěpan, bogoslovac u Zadru.
Pelegrini de Ferdinand, privrědni pěsnik domorodni u Zadru.
Petković Kuzma, sveštenik u Zadru.
Plančić Juraj, uzritelj normalnih učionicah u Mletcih.
Popović Vukalav, učitelj nauka kerstjanskoga u Kotoru.

Pruker Teresa u Zadru.
Radunić Antun, ucitelj nauka kerstjanskoga u Kotoru.
Raićević Gerguř, bogoslovac u Zadru.
Raimondi Josip, bogoslovac u Zadru.
Ramadan Antun, sveštenik u Dubrovniku.
Rapovac Jerolim, blagočasni otac u Savini.
Rukavina Ilia Ljubački c. k. kapetan u Zadru.
Russow Antun, predsidnik magistrata, u Terst.
Santić Matia, nadpop u Zadru.
Seminište Zmajevićevo u Zadru.
Skarpa Visko, blagočasni otac u Dubrovniku.
Sloković Ilia. Nadpop u Kotoru.
Sokota Grisogon, djak u Zadru.
Sponseli Bartul u Korčul.
Stalio Nikula A., u Staromu Gradu.
Stiić D.r Petar, vojnicki duhovnik po Dalmacii u Zadru.
Stipisić Nikula, župnik u Verbanju.
Stipković Ivan, sveštenik u Dubrovniku.
Šutina Jeronim, učitelj u Zadru.
Tomašević Stěpan, sveštenik u Dubrovniku.
Tomicić Ivan, sveštenik u Faru.
Tverde Matia, bogoslovac u Zadru.
Verixhacz Juro, sveštenik u Zadru.
Wernaza Ignacio, preturski pisar u Novomu bokeljskomu.
Veržić Jakov.
Vidović Marko, tajnik obkružni u Zadru.
Vitezić Ivan bogoslovja doktor, kanonik stolne cerkve u Kerku, c. k. vladanjski vićnik, opovidnik bogoštovja, u Zadru.
Volarić Frane, kanonik stolne ćerkve u Kerku, i glavni nadziratelj deržavnih učionicah u Kerku.
Vranjizan Jordan, blagočasni otac u Šibeniku.
Vranković Viško, pisar tèrgovački u Perastu.
Vranković Ivan, u staromu Gradu.
Vušković Antun, bogoslovac u Zadru.
Zmajević Antun, posědnik u Perastu.
Zorović Jeronim, bogoslovac u Zadru.
Zvitković Franjo u Zadru.

